

J. Winkowski & J. Taborski

Ćwiczenia Greckie

kat. komp

612360

N. p. 94

II

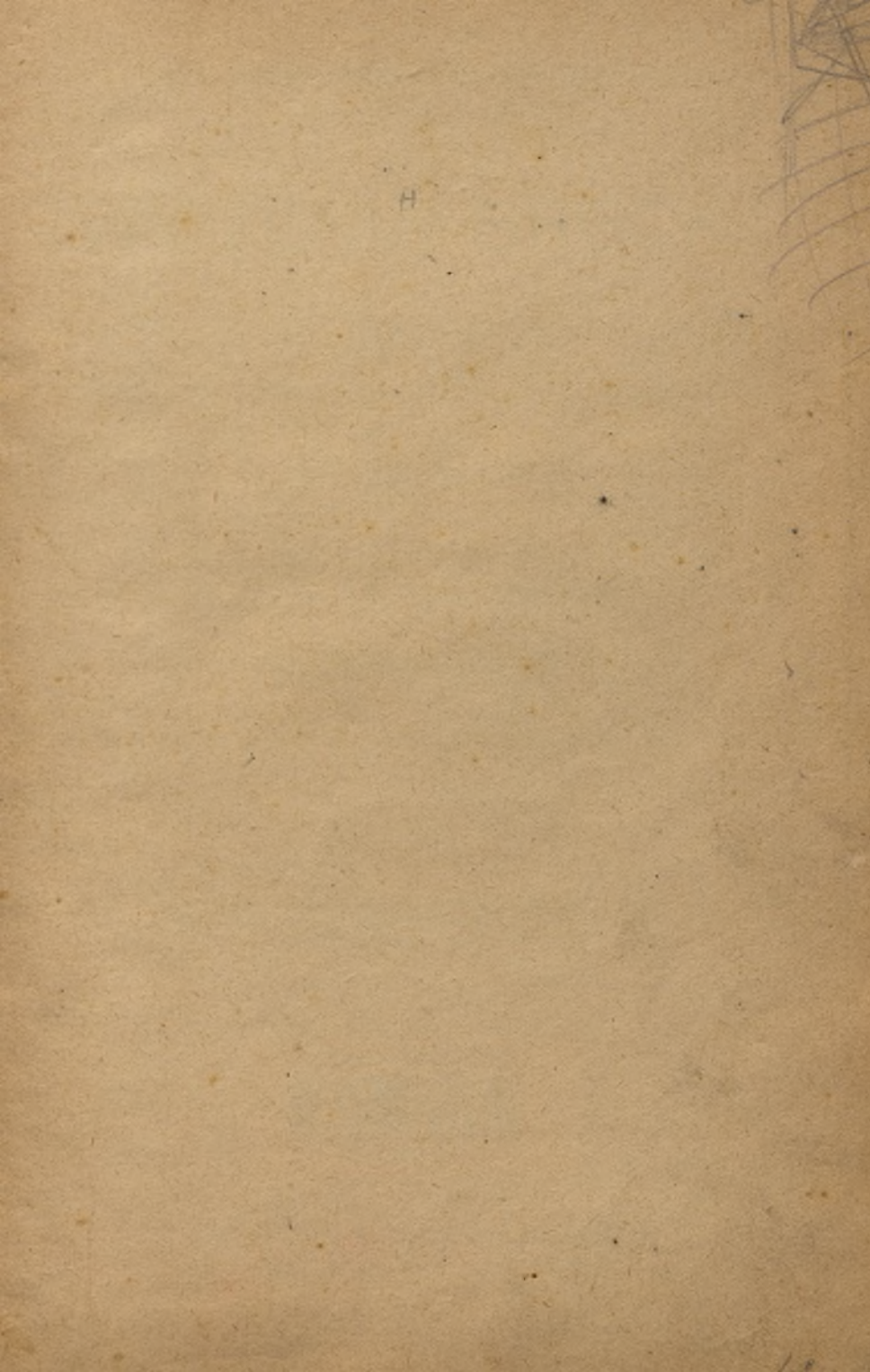


BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS



612360

II



JÓZEF WINKOWSKI i JÓZEF TABORSKI

ĆWICZENIA GRECKIE

DLA KLASY III. i IV.

*koliko wintare
K. 027/XXIII/66*

WYDANIE TRZECIE

DO NOWEGO PLANU NAUKI ZASTOSOWAŁ

PIOTR PASSOWICZ

Cena egzemplarza oprawionego (ze słownikiem) 3 K

Biblioteka Jagiellońska



1002993327

NAKŁADEM K. S. JAKUBOWSKIEGO

WE LWOWIE _____ 1910



Wszystkie prawa zastrzeżone.

612360

II

Z DRUKARNI LUDOWEJ WE LWOWIE, PLAC BERNARDYŃSKI 7

Bibl. Jagiell.

1965 D 1230/15

352/147

SPIS RZECZY.

T e k s t.

	Strona
Dla klasy III.	
1. Ćwiczenia wstępne w czytaniu	1
2. Ind., imper. i inf. praes. act. słów na ω	3
3. O-deklicya	3
4. Ind., imper. i inf. praes. med. i pass.	5
5. A-deklinacya	6
6. Impf. act. słów na ω	7
7. Adiectiva O- i A-deklinacyi	8
8. Feminina O-deklinacyi	10
9. Contracta O- i A-deklinacyi	11
10. Impf. med. i pass. słów na ω	11
11. Deklinacya spółgłoskowa	12
12. Ind. fut. act. i med. v. pura i muta	14
13. Ind. aor. I. act. v. pura i muta	14
14. Ind. aor. I. med. v. pura i muta	18
15. Tematy samogłoskowe	21
16. Adiectiva na <i>υς, εα, υ</i>	24
17. Substantiva anomala	25
18. <i>πολύς μέγας</i>	27
19. Stopniowanie przymiotników	29
20. Liczebniki	32
21. Zaimki	34
22. Odmiana słów na ω	40
23. Verba contracta	42
24. Inne słabe czasy i tryby v. pura i muta	49
Dla klasy IV.	
25. Verba liquida	57
26. Tempora secunda	60
27. Nieprawidłowy augm. i redupl.	63
28. Odmiana słów na <i>μ</i>	67
29. Aorysty mocne bez spójki	83
30. Odmiana słów zakończonych na <i>ννμ</i>	85
31. Niewzorowe słowa na ω	90
32. Dodatek. 1. Przysłowia i gnoy zawarte w Ćwiczeniach	117
2. Przykłady zestawione z Ćwiczeń do nauki składni	118
33. Sprostowanie dostrzeżonych omyłek	121

Słowniczki:

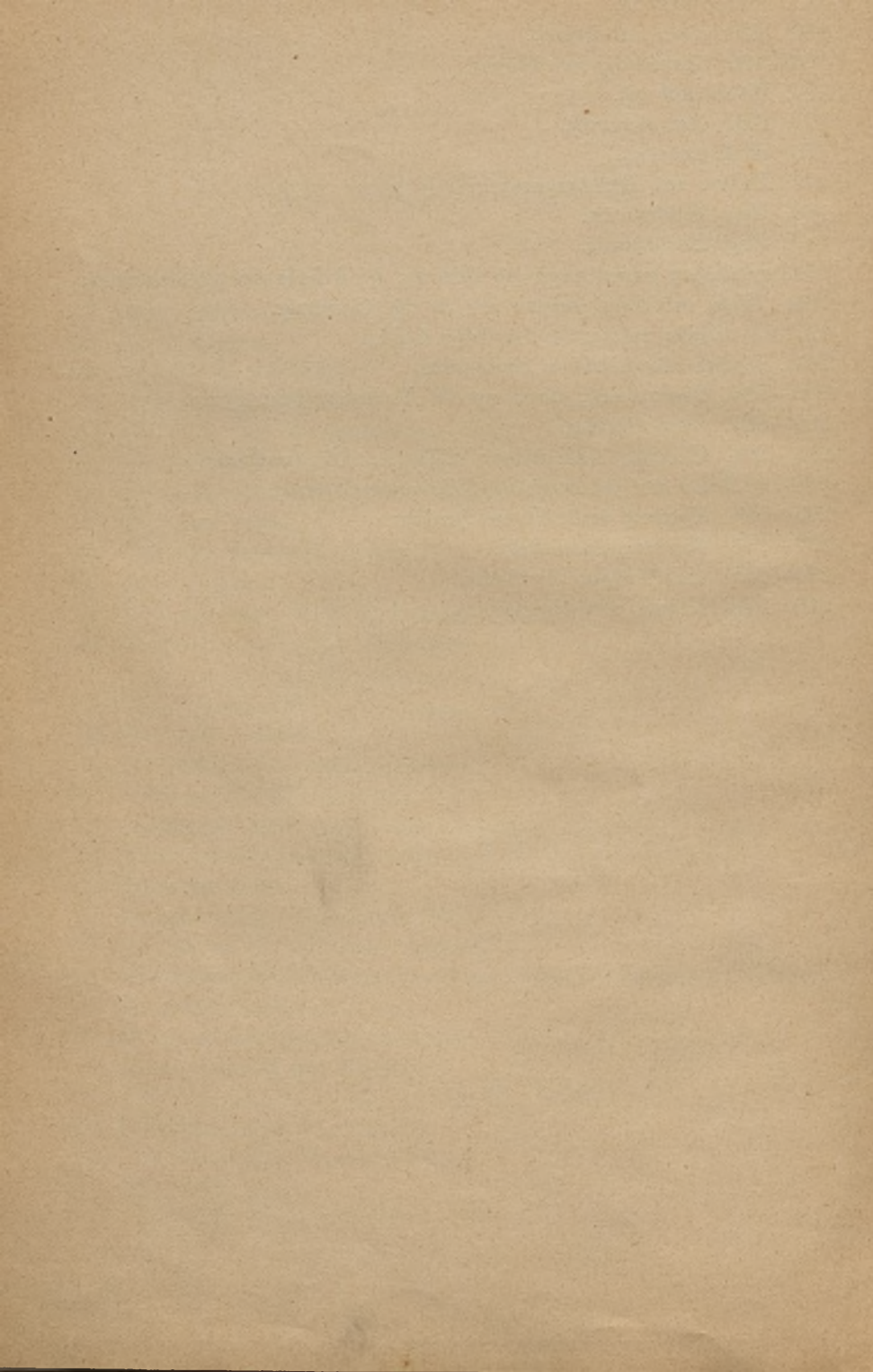
34. Słowniczek szczegółowy do ustępów 1—160.	1
35. Słowniczek grecko-polski	35
36. Słowniczek polsko-grecki	85

Spis ustępow ciągłych.

Ustę p

19. *Περὶ τῶν Μουσῶν.*
 29. *Περὶ Ἀθηναῶν καὶ Ἑρμοῦ.*
 34. *Περὶ Ἀρίονος.*
 39. *Κόραξ καὶ ἀλώπηξ.*
 42. *Περὶ τῆς ἀχαριστίας.*
 44. *Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων παιδείας.*
 50. *Περὶ Κάδμου.*
 52. *Θεράπευε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα.*
 56. *Περὶ τοῦ γήρωσ.*
 59. *Περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας.*
 60. *Περὶ Νιόβης.*
 62. *Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀκροπόλεως.*
 66. *Περσεὺς φονεύει τὴν Μέδουσαν.*
 71. *Περὶ τῆς τῶν κυνῶν πίστεως.*
 72. *Περὶ Ἀρτεμισίας.*
 74. *Περὶ τοῦ Ἄιδου.*
 81—82. *Περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.*
 87. *Περὶ τῆς Ξέρξου στρατιᾶς.*
 90. *Στρατηγοῦ τινος πρὸς τοὺς στρατιώτας λόγος.*
 93. *Κύρου ἀποθνήσκοντος πρὸς τοὺς παῖδας λόγος.*
 96. *Θεράπευε θεόν.*
 97. *Σωκράτης τὴν Ἀλκιβιάδου ὄβριον παύει.*
 100—101. *Περὶ τῆς Ὁρόντιου κρίσεως.*
 104. *Ἀρτάβανος συμβουλεύει Ξέρξῃ μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.*
 108. *Σωκράτης καὶ Λῦσις.*
 112. *Οὐδὲν γλυκύτερον τῆς πατρίδος.*
 116. *Λέων, ἀλώπηξ καὶ ἔλαφος.*
 118—120. *Ἡρακλῆς τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν αἰρεῖται.*
 124. *Βάτραχοι αἰτοῦντες βασιλέα.*
 129—130. *Περὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν.*
 138. *Περὶ Προμηθέως.*
 142—143. *Περὶ Βελλεροφόντου.*

147. Λύκος καὶ οἶς.
150. Ὀδοιπόροι καὶ ἄρκτος.
156—160. Ἀστυάγης καὶ Κῦρος.
167. Κῶν καὶ οἶς.
171. Περὶ Λαομέδοντος.
175. Παῖς ψεύστης.
179. Σόλων καὶ Πεισίστρατος.
183. Περὶ Ἀβδηριτῶν.
187. Περὶ Σωκράτους.
191. α) Κῦρος μένει παρὰ τῷ πάππῳ; β) Φιλόξενος καὶ Διονύσιος.
194. Περὶ τοῦ Διὸς ξοάνου τοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ.
197. α) Κύρου κρίσις; β) Διογένης ἀλούς.
201. Ξέρξης τῶν ἐλπίδων σφάλεται.
203—204. Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.
206—207. Περὶ Θησέως.
213—214. Κλεῖτος Ἀλέξανδρον σφάζει ἐκ τοῦ θανάτου.
218. α) Λέων καὶ ἀλώπηξ; β) Χελώνη καὶ ἀετός.
223—224. Κροῖσος ὑπὸ Κύρου ἠττᾶται.
232—233. Πεύστης κολασθεῖς.
234—245. Ἀλεξάνδρου ἀνάβασις.
246. Περὶ Κύρου τοῦ ἀρχαίου.
-



ĆWICZENIA GRECKIE

TEKST

YUK

Ćwiczenia wstępne w czytaniu.

1. Wyrazy zaczynające się od spółgłoski:

Βαβυλών, βάρβαρος, Γράνικος, γυμνάσιον, Δέλτα, διάλεκτος, Ζήνων, ζώνη, Θεόφιλος, θέατρον, Κόρινθος, καθέδρα, Λιβύη, λύρα, Μαραθών, μαθηματικός, Νικόδημος, νύμφη, Ξέρξης, ξένος, Πάρις, περίοδος, Σόλων, σύμβολον, Τάρταρος, τύραννος, Φίλιππος, φιλόσοφος, Χάρων, χαρακτήρ, Ψαμμήτιχος, ψαλμός.

2. Wyrazy zaczynające się od samogłoski lub ρ. Przydech słaby i mocny:

Ἄραβία, ἀπόστολος, Ἄλωναησος, ἀρμονία, Ἐφεσος, ἐπίσκοπος, Ἐλένη, ἐκατόμβη, Ἠλύσιον, ἦχώ, Ἡρόδοτος, ἦρως, Ἰωνες, ἰδιώτης, Ἰερώνυμος, ἱστορία, Ὀλυμπος, ὀρχήστρα, Ὀμηρος, ὀμιλία, Ὑάκινθος, ὕδρα, Ὠρίων, ὠκεανός, ὦρα, Ῥόδος, Ῥώμη, ῥήτωρ, ῥυθμός, Πύρρος.

3. γ przed κ, γ, χ, ξ: *Γάγγης, ἄγγελος, ἄγκυρα, μελαγχολία, Σφίγξ.*

4. Dwugłoski właściwe i niewłaściwe:

Αἴγυπτος, αἴνιγμα, Ἥφαιστος, παιδαγωγός, Αὐλῆς, αὐτονομία, Εἴλωσ, εἰρωνεία, Ἀκαδημία, Εὐρώπη, εὐαγγέλιον, Ζεὺς, Πειραιεύς, Οἰδίπους, οἰκονόμος, ποιητής, Οὐρανός, μουσική, Ἀρπυιαί, — ἄδης, Ἄιδης, ᾠδή, Ὠιδί.

- ὦ. Oxytona: θεός, χορός, στροφή, ἐπιστολή, Ἀχιλλεύς.
 Paroxytona: μοναρχία, γεωγραφία, ἀποθήκη, Πλούτων.
 Proparoxytona: τύραννος, κατάλογος, τάλαντον, Ἄρτεμις.
 Perispomena: Ἑρμῆς, Θεμιστοκλῆς, Ποσειδῶν, ναῦς.
 Properispomena: Κῦρος, Ἀθῆναι, δράμι, σχῆμα.
 Atona: οὐ, ἐκ, ἐν, εἰς, ὄ, ἦ, οἶ, αἶ.
-

1.

Ind. praes. act. s^lōw na ω*).

1. Λέγω. 2. Ἀκούεις. 3. Πιστεύει. 4. Ἀκούομεν. 5. Λέγετε. 6. Γράφουσι(ν). 7. Ἀκούω καὶ γράφω. 8. Οὐ πιστεύεις. 9. Οὐκ ἀκούει, ἀλλὰ λέγει. 10. Οὐ λέγομεν, ἀλλὰ γράφομεν. 11. Οὐκ ἀκούετε, ἀλλὰ λέγετε. 12. Ἀκούουσι καὶ πιστεύουσιν.

2.

Imper. i inf. praes. act.

1. Μάνθανε. 2. Μὴ λέγε. 3. Ἀκούετε καὶ γράφετε. 4. Οὐ γράφουσιν· οὐ γὰρ ἀκούουσιν. 5. Μὴ λέγετε, ἀλλὰ μανθάνετε. 6. Χαίρομεν μανθάνετε γὰρ σπουδαίως. 7. Μὴ ἄκουε μηδὲ πίστευε. 8. Οὐκ ἀκούω οὐδὲ πιστεύω. 9. Οὐκ ἐθέλομεν ἀκούειν, ἀλλὰ λέγειν.

3.

1. Cieszą się. 2. Nie wierzymy. 3. Słyszysz i wierzysz. 4. Słuchaj i pisz. 5. Nie słucha i nie pisze. 6. Uczcie się pilnie. 7. Chcemy się uczyć. 8. Nie mówię, gdyż nie słuchacie. 9. Nie słuchaj i nie wierz. 10. Nie mówcie, lecz piszcie.

O-deklinacya.

4.

Masculina. Sing.

1. Ὁ φίλος λέγει. 2. Ἀκούω τὸν τοῦ φίλου λόγον. 3. Πιστεύεις τῷ φίλῳ; 4. Πιστεύω στέργω γὰρ τὸν φίλον. 5. ὦ φίλε,

*) Zobacz do każdego ustępu słowniczek szczegółowy.

λέγε. 6. Ὁ ἀδελφὸς ἔχει φίλον. 7. Στέργω τὸν τοῦ ἀδελφοῦ φίλον. 8. Ὁ ἄγγελος ἀγγέλλει τῷ ἀδελφῷ τὸν τοῦ φίλου θάνατον. 9. Πιστεύομεν τῷ ἀγγέλῳ.

5.

Pluralis.

1. Οἱ μὲν ἀδελφοὶ φροντίζουσι τῶν ἀδελφῶν, οἱ δὲ φίλοι τῶν φίλων. 2. Τοῖς μὲν ἀδελφοῖς καὶ τοῖς φίλοις πιστεύομεν, τοῖς δ' ἐχθροῖς οὐ πιστεύομεν. 3. Ὡ ἀδελφοί, τοὺς μὲν φίλους στέργετε καὶ θεραπεύετε, τοὺς δ' ἐχθροὺς φεύγετε. 4. Τῶν ἀνθρώπων φροντίζει θεός. 5. Ὡ ἄνθρωποι, ἐν τοῖς κινδύνοις πιστεύετε θεῷ· ὁ γὰρ θεὸς σφάζει τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῶν κινδύνων.

6.

ἐστί(ν), εἰσί(ν).

1. Οἱ διδάσκαλοι διδάσκουσι καὶ παιδεύουσι τοὺς νέους. 2. Τῶν νέων οἱ μὲν μανθάνουσι σπουδαίως, οἱ δ' οὐκ ἐθέλουσι μανθάνειν. 3. Μανθάνετε, ὦ νέοι· φεύγει γὰρ ὁ χρόνος. 4. Μὴ φεύγετε τὸν πόνον· ὁ γὰρ πόνος κόσμος ἐστὶ τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου. 5. Στέργετε καὶ θεραπεύετε τοὺς διδασκάλους· οἱ γὰρ διδάσκαλοι φίλοι εἰσὶ τῶν νέων.

7.

Neutra. Εἶναι.

1. Ὁ κόσμος θεοῦ ἔργον ἐστίν. 2. Θαυμάζομεν τὸ θεοῦ ἔργον. 3. Τὸν οἶνον δῶρον εἶναι Διονύσου λέγουσιν. 4. Οἱ ἄνθρωποι χαίρουσι τῷ τοῦ θεοῦ δώρῳ. 5. Τὸ δένδρον ἔχει καρπούς. 6. Τὰ μὲν δένδρα γινώσκεις ἐκ τῶν καρπῶν, τοὺς δ' ἄνθρωπους ἐκ τῶν ἔργων. 7. Ὁ στρατὸς ἔχει ὄπλα. 8. Τοῖς ὄπλοις ἀποκτείνομεν τοὺς πολεμίους.

8.

1. Troszcz się o przyjaciela. 2. Nie ufaj nieprzyjaciółom. 3. Nauczyciel uczy młodzieńców. 4. Uczcie się pilnie, młodzieńcy. 5. Życie jest darem Boga. 6. Kochaj i czcij Boga. 7. Ozdobą życia jest praca. 8. Przyjacielu, nie unikaj pracy. 9. Nie ze słów, lecz z czynów poznajemy człowieka. 10. Podziwiajcie dzieła Boga.

9.

Ind. imper. i inf. praes. med. i pass.

1. *Στέργω τοὺς φίλους καὶ στέργομαι ὑπὸ τῶν φίλων.*
 2. *Ἦ θεός, στέργῃ καὶ θεραπεύῃ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.* 3. *Ἐν τοῖς κινδύνοις γινώσκειται ὁ φίλος.* 4. *Τρεφόμεθα τοῖς τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δένδρων καρποῖς.* 5. *Ἦ ἄνθρωποι, ὑπὸ τοῦ θεοῦ σῴζεσθε ἐκ τῶν κινδύνων.* 6. *Οἱ νέοι ὑπὸ τῶν διδασκάλων διδάσκονται καὶ παιδεύονται.* 7. *Φύλαττε τοὺς νόμους.*
 8. *Φυλάττου τοὺς ἐχθρούς.* 9. *Πείθεσθε τοῖς θεοῦ νόμοις.*
 10. *Χρὴ βουλευέσθαι πρὸ τοῦ ἔργου.*

10.

1. *Οἱ ἄγγελοι ἀγγέλλουσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων τοὺς μὲν γεωργοὺς ἀποκτείνεσθαι, τοὺς δὲ τῶν ἀγρῶν καρποὺς διαφθεῖρεσθαι.* 2. *Βουλευόμεθα περὶ τοῦ πολέμου· χρὴ γὰρ ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους.* 3. *Συλλέγεται στρατός.* 4. *Ὁ στρατηγὸς ἄγει τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ἀποκτείνεται ἐν τῷ πολέμῳ.* 5. *Ὁ στρατὸς οὐ μάχεται, ἀλλὰ φεύγει.* 6. *Ἐγγύς ἐστι κίνδυνος· οὐ γὰρ ἔχομεν συμμάχους· ἀλλὰ σύ, ὦ θεός, σῴξεις τοὺς ἀνθρώπους ἐν τοῖς πολέμοις.*

11.

1. Bóg jest kochany i czczony przez ludzi. 2. Ludzie ocalani bywają z niebezpieczeństw przez Boga. 3. Nie ze słów, lecz z czynów poznaje się (pass.) przyjaciół. 4. Słuchaj praw. 5. Młodzieńcy, bądźcie posłuszni nauczycielom. 6. Przed czynem naradzcie się, bracia! 7. Trzeba się wystrzeżać nieprzyjaciół.

A-deklinacya.

12.

Feminina na η. Singularis.

1. Ὁ ἀνδρωπος ἔχει ψυχὴν. 2. Τῆς ψυχῆς κόσμος ἐστὶν ἡ ἀρετή. 3. Εἰ ἔχομεν τὴν ἀρετὴν, θεὸν ἔχομεν φίλον. 4. Στέργε, ὦ ἀνδρωπε, τὴν ἀρετὴν. 5. Τῇ τοῦ στρατοῦ ἀρετῇ καὶ τῇ τοῦ στρατηγοῦ γνώμῃ γίγνεται ἡ νίκη. 6. Νίκη μὲν οὐκ ἔστιν ἀνευ μάχης, εἰρήνη δ' οὐκ ἀνευ πολέμου. 7. Χαίρομεν τῇ νίκῃ καὶ θαυμάζομεν τὴν τοῦ στρατηγοῦ γνώμην.

13.

Feminina na α. gen. ας.

1. Ἡ στρατιὰ τὴν χώραν φυλάττει. 2. Ὁ στρατηγὸς ἀγει τὴν στρατιὰν εἰς τὴν μάχην. 3. Ὁ στρατιὰ, ἀνδρείως μάχου τοῖς πολεμίοις. 4. Ἐν τῷ κινδύνῳ δεῖ τῇ στρατιᾷ βοήθειαν φέρειν. 5. Τῆς ἀρετῆς ἀρχὴ ἐστὶν ἡ θεοσεβεία. 6. Ἄνευ τῆς θεοσεβείας οὐκ ἔστιν ἀρετή.

7. Ἀρχὴν σοφίας νόμιζε τὸν θεοῦ φόβον.

14.

Feminina na α, gen. ης. Pluralis.

1. Τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν ἡ θάλασσα περιέχει. 2. Θαυμάζομεν τὴν θάλατταν καὶ τὰ τῆς θαλάττης ζῶα. 3. Ἐν τῇ θαλάττῃ γίνονται αἱ ναυμαχίαι. 4. Αἱ μὲν νῆκαι τῇ στρατιᾷ δόξαν καὶ τιμὴν φέρουσιν, αἱ δ' ἡτται αἰσχύνην. 5. Ἄνευ μαχῶν καὶ νικῶν οὐκ ἔστιν εἰρήνη. 6. Ἡ εἰρήνη τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τρέφει. 7. Ἐν πόνοις καὶ μάχαις ἄγουσιν οἱ ἀνθρωποὶ τὸν βίον. 8. Λυπῶν ἰατρός ἐστὶν ἀνθρώποις χρόνος.

15.

Masculina na ης, ας.

1. Τοῦ στρατιώτου ἐστὶν ἀνδρείως μάχεσθαι. 2. Ὡσπερ τῷ στρατιώτῃ ἡ ἀνδρεία, οὕτω τῷ δικαστῇ ἡ δικαιοσύνη πρέπει.

3. Τὸν μὲν στρατιώτην δεῖ τὴν δειλίαν, τὸν δὲ δικαστὴν τὴν ἀδικίαν φεύγειν. 4. Ὡς στρατιῶτα, μὴ φεύγε τοὺς πολεμίους ὃ δικαστά, φεύγε τὴν ἀδικίαν. 5. Τῷ νεανία πρέπει τὴν γλῶτταν κατέχειν. 6. Ὡς περ τοῖς στρατιώταις ἡ ἀνδρεία, οὕτω τοῖς δικασταῖς ἡ δικαιοσύνη δόξαν καὶ τιμὴν φέρει. 7. Τῇ τῶν στρατιωτῶν ἀνδρεία καὶ τῇ τῶν δικαστῶν δικαιοσύνη οἱ πολῖται πιστεύουσιν.

16.

1. Bojażń Boga jest początkiem mądrości. 2. Męstwo wojska przynosi krajowi sławę i zwycięstwo, tchórzostwo zaś hańbę i klęskę. 3. Mężnie walczyć z nieprzyjaciółmi, żołnierze: żołnierzom bowiem przystoi męstwo. 4. Obowiązkiem sędziego jest strzedz sprawiedliwości. 5. Ufamy sprawiedliwości sędziów. 6. Ozdobą młodzieńca jest skromność. 7. Obywatele cieszą się męstwem żołnierzy, sprawiedliwością sędziów i skromnością młodzieńców.

17.

Imperf. act. Augm. syll.

1. Πολλάκις ἐθανυμάζομεν τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν. 2. Ἄει ἐπίστευον τοῖς φίλοις. 3. Οἱ παλαιοὶ θεοῖς καὶ θεαῖς ἔθνον. 4. Γενναίως ἐφέρετε, ὃ στρατιῶται, πόνοισ καὶ τοὺς τοῦ πολέμου κινδύνους. 5. Ὡς περ ἐγίνωσκες, οὕτως ἔλεγεσ. 6. Κῦρος, ὁ τοῦ Δαρείου υἱός, ἐπεβούλευε τῷ ἀδελφῷ καὶ στρατιάν συνέλεγεν ἐπὶ τὸν ἀδελφόν. 7. Οἱ βάρβαροι τοὺς τῶν ἀγρῶν καρποὺς διέφθειρον καὶ τὰς κώμας κατέκαιον.

18.

Augm. temp. Ἦν. ἦσαν.

1. Οἱ δεσπότες πολλάκις οὐ μόνον τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ὕβριζον. 2. Οἱ Σκύθαι τοῖς θεοῖς οὔτε βωμοὺς οὔθ' ἱερὰ ἴδρουν. 3. Τῶν Περσῶν ἦρχε δεσπότης. 4. Οἱ θεοὶ

ἡσθιον ἀμβροσίαν. 5. Ὁ στρατηγὸς τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν μάχην παρώξυνεν. 6. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Θηβαίοις ἀμαθίαν ὠνειδίζον. 7. Ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἦν μάχη τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς Πέρσας. 8. Ἐν τῷ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμῳ οἱ Σπαρτιαῖται σύμμαχοι ἦσαν τῶν Ἀθηναίων.

19

Περὶ τῶν Μουσῶν.

1. Οἱ παλαιοὶ ἐθεράπευον τὰς Μούσας, τῆς ᾠδῆς καὶ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς σοφίας θεάς. 2. Ἐνόμιζον δὲ τὰς τῶν Μουσῶν οἰκίας ἐν ταῖς τοῦ Παρνασσοῦ κορυφαῖς εἶναι ἐγγὺς τῶν Δελφῶν. 3. Ἦσαν δ' ἐννέα Μοῦσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν δὲ Μουσῶν ἡ μὲν Μελπομένη τῆς τραγωδίας θεὰ ἦν, ἡ δὲ Θάλεια τῆς κωμωδίας, ἡ δὲ Τερψιχόρα τῆς χορείας. 4. Τὰ τῶν Μουσῶν ἱερὰ οἱ παλαιοὶ ὀνόμαζον Μουσεῖα. 5. Ἔθνον δὲ ταῖς Μούσαις μάλιστα οἱ ποιηταί.

20.

1. Jak myślałem, tak zawsze mówiłem. 2. Ufamy i zawsze ufaliśmy Bogu. 3. Starożytni stawiali bogom świątynie i przynosili dary. 4. Cyrus panował nad Persami. 5. Ateńczycy nazywali Persów barbarzyńcami. 6. Wódz zbierał wojsko przeciw nieprzyjaciółom. 7. Leonidas był wodzem Spartańczyków w bitwie pod Termopilami. 8. Muzy były boginiami.

21.

Adiectiva na ος, α, ον ἢ ος, η, ον.

1. Καλὸς ἦν ὁ τῶν Σπαρτιατῶν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις θάνατος. 2. Καλὴ μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ Λεωνίδου, αἰσχρὰ δ' ἡ τοῦ Ἐφιάλτου δόξα. 3. Πολλάκις πικρὸν φάρμακον τοῖς ἀνθρώποις τὸν βίον σφίξει. 4. Πιστὸς καὶ ἀληθινὸς φίλος ἡδονὴ ἐστὶ τοῦ βίου. 5. Πιστὸν καὶ ἀληθινὸν φίλον μάλλον βούλομαι ἢ πλοῦτον. 6. Ὁ μὲν ἀγαθὸς τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις

φίλος ἐστίν, ὁ δὲ κακὸς ἐχθρὸς. 7. ὦ φίλε, στέργε τὸ ἀγαθόν, φεῦγε τὸ κακόν, φυλάττου τὸ αἰσχρόν.

8. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.

22.

1. Ὁ θάνατος κοινὸς ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς.
2. Ὁ πόλεμος τοῖς ἀνθρώποις πολλῶν κακῶν αἰτιὸς ἐστίν.
3. Πολλάκις μικρὰ ἡδονὰ μακρὰς λύπας φέρουσιν.
4. Καὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μῶροι ἐκ τῶν λόγων γιγνώσκονται.
5. Τοῖς παλαιοῖς πολλὰ ἦν μαντεῖα, τὰ δὲ μαντεῖα ἱερὰ ἦν τῶν θεῶν.
6. Δικαίων ἔργα δίκαια.
7. Εὐχεσθε θεῶν δικαίων γὰρ εὐχῶν ἀκούει θεός.
8. Αἱ κακαὶ ὁμιλίαι διαφθείρουσι τοὺς ἀγαθοὺς τρόπους.

23.

Participium praes. med. i pass.

1. Ὁρεγόμενος τῶν καλῶν καὶ φυλαττόμενος τὰ αἰσχρὰ φίλον ἔχεις θεόν.
2. Ἡ στρατιὰ διὰ τῆς πολεμίας πορευομένη πολλοὺς ἔφερε πόνους.
3. Τὸ τέκνον μανθάνειν βουλόμενον στέργεται ὑπὸ τῶν διδασκάλων.
4. Τοῦ τὰ δίκαια εὐχομένου ὁ θεὸς ἐπακούει.
5. Τὰ καλῶς λεγόμενα τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκει.
6. Οἱ τοῖς νόμοις μὴ πειθόμενοι ὑπὸ τῶν δικαστῶν κολάζονται.
7. Ἀρχεσθαι δεῖ μανθάνειν τοὺς τῶν ἄλλων ἀρχεῖν βουλομένους.

24.

Adiectiva na os, ou.

1. Τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ψυχὴ ἀθάνατος ἐστὶ, τὰ δ' ἄλλα θνητά.
2. Τοὺς μὲν δικαίους οἱ θεοὶ στέργουσι, τοὺς δ' ἀδίκους κολάζουσιν.
3. Ἡ μὲν σπουδὴ τῷ ἀνθρώπῳ ὠφέλιμος ἐστίν, ἡ δὲ ῥαθυμία βλαβερά.
4. Ἡ τοῦ θανάτου φυγὴ ἀδύνατος ἐστίν.
5. Χρὴ τὸν στρατηγὸν ἔμπειρον εἶναι τοῦ πολέ-

μον. 6. Ἡ στρατιὰ διὰ τῆς πολεμίας πορευομένη ἄθυμος ἦν ἄβατος γὰρ ἦν ἡ χώρα. 7. Ἄλυπον βίον οἱ θεοὶ μόνοι ἔχουσιν.

25.

1. Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἀγαθοὶ καὶ χρηστοὶ εἰσιν, οἱ δὲ κακοὶ καὶ πονηροί· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι, οἱ δ' ἄδικοι, οἱ μὲν φιλόπονοι, οἱ δὲ ῥάθυμοι, οἱ μὲν φρονιμοὶ, οἱ δ' ἀνόητοι. 2. Οὐδ' οἱ κακοὶ τοῖς ἀγαθοῖς, οὐδ' οἱ ἀνόητοι τοῖς φρονιμοῖς φίλοι εἰσὶν· στέργουσι γὰρ αἰεὶ οἱ ὅμοιοι τοὺς ὁμοίους. 3. Παντοῖα δ' ἐστὶ καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα· τὰ μὲν γὰρ καλὰ ἐστὶ, τὰ δ' αἰσχροῦ, τὰ μὲν ὄσια, τὰ δ' ἀνόσια, τὰ μὲν ὠφέλιμα, τὰ δὲ βλαβερά. 4. Διώκετε, ὦ νεανῖαι, τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ, φεύγετε δὲ τὰ κακὰ καὶ αἰσχροῦ.

26.

1. Długi pokój jest pożyteczny dla sztuk. 2. Czyny sprawiedliwych miłe są Bogu, niesprawiedliwych zaś nienawistne. 3. Tych, którzy praw nie słuchają (part.), należy karać. 4. Ludzie są śmiertelni, bogowie nieśmiertelni. 5. Nieśmiertelną jest sława Leoni-
dasa. 6. Wielu ludzi posiada bogactwo, lecz nie posiada wiernych i prawdziwych przyjaciół. 7. Niesprawiedliwych próśb Bóg nie słucha.

27.

Feminina O-deklinacyi.

1. Μακρὰ καὶ χαλεπή ἐστὶν ἡ τῆς ἀρετῆς ὁδός. 2. Ἡ μὲν εἰς Ἄιδου εἴσοδος ῥαδία, ἡ δ' εἴσοδος ἀδύνατος ἦν. 3. Μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης πολλαὶ εἰσι νῆσοι. 4. Οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐν τῇ ἡπείρῳ καὶ ἐν ταῖς νήσοις τὰς οἰκίας ἔχουσιν. 5. Τῆς Πελοποννήσου ἡρχόν ποτε οἱ Ἡρακλεῖδαι. 6. Αἱ νόσοι πολλάκις τοῖς ἀνθρώποις θανάτου αἰτιαὶ εἰσιν ὁρθῶς οὖν τὰς νόσους θανάτου ἀγγέλους λέγομεν.

28.

Contracta O- i A-deklinacyi.

1. Ὁ ἄνθρωπος νοῦν ἔχει, τῷ δὲ νῷ διαφέρει τῶν ἄλλων ζῴων. 2. Τοὺς τῶν ἀνθρώπων νοῦς ἐκ τῶν λόγων γινώσκουμεν. 3. Ἀπλοῦς μὲν ὁ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου λόγος, διπλοῖ δ' οἱ τοῦ ἀδίκου λόγοι. 4. Τοῖς μὲν εὖνοις πίστευε, φυλάττου δὲ τοὺς κακόνους. 5. Μέταλλά ἐστὶν ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ σιδηρός. 6. Τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν ὄπλα ἦν χαλκᾶ ἢ σιδηρᾶ, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν πολλάκις ἄργυρᾶ ἢ χρυσᾶ.

29.

Περὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἑρμοῦ.

1. Ἐν τῇ Ἀττικῇ γῆ πολλὰ ἦν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ ἱερά. 2. Ἡ μὲν Ἀθηνᾶ τῆς σοφίας καὶ τῶν τεχνῶν, ὁ δ' Ἑρμοῦ τῆς ἀγορᾶς θεὸς ἦν. 3. Οὐδὲ τὸν πόλεμον ἔφευγεν ἡ Ἀθηνᾶ· παρῆν γὰρ ἐν τῇ μάχῃ τοῖς φίλοις, ὁ δ' Ἑρμοῦς ἔπεμπε τοῖς ἀνθρώποις ὕπνον καὶ τοὺς νεκροὺς ἐκ τῆς γῆς εἰς Αἴδου ἤγεεν. 4. Τῆς Ἀθηνᾶς δῶρον ἦν ἡ ἐλάα, τὸν δ' Ἑρμοῦν οἱ ποιηταὶ τῆς λύρας εὐρετὴν εἶναι ἐνόμιζον.

30.

1. Smutek jest ciężką chorobą duszy. 2. Lekarze niezawsze rozpoznają choroby ludzi. 3. Morze otacza nie tylko wyspy, lecz także ląd stały. 4. W (κατά z acc.) kraju Persów prowadziły piękne drogi. 5. Rozum jest darem Boga. 6. Mówią, że mądrość złote wydaje owoce. 7. Smutek koją życzliwe słowa przyjaciół (pass.). 8. Ziemia attycka była własnością Ateny. 9. Starożytni uważali Hermesa za posłańca bogów.

31.

Imperfectum med. i pass.

1. Ἐπειθόμην ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων βουλαῖς· διόπερ νῦν εἰ πρότιτω. 2. Οὐκ ἐφυλάττου τοὺς κακοὺς συμβούλους.

νῦν δὲ κακῶς πράττεις. 3. Κῦρος, ὁ τοῦ Καμβύσου, ἐν τοῖς Πέρσαις ἐπαιδεύετο. 4. Οἱ προδόται αἰεὶ θανάτῳ ἐκολάζοντο ὑπὸ τῶν πολιτῶν. 5. Ὡ στρατιῶται, ἀνδρείως ἐμάχεσθε τοῖς πολεμίοις, γενναίως δ' ἐφέρετε τοὺς τοῦ πολέμου κινδύνους. 6. Οὐκ ἐβουλόμεθα, ὦ πολῖται, στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν τύραννον· νῦν δὲ τῷ τυράννῳ δουλεύομεν.

Deklinacya spótgloskowa.

32.

a) Tematy na ρ i ν. Singularis.

1. Τοῦ μὲν ῥήτορός ἐστι τοῖς πολίταις περὶ τῶν κοινῶν συμβουλεύειν, τοῦ δ' ἡγεμόνος τὴν στρατιὰν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἄγειν. 2. Τῷ μὲν ῥήτορι ἡ σωφροσύνη πρέπει, τῷ δ' ἡγεμόνι ἡ ἀνδρεία καὶ ἐμπειρία. 3. Ὡ ῥήτορ, τὸν ῥήτορα δεῖ αἰεὶ χρηστὰ καὶ ὠφέλιμα συμβουλεύειν τοῖς πολίταις· ὦ ἡγεμόν, ἄγε τὴν στρατιὰν εἰς νίκην. 4. Τὸ ἔαρ τοῖς ἀνδράποισι ἡδονὴν φέρει. 5. Τὸ πῦρ τοῖς Πέρσαις ἱερὸν ἦν. 6. Τὸν μὲν χρυσὸν ἐν τῷ πυρὶ γιγνώσκομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν τοῖς κινδύνοισι. 7. Παροιμία ἐστίν· χεῖρ χεῖρα νίξει.

33.

Pluralis. Adiectiva na ων, ον.

1. Τῶν ἐν Ἀθήναις ῥητόρων οἱ μὲν αἰεὶ χρηστὰ καὶ ὠφέλιμα συνεβούλευον τοῖς πολίταις, οἱ δὲ πρὸς ἡδονὴν τοῦ δήμου ἔλεγον. 2. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις οὐ τοῖς χρηστοῖς, ἀλλὰ τοῖς κακοῖς ῥήτορσιν ἐπίστευον. 3. Δεῖ τοὺς ῥήτορας εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν πολιτῶν βλέπειν. 4. Τοῖς Ἕλλησιν ἦσαν πολλοὶ πρὸς τοὺς Πέρσας ἀγῶνες. 5. Ἐν τοῖς ἀγῶσι περιεγίνοντο οἱ Ἕλληνες τῶν βαρβάρων· εἶχον γὰρ σῶφρονας καὶ τοῦ πολέμου ἐμπείρους ἡγεμόνας. 6. Οὐκ αἰεὶ εὐδαίμονες οἱ σῶφρονες.

34.

Περὶ Ἀρίωνος.

1. Ἀρίων ὁ καθαρωδὸς φίλος ἦν Περιάνδρῳ, σώφρονι καὶ εὐδαιμόνι τῆς Κορίνθου τυράννῳ. 2. Ὁ μὲν οὖν Περιάνδρος πέμπει τὸν Ἀρίωνα εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὃ δὲ καθαρωδὸς συλλέγει πολλοὺς θησαυροὺς· πολλάκις γὰρ ἄθλον τῶν μουσικῶν ἀγῶνων ἐφέρετο. 3. Ὡς δὲ μετὰ πολλοὺς μῆνας εἰς Κόρινθον πάλιν ἐπορεύετο, ναῦται Κορίνθιοι τὸν μὲν Ἀρίωνα εἰς τὴν θάλατταν ῥίπτουσι, τοὺς δ' Ἀρίωνος θησαυροὺς ἀρπάζουσιν. 4. Ἄλλ' οὐ φεύγουσι δίκην· ὃ γὰρ Ἀρίων σφίζεται ὑπὸ δελφίνος εἰς Κόρινθον, οἱ δὲ ναῦται ὑπὸ τοῦ Περιάνδρου θανάτῳ κολάζονται.

35.

1. Podziwiamy roztropnego i doświadczonego wodza. 2. Żołnierze ufają roztroprnym wodzom. 3. W Atenach było wielu mowców. 4. Uczciwi mowcy radzili Ateńczykom zawsze rzeczy pożyteczne, Ateńczycy jednak często przewrotnych mowców słuchali. 5. Wiosna sprawia ludziom wiele przyjemności. 6. Ogień niszczy często mieszkania ludzi (pass.). 7. Zapasy muzyczne przynosiły lutnistom sławę i bogactwo.

36.

b) Tematy gardłowe i wargowe.

1. Τοῖς Ἑλλήσιν ἀρχὴν τῆς μάχης ἐσίμωσαν ὁ κῆρυξ τῆ σάλπιγγι. 2. Ἡ τοῦ κήρυκος σάλπιγξ ἦν χαλκῆ ἢ ἀργυρᾶ. 3. Τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ὀπλίται ἐμάχοντο ἐν ταῖς φάλαγγιν, οἱ δὲ γυμνήται πρὸ τῶν φαλάγγων. 4. Καὶ οἱ μὲν ὀπλίται εἶχον θώρακας, οἱ δὲ γυμνήται οὐ. 5. Ἐν ταῖς Ἀθήναις πολλὰι γλαῦκες ἐτρέφοντο, ἢ γὰρ γλαῦξ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὰ ἦν. 6. Ὑπὸ τῶν Ἀράβων καλοὶ ἵπποι τρέφονται. 7. Τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἀετῶν ὄνυχες ἰσχυροὶ εἰσιν.

Indic. i inf. fut. act. i med. v. pura i muta.

1. *Εἰ τοῖς κόλαξι πιστεύσετε, δυστυχήσετε.* 2. *Ξέρξης τοὺς Ἑλληνας δουλῶσειν ἠλπίζεν.* 3. *Τὸν ξένον ἠδέως δεξόμεθα καὶ τιμῆσομεν.* 4. *Εἰ οἱ πολέμοι λύσουσι τὴν εἰρήνην, συλλέξομεν τὴν στρατιὰν καὶ στρατευσόμεθα ἐπ' αὐτούς.* 5. *Ἀνδρεία στρατιὰ εἰς φυγὴν τρέψει τοὺς πολεμίους.* 6. *Οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ βάρβαροι εἰς Δελφοὺς ἐπορεύοντο μαντευσόμενοι τὸν ἐκεῖ θεόν.*

Ind. i inf. aor. I. act. v. pura i muta.

1. *Δαρεῖος ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας.* 2. *Οἱ πολέμοι ἔλυσαν τὴν εἰρήνην.* 3. *Οὐδέποτε τοὺς φίλους ἠδίκησα, πολλάκις δ' ὠφέλησα.* 4. *Οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐνίκησαν.* 5. *Οἱ ποιητὰι τοὺς Ἑλληνας παιδεῦσαι λέγονται.* 6. *Κροῖσος πολλὰ καὶ λαμπρὰ δῶρα ἔπεμψε τῷ ἐν Δελφοῖς θεῷ.* 7. *Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πόλεμον.* 8. *Ξέρξης τοὺς Ἑλληνας δουλῶσαι βουλόμενος ἀναρίθμητον στρατιὰν συνέλεξεν.*

Κόραξ καὶ ἀλώπηξ.

1. *Κόραξ τυρὸν ἔκλεψε καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ δένδρου κατήσθιεν.* 2. *Ἀλώπηξ δ' ὡς τὸν κόρακα ἐκ τῆς γῆς ἐνόησεν, „ὦ κόραξ“, ἔφη, „ὡς καλὴν ἔχεις μορφὴν· εἰ δὲ καὶ φωνὴν ὁμοίαν ἔχεις τῇ μορφῇ, ἄξιός σὺ ἄρχειν οὐ μόνον τῶν ἄλλων κοράκων, ἀλλὰ καὶ γυπῶν καὶ ἀετῶν“.* 3. *Ὁ οὖν κόραξ, ὡς ἤκουσε τὸν ἔπαινον τῆς ἀλώπεκος, φωνὴν ἐξέπεμψεν· ἅμα δ' ὁ τυρὸς ἐκπίπτει αὐτῷ εἰς τὴν γῆν.* 4. *Τότε δ' ἀλώπηξ τὸν μὲν τυρὸν εὐθύς ἀρπάζει, τὸν δὲ κόρακα προσαγορεύει· „ὦ κόραξ, φωνὴν μὲν ἔχεις, νοῦν δ' οὐ· οἱ γὰρ σοφοὶ οὐ πιστεύουσι τοῖς κόλαξιν“.*

40.

1. Atena miała złoty pancerz. 2. Nie w spiżowych pancerzach, lecz w męstwie żołnierzy jest ocalenie. 3. Strzeż się pochlebców! 4. Będziemy ufać zawsze przyjacielom, nigdy zaś pochlebcom. 5. Wódz spodziewał się, (że) pokona i do ucieczki zmusi nieprzyjaciół. 6. Hellenowie nieraz pokonali i do ucieczki zmusili szyki Persów. 7. Cyrus zebrał przeciw bratu wojsko (z) Persów i Hellenów; spodziewał się bowiem, (że) brata zwycięży i będzie panował zamiast niego.

41.

c) Tematy zębowe.

1. Ἡ ἐλπίς σφάλλει μὲν πολλάκις, ἀπολείπει δ' οὐδέποτε τὸν ἄνθρωπον. 2. Πικρὸν ἐστὶ σφάλλεσθαι τῆς ἐλπίδος. 3. Τῇ πατρίδι ὀφείλουσιν οἱ πολῖται πολλὰ ἀγαθὰ· χρηὸν οὖν τοὺς πολίτας στέργειν τὴν πατρίδα. 4. Οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀτυχίαις ταῖς ἐλπίσι σφύζονται. 5. Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατιῶται ἐν μὲν τοῖς ποσὶ κνημίδας, ἐν δὲ ταῖς χερσὶν ἀσπίδα καὶ ἀκόντια εἶχον. 6. Ἡ ἑσπέρα τῆς μὲν ἡμέρας τελευτή ἐστὶ, τῆς δὲ νυκτὸς ἀρχή. 7. Οἱ Πέρσαι ἐκ παιδῶν ἐμάνθανον τὴν δικαιοσύνην. 8. Ὡ παῖ, τοῖς παισὶ πρέπει σιγή.

42.

Barytona zak. na -ις.

Περὶ τῆς ἀχαριστίας.

1. Παροιμία ἐστὶ· χάρις χάριν, ἔρις δ' ἔριν τίκει. 2. Πολλοὶ δ' ἄνθρωποι οὐ μόνον ἀμνήμονές εἰσι τῆς χάριτος, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσι πολλάκις τοὺς εὐεργέτας. 3. Μάλιστα δ' ἀχάριστοι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι· ἀνδρείους γὰρ καὶ χρηστοὺς πολίτας ἐκ τῆς πατρίδος ἐξέβαλλον, οἷον Ἀριστείδην καὶ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνα καὶ ἄλλους πολλοὺς, οἱ τὴν πατρίδα πλεῖστα ὠφέλησαν. 4. Οἱ Πέρσαι ἰσχυρῶς ἐκόλαζον τοὺς ἀχαρίστους.

43.

Neutra z tematem na τ.

1. Τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα θνητόν ἐστιν.
2. Τοῦ μὲν σώματος κόσμος ἐστὶν ἡ ῥόμη, τῆς δὲ ψυχῆς ὁ νοῦς.
3. Οἱ ἡγεμόνες ἄγουσι τὸ στράτευμα ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
4. Ἡ τῶν ἡγεμόνων διαφορὰ κινδύνους φέρει τῷ στρατεύματι.
5. Οὐχ ὁ πλοῦτος καὶ τὰ χρήματα, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ μαθήματα βέβαιά ἐστι κτήματα.
6. Τὰ μαθήματα ἀποτρέπει τοὺς νέους ἀμαρτημάτων.
7. Χρὴ ἀεὶ τοὺς πολίτας τοῖς πράγμασι προσέχειν τὸν νοῦν.
8. Χειμῶνος πολλὰ ὕδατα γίγνεται.
9. Πολλῶν τὰ χρήματ' αἴτι' ἀνθρώποις κακῶν.

44.

Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων παιδείας.

1. Οἱ Ἀθηναῖοι τῆς παιδείας μάλιστα φροντίσαι λέγονται.
2. Οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες πρῶτον μὲν τὰ γράμματα ἐμάνθανον, ἔπειτα δ' ἀνεγίγνωσκον ποιήματα ἐνδόξων ποιητῶν, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ Ὀμήρου.
3. Ἐμάνθανον δὲ καὶ τὴν μουσικὴν καὶ ἄλλα ὠφέλιμα μαθήματα, τὰ δὲ σῶματα ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐγύμναζον.
4. Ἦγον δὲ τοὺς παῖδας εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ εἰς διδασκάλου οἱ παιδαγωγοί.

45.

1. Nadzieje ochraniają człowieka w nieszczęściach.
2. Wielu ludzi nie poczuwa się do wdzięczności względem dobroczyńców.
3. W świątyniach bogów znajdowały się złote i srebrne trójnogi.
4. I chłopcom i młodzieńcom ciało ćwiczyć należy.
5. Miłujcie, uczniowie, naukę; nauka bowiem jest źródłem mądrości.
6. Nie z majątku cnota, lecz z cnoty majątek powstaje.
7. Podziwiamy i zawsze podziwiać będziemy piękne utwory Homera.

46.

Tematy na ντ. Adiect. ἐκών, ἄκων.

1. Δικαίου ἄρχοντός ἐστι φυλάττειν τοὺς νόμους. 2. Χρῆ τοὺς πολίτας τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι. 3. Θεράπευε τὸν γέροντα. 4. Ἡ τῶν Σπαρτιατῶν γεροσία γερόντων ἦν βουλή. 5. Τοῖς λέουσι καὶ τοῖς ἐλέφασιν δεινὴ ῥώμη ἐστίν. 6. Τοὺς τῶν ἐλεφάντων ὀδόντας θανμάζομεν.

7. Οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἐκόντες τοῖς νόμοις πείθονται. 8. Ἡ γῆ ἐκοῦσα τοῖς ἀνθρώποις τὴν καθ' ἡμέραν τροφήν παρέχει. 9. Ἀκοντα διδάσκειν χαλεπόν.

47.

Part. praes. fut. i aor. I. act.

1. Νέστωρ ἤδη γέρων ὦν σὺν τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τὴν Τροίαν ἐστράτευσεν. 2. Οὐχ ὁ πολλά, ἀλλ' ὁ σοφὰ λέγων καλῶς λέγει. 3. Μαθηταὶ ὄντες μανθάνετε σπουδαίως. 4. Διδασκάλου λέγοντος ἡσυχίαν ἄγειν δεῖ τοὺς μαθητάς. 5. Καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους χρῆ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. 6. Ἐν τοῖς κινδύνοις σπεύδομεν εἰς τὰ ἱερά ἱκετεύσοντες θεόν. 7. Οἱ σύμμαχοι ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους, νικήσαντες δ' ἔθυσαν τοῖς θεοῖς.

8. Φεῦγ' ἠδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.

48.

πᾶς, ἅπασ.

1. Πᾶς μὲν οὐρανός, πᾶσα δὲ γῆ ἐγκωμιάζει θεόν· ὁ γὰρ θεὸς δημιουργὸς καὶ κύριός ἐστι παντὸς τοῦ κόσμου. 2. Πάντες ἄνθρωποι τοῦ θεοῦ τέκνα εἰσὶ καὶ πάντων φροντίζει θεός. 3. Πάσης τέχνης ἡ ἀρχὴ χαλεπὴ ἐστίν. 4. Πλάτων λέγει πάντα τὸν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑπὸ τῆς γῆς χρυσοὺν οὐκ ἀντάξιον εἶναι τῆς ἀρετῆς. 5. Φυλάττου τοὺς κόλακας μηδὲ παντὶ ἀνθρώπῳ πίστευε. 6. Πασῶν τοῦ βίου λυπῶν καὶ φροντίδων τελευτῆ

ἔστιν ὁ θάνατος· κοινὸς γάρ ἐστιν ἅπασιν ἀνθρώποις τοῖς τε πλουσίοις καὶ τοῖς πένησι, τοῖς τε γέρονσι καὶ τοῖς παισίν.
7. Πᾶσι τοῖς παισίν ἡδονὴν παρέχει τὰ ὄπλα.

8. Λύπης ἀπάσης γίγνεται ἰατρὸς χρόνος.

49.

Ind. inf. i part. aor. I. med. v. pura i muta.

1. Νυκτὸς γιγνομένης ἐπαύσαντο οἱ στρατιῶται μάχης καὶ φόβου. 2. Ὡ Λεωνίδα, ἀθάνατον τῷ θανάτῳ ἐκτίσω δόξαν. 3. Καλήν, ὦ στρατιῶται, ἐκτίσασθε δόξαν νικήσαντες καὶ εἰς φυγὴν τρέψαντες τοὺς πολεμίους. 4. Εὐχεσθε θεῶ, ὦ φίλοι, καλὸν γὰρ σὺν θεῶ διεπραξάμεθα ἔργον. 5. Δαρεῖος ἐγγὺς ὢν τοῦ θανάτου μετεπέμψατο Κῦρον ἀπὸ τῆς Λυδίας, ἧς σατραπὴν ἐποίησεν αὐτόν. 6. Οὐ ῥᾶδιόν ἐστι πιστοὺς κησασθαι φίλους· κησάμενοι οὖν θησαυρὸν ἔχειν νομίζετε. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο στρατεῦσασθαι ἐπὶ τὸν Φίλιππον καὶ βοηθῆσαι τοῖς Ὀλυνθίοις.

50.

Περὶ Κάδμου.

1. Κάδμος παῖς ἦν Ἀγήνορος, τοῦ Φοινίκων ἄρχοντος. 2. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς τὴν Εὐρώπην, τὴν τοῦ Κάδμου ἀδελφὴν, ἤρπασεν, ἔπεμψεν Ἀγήνωρ τὸν υἱὸν ζητήσοντα καὶ ἀνάξοντα τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν πατρίδα. 3. Κάδμος οὖν πορευόμενος διὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος παραγίγνεται εἰς Δελφοὺς ἀνερωτήσων τὸν ἐκεῖ θεὸν περὶ τῆς ἀδελφῆς. 4. Ὁ δὲ θεὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν τὴν μὲν ἀδελφὴν εἶαν, τὰς δὲ Θήβας ἐν τῇ Βοιωτίᾳ κτίσαι. 5. Κάδμος οὖν τὸν χρησμὸν ἀκούσας ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἔκτισε τὰς Θήβας.

51.

1. Młodzieńcy powinni szanować starców. 2. Bądźcie posłuszni władzom. 3. W zimie noc są długie. 4. We wszelkiem

nieszczęściu trzeba ufność mieć w Bogu. 5. Bóg jest panem i sędzią wszystkich ludzi. 6. Bojaźń Boga jest źródłem wszelkich cnót. 7. Hellenowie w zapasach z Persami piękną pozyskali sławę. 8. Na rozkaz wodza (gen. abs.) żołnierze zaprzestali walki i złożyli bogom ofiary. 9. Cyrus, zamierzając wyruszyć przeciw bratu, przyzwał do siebie Klearcha i innych wodzów helleńskich.

52.

d) πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, Δημήτηρ.

Θεράπευε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα.

1. Ὁ θεὸς κελεύει τοὺς παῖδας θεραπεύειν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· οἱ γὰρ πατέρες καὶ αἱ μητέρες πάντα τάγαθὰ παρέχουσι τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσιν. 2. Ἡ μὲν γὰρ μήτηρ τρέφει καὶ φυλάττει τὰ τέκνα, ὁ δὲ πατήρ πολλοὺς πολλὰκις φέρει πόνους τῆς τροφῆς ἕνεκα καὶ τῆς παιδείας. 3. Χάριν οὖν δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τῷ τε πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ. 4. Ὡς δ' οἱ ἀγαθοὶ παῖδες κόσμος εἰσὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, οὕτως οἱ κακοὶ αἰσχύνῃ φέρουσι τοῖς τε πατράσι καὶ ταῖς μητράσιν· ὁ δὲ θεὸς τοὺς κακοὺς καὶ πονηροὺς παῖδας δεινῶς κολάζει. 5. Περσεφόνην, τῆς Δήμητρος θυγατέρα, Πλούτων λέγεται ἐκ τῆς γῆς ἀρπάσαι καὶ εἰς Ἄϊδον κομίσασθαι.

53.

e) Tematy na 5.

1. Θνητόν ἐστι πᾶν τὸ ἀνθρώπων γένος. 2. Χρῆ ἐν πᾶσι πράγμασιν εἰς τὸ τέλος βλέπειν. 3. Ἐλπίς κακοῦ κέρδους ἀρχὴ ἐστὶ τῆς πονηρίας. 4. Οὐδὲ τῷ τῶν στρατιωτῶν πλήθει οὐδὲ τῷ τῶν τειχῶν ὕψει, ἀλλὰ τῇ ἀνδρείᾳ τὴν πατρίδα σώζομεν. 5. Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. 6. Ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ὄρεσι διάγει πολλὰ ἄγρια θηρία. 7. Οἱ τῶν ἐθνῶν τρόποι παντοῖοί εἰσιν ὥσπερ οἱ λόγοι. 8. Τὰ τῆς ἀληθείας ἔπη ἀπλᾶ ἐστίν.

54.

Adiect. na ης.

1. Παλαιά ἐστὶν ἡ παροιμία· ὑγιῆς ψυχὴ ἐν ὑγιεῖ σώματι.
 2. Ψευδὲς ἐστὶ πᾶν τὸ κολάκων γένος. 3. Εὐκλεοῦς πατὴρ οὐκ αἰεὶ εὐκλεῆς υἱός. 4. Εὐγενῶν πατέρων παῖδας εὐγενεῖς εἶναι νομιζομεν. 5. Οἴκτιρε, ὦ παῖ, τὸν ἀτυχῆ ἄνθρωπον.
 6. Πολλοὶ μὲν εἰσὶν οἱ τῶν εὐτυχῶν φίλοι, ὀλίγοι δ' οἱ τῶν δυστυχῶν. 7. Τοῖς μὲν εὐσεβέσι καὶ δικαίοις ἀνθρώποις οἱ θεοὶ εὐμενεῖς εἰσι, τοῖς δ' ἀσεβέσι δυσμενεῖς. 8. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰς τριήρεις εἶχον. 9. Χρὴ αἰεὶ τάλληθῃ λέγειν.

55.

Nom. propr. zak. na ης ἰ κλης.

1. Δημοσοθένης μὲν δεινὸς ῥήτωρ ἦν, Θεμιστοκλῆς δ' εὐκλεῆς στρατηγός. 2. Τοῦ μὲν Δημοσοθέου θανατοῦμεν τοὺς λόγους, τοῦ δὲ Θεμιστοκλέου τὰ ἔργα. 3. Σωκράτης διὰ παντὸς τοῦ βίου τοὺς πολίτας εἰς ἀρετὴν προὔτρεπεν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐ μόνον οὐκ ἐπέιδοντο Σωκράτει, ἀλλὰ καὶ θάνατον αὐτοῦ κατεψηφίσαντο. 4. Λαμπροὶ εἰσὶν οἱ τοῦ Ἡρακλέου δώδεκα ἀθλοὶ, οἷς τὴν ἀθανασίαν πρὸς τῶν θεῶν ἐκτήσατο· οἱ γὰρ ποιητὰι τὸν Ἡρακλέα οὐ μόνον γίγαντας καὶ φοβεροὺς θῆρας φονεῦσαι λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ Κέρβερον ἐξ Ἄιδου εἰς τὸ φῶς κομίσει καὶ ἄλλα ἀδύνατα ἔργα διαπραΐξει.

56.

Neutra na ας.

Περὶ τοῦ γήρωσ.

1. Ἀληθῆς ἐστὶν ἡ γνώμη· χαλεπὸν τὸ γῆρας τοῖς ἀνθρώποις βάρος. 2. Οὐ γὰρ μόνον τὸ κάλλος φθείρει καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, ἀλλὰ καὶ ἐγγὺς τοῦ θανάτου ἐστίν, φοβεροῦ ὄντος πᾶσιν ἀνθρώποις. 3. Ὅμως δὲ καὶ τοῦ γήρωσ οὐ μικρὰ

ἀγαθά ἐστίν. 4. Ἡ γὰρ σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἐμπειρία τιμῆν καὶ κόσμον παρέχουσι τῷ γῆρα, συμφέρουσι δ' ὡς μάλιστα εἰς τὸ ῥαδίως καὶ εὐθύμως φέρειν τὰ τοῦ γῆρος χαλεπά.

5. Ὡς δὲ τοῖς νέοις ἢ σπουδῇ, οὕτω τοῖς γέρονσι φίλη ἐστὶν ἡ ἡσυχία. 6. Ὁρθῶς οὖν τὸ μὲν γῆρας τῷ χειμῶνι, τὴν δὲ νεότητα τῷ ἔαρι παρεικάζομεν.

7. Ἡσυχον καὶ εὐδαιμον γῆρας καλοῦ καὶ σώφρονος βίου γέρας ἐστίν.

57.

1. Słuchaj ojca i matki. 2. Hellenowie czcili Demetkę, matkę ziemi, i córkę jej Persefonę. 3. Szczęśliwych ojców nie zawsze szczęśliwi bywają synowie. 4. Unikaj szpetnego zysku; szpetne bowiem zyski przynoszą hańbę. 5. Nie wysokie mury, lecz mięstwo obywateli ocala ojczyznę (pass.). 6. Dobrzy chłopcy mówią zawsze prawdę. 7. Trójwiosłowce ateńskie były postrachem dla Persów.

58.

Tematy samogłoskowe:

a) zakończone na *υ, ου, ω*.

1. Ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ παντοῖοι ἰχθύες εἰσίν. 2. Τὸ μὲν τοῦ ἀνθρώπου αἷμα θερμόν ἐστι, τὸ δὲ τοῦ ἰχθύος ψυχρόν. 3. Μῶρός ἐστίν, ὅς τῇ τοῦ σώματος ἰσχύι ἐπαίρεται. 4. Αἱ μὲν νόσοι τὴν τοῦ σώματος ἰσχὴν φθείρουσιν, αἱ δὲ κακαὶ ἐπιθυμίαι τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην καταλύουσιν. 5. Παλαιός ἐστίν ὁ μῦθος περὶ τῆς τῶν βατράχων καὶ μυῶν μάχης.

6. Ἴπποι καὶ βόες ὠφέλιμα θηρία εἰσὶ τοῖς ἀνθρώποις. 7. Οἱ Ἕλληνες ἔθνον τοῖς θεοῖς βούς, οἱ δὲ Σκύθαι ἵππους. 8. Οἱ παλαιοὶ οὐ μόνον θεοὺς ἐθεράπευον, ἀλλὰ καὶ ἥρωας ἦσαν δ' οἱ ἥρωες ἔκγονοι θεῶν τὴν τε ἰσχὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῖς θεοῖς ὅμοιοι.

Περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας.

1. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ καὶ ποταμοὶ εἰσι μεστοὶ ἰχθύων καὶ ὕλαι πλήρεις θηρῶν· ἡ δὲ γῆ οὐ μόνον παντοίους καρποὺς φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔνδον ἄλας καὶ σίδηρον καὶ ἄλλα μέταλλα ἔχει.

2. Ἔστι δὲ καὶ πεδία καὶ ἄλση καὶ ὄρη ἱκανὰ τρέφειν καὶ ἵππους καὶ βοῦς καὶ οἰς καὶ σῦς. 3. Πάντ' οὖν ἔχοντες τὰ πρὸς βίον ἀναγκαῖα χάριν ἔχομεν θεῶν, ὅτι τὴν ἡμετέραν πατριδα παντοίοις ἀγαθοῖς ἐκόσμησεν.

b) Tematy na o (j), nom. sing. o.

Περὶ Νιόβης.

1. Νιόβη, τῇ τῶν Θηβαίων βασιλείᾳ, ἑπτὰ ἦσαν υἱοὶ καὶ ἑπτὰ θυγατέρες· ὑπερήφανος τοίνυν ἦν διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ κάλλος τῶν τέκνων. 2. Ὅτ' οὖν ποτε αἱ Θηβαῖαι Λητοῖ, τῇ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος μητρὶ, ἔθνον, ἐκόλυσεν αὐτὰς Νιόβη θεραπεύειν τὴν θεάν, δυοῖν μόνον παιδοῖν μητέρα οὔσαν. 3. Ἄλλ' οὐ φεύγει δίκην· ἡ γὰρ Λητὼ τῇ Νιόβῃ ἀχθομένη ἐκέλευσε τὸν μὲν Ἀπόλλωνα τοὺς τῆς Νιόβης υἱούς, τὴν δ' Ἀρτέμιδα τὰς θυγατέρας κατατοξεῦσαι. 4. Τότε δὴ Νιόβη δακρῦουσα· „ὦ δεινῶς“, ἔφη, „ὦ Λητοῖ, ἐκόλασας τὴν ἐμὴν ὑπερηφανίαν“. 5. Οἱ δὲ θεοὶ κατοικίροντες τὸ τῆς Νιόβης πάθος μεταβάλλουσιν αὐτὴν εἰς λίθον.

c) Tematy na i i e, u i e.

1. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἐγγὺς τῆς θαλάττης ἦν, ἐναντία δὲ Σαλαμῖνι τῇ νήσῳ. 2. Οἱ Ἀθηναῖοι τὰς Ἀθήνας μόνας ὠνόμαζον ἄστυ. 3. Δημοσθένης λέγει τοὺς νόμους τῆς

πόλεως ψυχὴν εἶναι. 4. Οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται οὐ λείψουσιν ἐν τῇ μάχῃ τὴν τάξιν, ἀλλ' ἢ νικήσουσιν ἢ τελευτήσουσι μένοντες ἐν τῇ τάξει. 5. Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευόμενος πρέσβεις ἔπεμψεν εἰς τὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις, γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας. 6. Ταῖς πόλεσιν αἱ μὲν στάσεις πολλὰ κακὰ φέρουσιν, ἡ δ' ὁμόνοια δύναμιν καὶ εὐδαιμονίαν. 7. Μὴ ἐκ τῶν λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων τοὺς ἀνθρώπους κρίνετε· πολλάκις γὰρ αἱ πράξεις ἐναντία εἰσὶ τοῖς λόγοις.

62.

Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀκροπόλεως.

1. Ὡςπερ ἐν ἄλλαις πολλαῖς τῶν Ἑλλήνων πόλεσιν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκρόπολις ἦν φύσει ἰσχυρά· ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει Ἀθηναῖς καὶ Ποσειδῶνος παλαιὰ ἦν ἱερά. 2. Ἀθηναῖ γὰρ καὶ Ποσειδῶν ἠριζόν ποτε περὶ τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀρχῆς· καὶ ἡ μὲν Ἀθηναῖ ἐλάαν ἐφύτευσεν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὃ δὲ Ποσειδῶν ἀλμυρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς γῆς ἀνέπεμψεν. 3. Δικάσαντες δ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τό τε ἄστυ καὶ τὴν χώραν τῇ Ἀθηναῖ ἐπέδικασαν. 4. Ὑστερον δὲ Περικλῆς ἐκόσμησε τὴν ἀκρόπολιν λαμπροῖς καὶ μεγαλοπρεπέσιν ἔργοις, οἷα ἦν τὰ Προπύλαια καὶ ὁ Παρθενῶν καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον.

63.

1. W morzu i w rzekach żyją różne ryby. 2. Wieśniacy hodują nie tylko konie i woły, lecz także owce i świnie. 3. Nie chełp się z siły ani z piękności ciała. 4. Na zamku ateńskim znajdowała się wspniana świątynia Ateny i Pozejdona. 5. Liczne miasta helleńskie były warowne z natury. 6. Nie ze słów, lecz z czynów poznaje się usposobienie człowieka. 7. Apollo i Artemis byli dziećmi Latony. 8. Starożytni nie tylko bogom, lecz także bohaterom składali ofiary.

64.

Adiect. na vs, eia, v.

1. Βραχύς ἐστὶν ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος. 2. Ἐν τῇ ἡμετέρῃ χώρᾳ μακρὸς μὲν ἐστὶν ὁ χειμὼν, βραχὺ δὲ τὸ ἔαρ.
3. Πολλάκις βραχεῖα ἡδονὴ μακρὰν λύπην τίττει. 4. Ὅμηρος τὸν Νέστορα γλυκὺν Πυλλίων ἀγορητὴν προσαγορεύει. 5. Οὐκ ἀεὶ πείθει ὁ μακρὰ λέγων, πολλάκις δὲ καὶ βραχεὸς λόγου δεινὴ ἐστὶν ἡ δύναμις. 6. Ταχὺς νοῦς πολλάκις ἐστὶν ἐν σώματι βραδεῖ.
7. Θαυμάζομεν τοὺς τῶν Ἀράβων ἵππους ταχεῖς γάρ εἰσι καὶ ἰσχυροί. 8. Μὴ πιστεύε τοῖς γλυκέσι κολάκων λόγοις.
9. Αἱ τῶν εὐρέων καὶ βαθέων ποταμῶν διαβάσεις οὐ ῥάδιαί εἰσιν. 10. Ἀρχὴ ἡμῖσιν παντός.

65.

d) Tematy na eu.

1. Ὁ βασιλεὺς ἡγεμὼν ἐστὶ τοῦ δήμου· χρὴ οὖν τὸν βασιλέα τῆς τῶν πολιτῶν σωτηρίας φροντίζειν. 2. Ἀγαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλέως ἕρις τοῖς Ἀχαιοῖς δεινῶν κακῶν αἰτία ἦν. 3. Οἱ γονεῖς φροντίζουσι τῶν παίδων· χρὴ οὖν τοὺς παῖδας χάριν ἔχειν τοῖς γονεῦσιν. 4. Οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ οὐ μόνον ἱερέας, ἀλλὰ καὶ μάντις καὶ ἐρμηγέας. 5. Ἐπεὶ ὁ στρατηγὸς ἤκουσεν ἐγγὺς εἶναι τοὺς πολεμίους, τοὺς μὲν ὀπλίτας ἐν τῷ μέσῳ τῆς στρατιᾶς, τοὺς δὲ συμμαχοὺς ἐν τῷ δεξιῷ, τοὺς δ' ἰππέας ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρα ἔταξεν.

66.

Περσεὺς φονεύει τὴν Μέδουσαν.

1. Περσεῖ, ἐφήβῳ ὄντι, ἐπέταξε Πολυδέκτης, ὁ τροφεὺς αὐτοῦ, τὴν τῆς Μεδούσης κεφαλὴν κομίσαι. 2. Ἦν δ' ἡ Μέδουσα μόνη τῶν Γοργόνων θνητῆ. 3. Εἶχον δ' αἱ Γοργόνες

ῥφεις ἀντὶ τριχῶν, ὀδόντας δ' ὡς συνῶν, χειρας δὲ χαλκᾶς, πτέρυγας δὲ χρυσᾶς· ἢ δὲ τῶν Γοργόνων ὄψις τὸν προςβλέποντα εἰς λίθον μετέβαλλεν. 4. Οὐ ῥάδιον οὖν ἦν τὸ τοῦ Περσέως ἔργον· ὁμῶς δὲ τὴν Μέδουσαν ἐφόνευσεν. 5. Ἡ μὲν γὰρ Ἀθηνᾶ παρεῖχεν αὐτῷ θεῖαν ἀσπίδα, ὃ δ' Ἑρμῆς κράνος, ὃ αὐτὸν ἠφάνιζεν. 6. Ἐκόμισεν οὖν τῷ Πολυδέκτῃ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἣν Ἀθηνᾶ τῇ ἀσπίδι προσάψαι ἐλέγετο.

67.

1. W kraju naszym znajdują się wysokie góry i głębokie rzeki. 2. Starcy mają nogi powolne, ale umysł bystry. 3. Początki nauk są wprawdzie przykre, lecz owoce słodkie. 4. Śmierć jest wspólną i ubogim i królom. 5. Jazda Cyrusa pokonała i do ucieczki zmusiła jazdę królewską. 6. Zaszczyty rodziców uważane bywają za piękny skarb dla dzieci. 7. Z pomiędzy bohaterów, którzy pod Troją walczyli, podziwiamy najbardziej Achillesa z powodu (ἐπί z dat.) męstwa i Odysseusa z powodu mądrości.

Substantiva anomala.

68.

α) ἀνὴρ, γυνή.

1. Ὁ μὲν ἀνὴρ πράττει τὰ τῆς πόλεως, ἢ δὲ γυνή φροντίζει τοῦ οἴκου. 2. Ἄλλη μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνδρὸς φύσις, ἄλλη δ' ἡ τῆς γυναικός. 3. Ὁ ἀνὴρ, τοῖς ἀνδράσι τιμὴν φέρει ἢ ἀρετή· ὡ γύναι, ταῖς γυναιξὶ πρόπει ἢ εὐκοσμία. 4. Ἐν τοῖς Λίβυσιν ἀνὴρ μὲν ἀνδρῶν βασιλεῦσαι λέγεται, γυνή δὲ γυναικῶν. 5. Οἱ δίκαιοι καὶ ἐσθλοὶ ἄνδρες ἀεὶ τάλιθῃ λέγουσιν. 6. Αἱ Ἀμαζόνες γυναικες μὲν ἦσαν, ἀνδρῶν δ' εἶχον τὴν ἀρετήν. 7. Οἱ βάρβαροι πόλιν ἐκπολιορκήσαντες τοὺς μὲν ἀνδρας ἀπέκτεινον, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας εἰς δουλείαν ἤγον.

b) Ἄρης, Ζεὺς, υἱός, ναῦς.

1. Οἱ τῶν Ῥωμαίων ποιηταὶ Ἄρεως υἶον λέγουσιν εἶναι τὸν Ῥωμύλον, ὃ δ' Ἄρης παῖς ἦν Διός. 2. Τὸν Δία προσαγορεύει Ὀμηρος θεῶν καὶ ἀνδρῶν πατέρα. 3. Ὡ Ζεῦ, τὸ σὸν κράτος οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ θεοῖς φοβερόν ἦν. 4. Τῆς νεῶς ἡγεμῶν ὁ κυβερνήτης ἐστίν. 5. Εἴ τις καλὸν μὲν ἔχει σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν κακὴν, καλὴν μὲν ἔχει ναῦν, τὸν δὲ κυβερνήτην κακόν. 6. Ἡ τῶν Ἀθηναίων δύναμις οὐκ ἐν τῷ στρατεύματι ἦν, ἀλλ' ἐν ταῖς ναυσίν. 7. Οἱ Διόσκουροι σωτῆρες ἐνομίζοντο τῶν ναυτῶν καὶ τῶν νεῶν. 8. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ ὀλίγοι μὲν ἦσαν τῶν Ἑλλήνων νῆες, πολλαὶ δὲ τῶν Περσῶν· ὁμοῦ δ' ἐνίκησαν οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας, πολλὰς δὲ τῶν βαρβάρων ναῦς κατέδυσαν. 9. Εὐπειθεῖς υἱεῖς ἠδονὴ εἰσι τῶν γονέων.

c) δόρυ, γόνυ, κύων, οὖς.

1. Τὸν θεὸν ἱκετεύοντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ γόνατα καταπίπτουσιν. 2. Οἱ ὀπλίται δόρασι καὶ ξίφεσιν ἀπέκτεινον τοὺς πολεμίους. 3. Ἀχιλλεὺς δόρατι κατέσφαξε τὸν Ἔκτορα. 4. Ἦν Κύρῳ τὸ σημεῖον αἰτὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ. 5. Ὡσπερ λύκος ὅμοιος κυνί, οὕτω κόλαξ ὅμοιος φίλῳ. 6. Φυλάττεσθε, ὦ παῖδες, χαλεποὺς κύνας. 7. Τοῦ μὲν ἵππου τὰ ὦτα βραχέα ἐστί, τοῦ δ' ὄνου μακρὰ. 8. Τῆς μὲν ἡμέρας οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὄτων ὑπερέχουσι, τῆς δὲ νυκτὸς τὰ ὦτα τῶν ὀφθαλμῶν.

Περὶ τῆς τῶν κυνῶν πίστεως.

1. Ἄνδρα τινὰ πλοῦσιον κυνὶ συμπορευόμενον ἐφόρευσαν οἱ Πύρρῳ τοῦ βασιλέως στρατιῶται μαρτύρων οὐ παρόντων

2. Ἐπεὶ δ' οἱ φονεῖς ἀπεχώρησαν, ἐφύλαττεν ὁ κύων τὸν τοῦ δεσπότητος νεκρὸν. 3. Ὀλίγαις δ' ἡμέραις ὕστερον ἐντυγχάνει τῷ νεκρῷ ὁ Πύρρῳ καὶ τὸν μὲν νεκρὸν κελεύει θάψαι, ὁ δὲ κύων ἔπεται τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ στρατόπεδον. 4. Μετὰ δ' ὀλίγον χρόνον ἐξέτασις γίγνεται τῶν στρατιωτῶν· πάρεστι δὲ καὶ ὁ κύων. 5. Νοήσας δὲ τοὺς τοῦ δεσπότητος φονεάας εὐθύς μετ' ὀργῆς ἐκτρέχει ἐπ' αὐτούς, πολλάκις δ' εἰς τὸν βασιλέα μεταστρεφόμενος κατήγορος γίγνεται τοῦ φόνου. 6. Συλλαμβάνονται οὖν οἱ φονεῖς κελεύοντος τοῦ βασιλέως καὶ θανάτῳ κολάζονται.

72.

Περὶ Ἀρτεμισίας.

1. Ἀρτεμισία, ἡ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ βασιλεία, ἐστρατεύσατο μετὰ Ξέρξου ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ἐν δὲ τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ καλὰ τῆς ἀνδρείας παρείχετο τεκμήρια. 2. Ἐπεὶ δ' αἱ τῶν Ἑλλήνων νῆες τὰς τῶν Περσῶν ναῦς εἰς φυγὴν ἔτρεψαν καὶ ἐδίωκον, καὶ ἡ Ἀρτεμισία ἐν κινδύνῳ ἦν ὑπ' Ἀττικῆς νεὼς διωκομένη· τῆς γὰρ φυγῆς ἐκώλυον αὐτὴν ἄλλαι φίλαι νῆες ἔμπροσθεν οἴσαι. 3. Τότε δ' ἐμπίπτει ἡ βασιλεία φίλιᾳ νηϊ καὶ καταδύει αὐτήν· ὁ δὲ τριηράρχης τῆς Ἀττικῆς νεὼς νομίσας Ἑλληνίδα εἶναι τὴν τῆς Ἀρτεμισίας ναῦν ἐπαύσατο διώκων αὐτήν. 4. Οὕτως ἔσωσεν Ἀρτεμισία τὸν βίον.

73.

πολύς, μέγας.

1. Πολὺς ὕπνος οὐκ ὠφέλειαν, ἀλλὰ βλάβην φέρει τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι. 2. Πολλάκις ἀναλίσκουσιν οἱ ἄνθρωποι πολὺν χρόνον καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὰ μικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια. 3. Τῶν μαθητῶν οἱ μὲν ταχέως τὰ δέοντα μανθάνουσιν, οἱ δὲ μετὰ πολλοῦ πόνου. 4. Οἱ ἄγγελοι ἦγον ἀγγέλλοντες,

ὅτι οἱ πολέμιοι πολλὸν στράτευμα ἄγουσιν. 5. Μὴ ἐν πολλοῖς ὀλίγα λέγε, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις πολλά. 6. Τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα οἱ Ἕλληνες μέγαν ἠνόμαζον. 7. Ἡ τοῦ στρατηγοῦ ἀρετὴ ἐκ μεγάλου κινδύνου τὴν στρατιὰν ἔσωσεν. 8. Ὅμηρος προσγορεῖει Ἀχιλλέα μέγα κῦδος Ἀχαιῶν. 9. Μεγάλοι πόνοι μεγάλης δόξης πηγὴ εἰσιν. 10. Τὰ μεγάλα τῆς τύχης δῶρα οὐκ ἔστιν ἀσφαλῆ.

74.

Περὶ τοῦ Ἄιδου.

1. Τόπον μέγαν καὶ σκοτεινὸν ὑπὸ τῆ γῆ οἱ ποιεῖται Ἄιδην λέγουσιν· διαγούσι δ' ἐκεῖ μετὰ τὸν θάνατον αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί. 2. Περιέχουσι δ' ἐκείνην τὴν χώραν μεγάλοι καὶ φοβεροὶ ποταμοί, οἶον Στῆξ καὶ Ἀχέρων καὶ Λήθη, διὰ δὲ τῆς Στυγὸς ἄγει τὰς ψυχὰς Χάρων μέγλω πλοῖω, τὰς ἐκ τῆς γῆς παραγιγνομένης. 3. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Στυγὸς διάβασιν ἀθροίζονται αἱ ψυχαὶ ἐν μέγλω λειμῶνι, ἔνθα ὑπὸ τῶν ἐν Ἄιδου δικαστῶν κρίνονται. 4. Καὶ οἱ μὲν ἀγαθοὶ εἰς τὸ Ἥλύσιον πεδίον, τῆς αἰὲ εὐδαιμονίας, οἱ δὲ κακοὶ εἰς Τάρταρον, τῆς τίσεως καὶ κολάσεως τόπον, ἀποπέμπονται. 5. Ἀρχεὶ δ' ἐκεῖ Πλούτων, ὁ τοῦ Διὸς ἀδελφός, σὺν τῇ γυναικὶ Περσεφόνῃ, τῆς Δήμητρος θυγατρὶ, ἣν ποτε ἐκ τῆς γῆς ἤρπασεν.

75.

1. Jest obowiązkim męża dzielnie walczyć w obronie kraju, niewiasty zaś strzedz domu. 2. Podczas burzy (gen.) nie w okrętach mają ufność żeglarze, lecz w Bogu. 3. Po bitwie pod Salaminą tryery ateńskie ścigały okręty Persów i wiele z nich zatopiły. 4. Psy są wiernymi stróżami domów. 5. Hoplici w prawej ręce trzymali włócznie, w lewej zaś tarcze. 6. W Europie jest wiele wielkich i wspaniałych miast. 7. Ateńczycy przez długi czas przewodzili nad Hellenami.

Stopniowanie przymiotników.

76.

a) Comp. τερος, εστερος; superl. τατος, εστατος.

1. Χρησιμὸς ἦν Ἀπόλλωνος· Σοφὸς μὲν Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δὲ πάντων σοφώτατος Σωκράτης.
 2. Ἀρετῆς καὶ σοφίας οὐκ ἔστι κτῆμα οὔτε βεβαιότερον οὔτε τιμιώτερον. 3. Βίου πονηροῦ θάνατος εὐκλεέστερος. 4. Σωκράτης ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. 5. Τί φίλτερον, τί δὲ γλυκύτερον τῆς πατρίδος τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν; 6. ὦ φίλτατε, στέργε τὴν πατρίδα. 7. Ἐν ταῖς ἀτυχεῖς πολλάκις οἱ ἄνθρωποι σωφρονέστεροί εἰσιν ἢ ἐν ταῖς εὐτυχεῖς. 8. Ἀριστείδης καὶ Σωκράτης καὶ Ἐπαμεινώνδας πενέστατοι ἦσαν. 9. Οἱ πλουσιώτατοι τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἀεὶ εὐδαιμονέστατοί εἰσιν. 10. Πασῶν θεῶν χαριεστάτη μὲν ἦν Ἀφροδίτη, σοφωτάτη δ' Ἀθηνᾶ.

77.

b) Comp. ιων, superl. ιστος.

1. Ἡδὺς μὲν τῷ παιδί ὁ παρὰ τοῦ ἐταίρου ^{πραίωτος} ἔπαινος, ἡδίων δ' ὁ παρὰ τοῦ διδασκάλου, ἡδιστος δ' ὁ παρὰ τῶν γονέων. 2. Ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ πολλάκις ἐχθίων τοῦ λύκου. 3. Οὐκ ἔστι κτῆμα κάλλιον φίλου. 4. Ἡ μὲν σοφία πάντων κάλλιστον, ἡ δ' ^{οὐκ ἀσχετόν} ἀμαθία πάντων αἰσχιστον. 5. Ταχεῖα μὲν ἢ φωνή, θᾶπτον δὲ τὸ φῶς, τάχιστος δ' ὁ νοῦς. 6. Τῶν ἐν Τροίᾳ ἡρώων ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς κάλλιστος ἦν, ὁ δὲ Θεοσίτης πάντων αἰσχιστος. 7. Ἀναρχίας μειζον οὐκ ἔστι κακόν. 8. Οἱ γονεῖς τοῖς παισὶ μέγιστοι εὐεργέται εἰσίν. 9. Μειζους ἡδονὰς οὐκ ἔχουσιν οἱ γονεῖς ἢ καλοὺς κάγαθοὺς παῖδας.

78.

1. Sława jest trwalszą i cenniejszą posiadłością niż bogactwo, lecz najtrwalszą i najcenniejszą jest cnota. 2. Śmierć za ojczyznę

uważaną bywa u wszystkich ludów za najpiękniejszą i najszlachetniejszą. 3. Ubodzy bywają często szczęśliwsi od bogatych. 4. Wiele jest rzeczy szpetnych, lecz najszpetniejszym jest kłamstwo. 5. Cóż jest szybsze nad myśl? 6. Niewola jest dla obywateli największem nieszczęściem. 7. Unikaj niesprawiedliwości; nad niesprawiedliwość bowiem niema większego złego.

Stopniowanie niewzorowe.

79.

a) ἀγαθός, κακός, μικρός.

1. Οὗτ' ἰατρὸς οὔτε σύμβουλος οὐδεὶς τοῦ χρόνου βελτίων ἐστίν. 2. Οἱ τῆς πατρίδος φίλοι τοῖς πολίταις οὐ τὰ ἰδιόσια, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα συμβουλεύουσιν. 3. Οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς τοῦ βασιλέως θύραις ἐπαιδεύοντο. 4. Κρείττον τοῦ πλούτου ἢ σοφία, κράτιστον δ' ἢ ἀρετή. 5. Μέτρον ἀριστον πάντων. 6. Οὐδὲν χαλεπώτερον ἢ ἀρχεσθαι ὑπὸ τῶν χειρόνων, πολλάκις δ' οἱ χείρονες τῶν βελτιόνων ἀρχοῦσιν. 7. Ὁ μὲν ἥλιος μείζων, ἡ δὲ σελήνη μείων ἐστὶ τῆς γῆς. 8. Οἱ μὲν μικρότατοι οὐκ ἀεὶ ἀσθενέστατοι, οἱ δὲ μέγιστοι οὐκ ἀεὶ κράτιστοί εἰσιν. 9. Ὁ θάνατος κοινός ἐστὶ καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις.

80.

b) πολὺς, ὀλίγος, ῥάδιος. Defectiva.

1. Οἱ μὲν πλούσιοι πλείους ἔχουσι φίλους ἢ οἱ πένητες· ἀληθέστεροι δ' οἱ τῶν πενεστέρων φίλοι. 2. Ὁ πόλεμος φέρει τοῖς ἀνθρώποις πλείστα καὶ μέγιστα κακά, ἡ δ' εἰρήνη πλείστα ἀγαθά. 3. Ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς ἱερῷ πλέω ἦν ἀναθήματα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος ἱεροῖς. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι, καίπερ πλήθει ἐλάττωτες ὄντες, ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι διὰ τὴν ἀνδρείαν. 5. Ὀλίγιστοι τῶν ἀνθρώπων εὐδαίμονές εἰσιν.

6. Ῥᾶόν ἐστιν ἄρχειν ἐκόντων ἢ ἀκόντων. 7. Ἡ βραχυτάτη ὁδὸς οὐκ αἰὶ ῥᾶσις ἐστίν. 8. Ὁ μὲν Ἀστυάγης ὕστατος βασιλεὺς τῶν Μήδων, Κῦρος δ' ὁ ἀρχαῖος πρῶτος βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦν. 9. Καὶ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις καὶ ἐν μεγίσταις συμφοραῖς χρὴ πιστεύειν θεῶ.

81.

Περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.

1. Ξενοφῶν ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι Κῦρος ὁ νεώτερος, Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως υἱός, Ἀριαξέρξου δ' ἀδελφός, βασιλικώτατος ἦν καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος. 2. Ἐπι παῖς ὢν, ὅτ' ἐπαιδεύετο μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῶν ἄλλων παιδῶν τῶν ἀρίστων, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομιζέτο. 3. Οὐ γὰρ μόνον εὐφυέστατος, ἀλλὰ καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοπονώτατος ἦν· φίλιτος δ' ἦν οὐ μόνον τοῖς ἡλικιώταις, οἷς πάντα ἐχαρίζετο, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις· ἠδέως γὰρ ἐπεΐθετο αὐτοῖς, ἀκριβῶς δὲ διέπραττε πάντα, ἃ αὐτῷ προσέταττον.

82.

1. Ἐπεὶ δ' ὕστερον σατραπῆς ἦν τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, ἀληθέστατος εἶναι ἐνομιζέτο καὶ πιστότατος, ὥστε οὐ μόνον αἱ πόλεις, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες παντελῶς ἐπίστευον αὐτῷ· αἰσχιστον γὰρ πάντων ἐνόμιζε τὸ ψεῦδος. 2. Εὐνούστατος δ' ἦν τοῖς ἀγαθοῖς, φοβερώτατος δὲ τοῖς κακοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεστάτους καὶ πλουσιωτάτους, τοὺς δὲ κακοὺς τῶν ἀμεινόνων δούλους ἐβούλετο εἶναι. 3. Οὐ θαυμαστὸν οὖν, ὅτι πλείους ἐκτήσατο φίλους ἢ ἄλλος τις. 4. Νομιζῶν δ' εὐδαιμόνας φίλους μέγιστον καὶ κάλλιστον ἀνδρὶ κόσμον εἶναι, δῶρα αὐτοῖς πλεῖστα πολλάκις ἔπεμπεν. 5. Πάντες οὖν καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ τῷ Κύρῳ συνῆσαν, ἐθαύμαζον καὶ ἔστεργον αὐτόν.

1. Najlepszym lekarzem smutku jest dla ludzi czas, najlepszą zaś lekarką wszystkich chorób śmierć. 2. Najznakomitsi z pomiędzy Hellenów byli częstokroć najbiedniejsi. 3. Zeus był najpočetnějszym z pomiędzy wszystkich bogów. 4. Łatwiej rozkazać (aor.) niżli wykonać (aor.). 5. Cyrus Młodszy bardzo wielu (superl.) posiadał przyjaciół, o wiele więcej, niż jego brat Artaxerxes, król Persów. 6. W Sparcie mniej było obywateli niż w Atenach; Sparta bowiem była mniejsza od Aten.

Liczebniki.

84.

a) Liczebniki główne.

1. *Κρείττον ἐστὶν ἓνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἀξίον ἢ πολλοῦς μηδενὸς ἀξιούς.* 2. *Ἐν μὲν στόμα, δύο δ' ἔχομεν ὄτα· χρὴ οὖν πολλὰ μὲν ἀκούειν, ὀλίγα δὲ λέγειν.* 3. *Νιόβη, ἡ τῶν Θηβαίων βασιλεία, μήτηρ οὖσα ἐπτὰ υἱέων καὶ ἐπτὰ θυγατέρων τὴν Λητῶ ὑβρίζε, μητέρα οὖσαν ἐνὸς υἱοῦ καὶ μιᾶς θυγατρὸς.* 4. *Τρεῖς δικασταὶ δικάσαι λέγονται ἐν Ἀίδου· Μίνως, Ῥαδάμανθυς, Αἰακός.* 5. *Τριῶν τῶν ἐν Ἀθήναις λιμένων Πειραιεύς μέριστος καὶ κάλλιστος ἦν.* 6. *Ἡ τῶν Ἑλλήνων ὀλυμπιαὺς χρόνος ἦν τεττάρων ἐτῶν.* 7. *Οἱ Κᾶρες καὶ οἱ Κοῤῥητες καὶ οἱ Καππάδοκες ἄπιστοι καὶ ὠνητοὶ ἐνομιζόντο ὑπὸ πάντων παροιμία οὖν ἦν παρὰ τοῖς Ἑλλησι· τρία κάππα κάκιστα.*

85.

1. *Τρεῖς ἦσαν αἱ Χάριτες, ἐννέα δ' αἱ Μοῦσαι.* 2. *Οἱ Ἑλληνες δέκα ἔτη ἐμάχοντο τοῖς Τρωσίν.* 3. *Ἡ Ἀττικὴ δραχμὴ ἦν ὀβολῶν ἕξ, ἡ δὲ μνα δραχμῶν ἑκατόν, τὸ δὲ τάλαντον μνῶν ἐξήκοντα.* 4. *Ἔτος χρόνος ἐστὶ δώδεκα μηνῶν ἢ τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν.* 5. *Ἐν Σαλαμῖνι εἶχον οἱ Ἑλλη-*

νες ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριακοσίας ναῦς, οἱ δὲ Πέρσαι εἰς χιλιάς. 6. Ἐν τῇ Κύρου τοῦ νεωτέρου στρατιᾷ ὀπλίται μὲν τῶν Ἑλλήνων ἦσαν σύμπαντες μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασται δ' ἀμφὶ τοὺς διςχιλίους. 7. Ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ὁ τῶν Ἑλλήνων ἀριθμὸς ἦν εἰς δέκα μυριάδας, τῶν δὲ βαρβάρων εἰς πενήκοντα.

86.

b) Liczebniki porządkowe i przysłówki liczebne.

1. Ῥωμβλος πρῶτος τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς ἦν. 2. Τὴν παιδείαν τοῖς ἀνθρώποις δεύτερον ἤλιον εἶναι λέγουσιν. 3. Οἱ ποιηταὶ τὴν μὲν πρώτην γενεὰν χρυσίην, τὴν δὲ δευτέραν ἀργυρεᾶν, τὴν δὲ τρίτην χαλκίην, τὴν δὲ τετάρτην σιδηρεᾶν ὀνομάζουσιν. 4. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη ἦν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς δευτέρας καὶ ἑβδομηκοστῆς ὀλυμπιάδος, ἣ δ' ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία τῷ δεκάτῳ ἔτει μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. 5. Ὁ παρασάγγης τριάκοντα σταδίων ἦν· τὸ οὖν στάδιον τριακοστὸν μέρος ἦν τοῦ παρασάγγου. 6. Καὶ ἅπαξ ψεῦδος λέξιαισχροόν. 7. Δις παῖδες οἱ γέροντες, παροιμία ἐστίν. 8. Τρὶς καὶ τετράκις εὐδαίμονες, οἷς τῶν κακῶν ἐλεύθερος βλος.

87.

Περὶ τῆς Ξέρξου στρατιᾶς.

1. Ξέρξης τὴν Ἑλλάδα καταστρέψασθαι βουλόμενος ἀναρίθμητον στρατιὰν συνέλεξεν, ὅσων οὐδὲις πώποτ' ἄλλος βασιλεὺς. 2. Τοῦ μὲν γὰρ πεζοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος ἦν ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες, τῶν δὲ τριήρων ἀριθμὸς ἑπτὰ καὶ διακόσιαι καὶ χίλιοι. 3. Ἐν δὲ ταῖς τριήρεσι καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶν ἀνδρες ἦσαν εἰς τὰς δύο καὶ πενήκοντα μυριάδας. 4. Ἦγεν οὖν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀμφὶ τὰς τριάκοντα καὶ διακοσίας μυριάδας στρατιωτῶν. 5. Ὅμως δὲ καὶ ἐν τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ἐνίκησαν

|| τοὺς Πέρσας οἱ Ἕλληνας, καίπερ πολὺ ἐλάττωνας ὄντες· ἀνδρείως γὰρ ἐμάχοντο τοῖς βαρβάροις.

88.

1. Wierzymy, że Bóg jest jeden. 2. W jednym dniu często więcej można zrobić (aor.), niż w dwóch lub trzech innych. 3. Z czterech pór roku najpiękniejszą jest wiosna. 4. Z pomiędzy siedmiu mędrców Solon uważany był za najmędrszego. 5. Ateńczyk Trasybulos położył koniec panowaniu trzydziestu tyranów w Atenach. 6. Wódz nasz wyruszył przeciw nieprzyjaciołom mając piechoty około dwadzieścia tysięcy, jazdy zaś około dwa tysiące. 7. Trzy razy wyprawiali się Persowie przeciw Hellenom; byli zaś wodzami w pierwszej wyprawie Mardoniusz, w drugiej Datys i Artafernes, w trzeciej Xerxes. 8. Bitwa pod Salaminą odbyła się w pierwszym roku siedmdziesiątej piątej olimpiady.

Z a i m k i.

89.

Zaimki osobowe i dzierżawcze.

a) Singularis.

1. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐλεξε Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστὰς. „Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδένα οὐδὲν διδάσκω. 2. Εἰ δέ τις ἐμοῦ διαλεγομένου ἀκούειν ἐθέλει, οὐδὲν ἀντιλέγω, ἀλλ' ἐξουσίαν παρέχω τῷ βουλομένῳ. 3. Προσέρχονται δ' οὖν ἐμοὶ πολλοὶ τε νέοι καὶ ἄνδρες πρεσβύτεροι ἀκούσαι βουλόμενοι τῶν ἐμῶν λόγων καὶ διαλέγονταί μοι. 4. Ἄλλ' οὔτε διδάσκω τι αὐτοὺς οὔτε χρήματα πράττομαι, ὥστε οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν οἱ κατήγοροί μου διαβάλλοντές με καὶ λέγοντες διαφθεῖρην ἐμὲ τοὺς νέους.“ 5. ὦ Σώκρατες, σὺ μὲν προὔτρεπες τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀρετὴν, οἱ δὲ πολῖται οὐ μόνον οὐκ ἐπέιδοντό σοι, ἀλλὰ καὶ θάνατον κατεψηφίσαντό σου οὐ βουλόμενοι ἀκούειν τῶν σῶν λόγων. 6. Σὲ δ' αἰεὶ θαυμάσονται οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ ἀρετῇ.

90.

b) Pluralis.

Στρατηγοῦ τινος πρὸς τοὺς στρατιώτας λόγος.

1. Πρὸ τῆς μάχης ἔλεξεν ὁ στρατηγὸς πρὸς τοὺς στρατιώ-
τας· „Ἄνδρες στρατιῶται, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ πολέμιοι τοῦ πο-
λέμου αἴτιοι εἰσιν, οἳ τῶν ἄρκων καὶ τῶν σπονδῶν μηδὲν
φροντίζοντες τὴν μὲν χώραν ἡμῶν διαφθείρουσι, τοὺς δ' ἡμε-
τέρους πόλιντας ἀποκτείνουσιν ἢ εἰς δουλείαν ἄγουσιν. 2. Τιμω-
ρήσονται οὖν τοὺς ὑβριστὰς αὐτοὶ οἱ θεοὶ καὶ βοηθήσουσιν
ἡμῖν ἐν τῇ μάχῃ. 3. Ἡμᾶς δὲ χρὴ ἀνδρείως μάχεσθαι ὑπὲρ
τῆς πατρίδος, εἰ μὴ βουλόμεθα ἀνάξιοι φαίνεσθαι τῶν ἡμετέ-
ρων προγόνων. 4. Ἄρ' οὐ γινώσκετε, ὅτι ὑμεῖς νῦν μόνοι
πᾶν ἔρυμα τῆς πόλεως καὶ πᾶσα ἐλπίς; 5. Ἐν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες,
ἔστι σῶσαι τὴν πατρίδα, εἰς ὑμᾶς βλέπουσι νῦν καὶ αἱ ὑμέτεροι
γυναῖκες καὶ τὰ ὑμέτερα τέκνα καὶ πᾶσα ἡ πόλις.“

91.

Αὐτόσ ἰ ὁ αὐτόσ.

1. Ὁ διδάσκαλος ἀεὶ τὰ βέλτιστα τοῖς μαθηταῖς συμβου-
λεύει· χρὴ οὖν τοὺς μαθητὰς πείθεσθαι αὐτῷ. 2. Ὁ μὲν Ζεὺς
ἦρχε τοῦ οὐρανοῦ, τῶν δ' ἀδελφῶν αὐτοῦ ὁ μὲν Ποσειδῶν
κύριος ἦν τῆς θαλάττης, ὁ δὲ Πλούτων τοῦ Ἄιδου. 3. Ὁ τοῖς
ἄλλοις μωρῶν ὄνειδίζων πολλάκις αὐτὸς οὐκ ἔχει νοῦν. 4. Αὐτὸ
τὸ τοῦ Ἀχιλλέως ὄνομα τοῖς Τρωσὶ φόβον ἐνέβαλλεν. 5. Ὀλγοὶ
τῶν ἀνθρώπων οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἀτυχίᾳ. 6. Οὐ
ταυτὸν ἐστὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίοτε
τῆς αὐτῆς ἡμέρας περὶ τῶν αὐτῶν οὐ ταυτὰ ἐψηφίσαντο.

92.

Zaimki zwrotne, ἄλλος ἰ pron. reciprocum.

1. Ἐγὼ μὲν πράττω τὰ ἑαυτοῦ, σὺ δὲ πράττεις τὰ σαυ-
τοῦ· δεῖ δ' ἕκαστον πρῖττειν τὰ ἑαυτοῦ. 2. Σοφὸς τις ἔλεξεν·

ἔγὼ μὲν οὐδένα φόβον ἔχω περὶ τῆς ἐμῆς οὐσίας, τὰ γὰρ ἐμαυτοῦ ἐν ἐμαυτῷ αἰεὶ περιφέρω. 3. Κράτει σαυτοῦ, ὦ νεανία, μηδέποτε δὲ δοῦλον ποιεῖ σαυτὸν τῶν ἡδονῶν. 4. Αὐτὸν νικῆσαι καλλίστη νίκη ἐστίν. 5. Ἡ τύχη πολλάκις βέλτιον ἡμῶν ἐπιμέλειται ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν. 6. Οἰκτιρομεν, ὦ φίλοι, τὴν ὑμετέραν τύχην, ὑμεῖς δ' ὑμῖν αὐτοῖς τὴν τοῦ κακοῦ αἰτίαν ἐπάγεσθε. 7. Οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν πλεῖστα αὐτοὶ αἰτιοὶ εἰσι τῆς ἑαυτῶν ἀτυχίας· πολλοὶ δ' οὐχ αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς πράγμασι τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσιν. 8. Αἰσχρὸν ἐστὶ ἄλλα μὲν πράττειν, ἄλλα δὲ λέγειν. 9. Στέργετε ἀλλήλους, ὦ ἀδελφοί, καὶ πιστεύετε ἀλλήλοις.

93.

Κύρου ἀποθνήσκοντος πρὸς τοὺς παῖδας λόγος.

1. Κύρος, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, ἐγγὺς ὢν τοῦ θανάτου παρακάλεσε τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας καὶ ἔλεξε πρὸς αὐτούς· „Ἐγὼ μὲν, ὦ παῖδες, ἐκ πολλῶν σαφῶς γιγνώσκω, ὅτι ἐμοὶ τὸ τοῦ βίου τέλος ἤδη πάρεστιν. 2. Ἀπερχόμενος οὖν ἀφ' ὑμῶν, βουλόμενος δ' εὐδαίμονας ὑμᾶς εἶναι, παρακελεύομαι ὑμῖν στέργειν καὶ θεραπεύειν ἀλλήλους, ὡς προσήκει τοῖς ἀδελφοῖς. 3. Οὔτε γὰρ φίλος οὐδεὶς πιστότερος οὔτε σύμβουλος οὐδεὶς ἀληθέστερος τοῦ ἀδελφοῦ. 4. Εἰ δ' ὑμεῖς μὴ ἀγαπήσετε μηδὲ θεραπεύσετε ἀλλήλους, τίς ἄλλος ἀνθρώπων ἀγαπήσει ὑμᾶς; 5. Ἀφ' οὗ πάντων οἰκειότατοι οἱ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ τρεφόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων ἀσπαζόμενοι καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα προσαγορευόντες; 6. Κήδεσθε οὖν καὶ ἐπιμέλεσθε ἀλλήλων, ὦ παῖδες· οἱ γὰρ τῶν ἀδελφῶν μὴ κηδόμενοι πολλάκις ἑαυτοὺς ἐβλαβαν.“

94.

1. Zawsześmy wam, przyjaciele, dobrze radzili, wy jednak nie chcieliście nas słuchać. 2. Ocal, Boże, nas i naszych przyja-

ciół, w Twojej bowiem mocy ocalić ludzi z niebezpieczeństw. 3. Nie mówcie mi, że bogactwo lepsze jest od nauki, albowiem nie przekonacie mnie. 4. Poetów kochają Muzy, kocha i sam Febus. 5. Mędrzec całe swoje mienie zawsze z sobą nosi. 6. Przyjacielu, sam sobie przypisz winę swojego nieszczęścia. 7. Nie uczycie się, dzieci, ani dla rodziców (dat.), ani dla nauczycieli, lecz dla samych siebie. 8. Wielu ludzi ani sobie ani innym nie przynosi pożytku.

95.

Zaimki względne i wskazujące.

1. Οὐχ οὗτος πλούσιός ἐστιν, ὃς πολλὰ ἔχει, ἀλλ' ἐκεῖνος, ᾧ τὰ αὐτοῦ ἀρέσκει. 2. Οὐ τοῦτω τῷ φίλῳ μάλιστα πιστεύομεν, ὃς ἡμᾶς κολακεύει, ἀλλ' ἐκεῖνω, ὃς αἰεὶ ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν λέγει. 3. Γοργώ, Λάκαινα γυνή, τῷ υἱῷ ἐπὶ στρατείαν πορευομένῳ τὴν ἀσπίδα ἐργχειρίζουσα ἔλεξεν· ἢ ταύτην ἢ ἐπὶ ταύτης. 4. Οὗτοι οἱ πολῖται εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, ὧν ἡ πόλις δικαιοτάτους ἔχει τοὺς νόμους, αὐταὶ δ' αἱ πόλεις ὀλβιώταται, ἐν αἷς οἱ πολῖται μάλιστα πείθονται τοῖς νόμοις. 5. Ὁ μὲν στρατηγὸς ταύταις ταῖς νίκαις μάλιστα χαίρει, αἷς μεγίστην ἐκτίσαστο δόξαν, ὁ δὲ στρατιώτης ταύτας τὰς στρατείας ἐν μνήμῃ μάλιστα φυλάττει, ἐν αἷς ἐγγύτατα ἦν τοῦ θανάτου. 6. Περὶ ὧν ἕκαστος μάλιστα σπουδάζει, ταῦτ' αὐτῷ κάλλιστα ἔχει. 7. Τοῖς πολίταις περὶ τοῦ πολέμου βουλευομένοις ἤδε ἀρίστη ἐφαίνετο βουλή· εὐθὺς στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

96.

Zaimek pytajny.

Θεράπευε θεόν.

1. Τίς μείζων, τίς κρείττων, τίς βελτίων θεοῦ; 2. Τίνος δ' ἔργα μεγαλοπρεπέστερα καὶ θαυμαστότερα, τίνι δὲ χάριν μείζω ὀφείλομεν ἢ θεῷ, ὃς τοῖς ἀνθρώποις οὐ μόνον τὸν βίον,

ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα ἀφθόνως παρέχει,
 αἰεὶ δ' αὐτῶν ὡς ἄριστος πατὴρ τῶν ἑαυτοῦ τέκνων φροντίζει;
 3. Τί δ' ἡμεῖς ἀντὶ τούτων θύσομεν αὐτῷ; 4. Τίσι λόγοις,
 τίσιν ῥησὶς χρὴ ἡμῶς ἐγκωμιάζειν τοῦτον, οὐδέ κλέους πλήρης
 μὲν ἐστὶν ὁ οὐρανός, πλήρης δ' ἡ γῆ καὶ ἡ θάλαττα; 5. Χάριν
 θεῷ ἔχειν καὶ τιμὴν τὴν μεγίστην ἀπονέμειν χρὴ πάντας ἡμῶς,
 εἰ μὴ ἀχάριστοι καὶ ἄδικοι εἶναι βουλόμεθα.

97.

Zaimiek nieokreślny τίς i wzgłędny ὅστις.

Σωκράτης τὴν Ἀλκιβιάδου ὄβριον παύει.

1. Ἀλκιβιάδης ἐπήρετό ποτε τοῖς ἑαυτοῦ χρήμασι καὶ
 ἀγροῖς. 2. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σωκράτης αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς
 ἄλλους, οἵτινες παρῆσαν, πρὸς πίνακά τινα ἄγει, ἐν ᾧ ἦν πε-
 ρίοδος τῆς γῆς. 3. Ἐκεῖ δ' ὁ Σωκράτης λέγει· „Τίς ὑμῶν ἀνα-
 γνωρίζει τι τούτων, ἃ φανερά ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ πίνακι;“
 4. Καὶ ὁ μὲν· „Ἦδε ἡ χώρα ἐστὶν ἡ Ἑλλάς.“ Ὁ δέ· „Τοῦτο
 μὲν τὸ πέλαγός ἐστι τὸ Ἰωνικόν, ἐκεῖνο δὲ τὸ Αἰγαῖον.“ Ἄλλος
 δέ τις· „Αὗται μὲν αἱ νῆσοί εἰσιν αἱ Κυκλάδες, ἐκεῖναι δ' αἱ
 Σποράδες.“ 5. Τότε δὲ Σωκράτης πρὸς τινα λέγει· „Ποῦ
 δ' ἐστὶν ἡ Ἀττικὴ;“ „Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ.“ „Τίνας ποταμοὺς
 βλέπετε; Λέγετε ὀνόματά τινων.“ 6. „Ὅστος μὲν ὁ ποταμὸς
 ἐστὶν ὁ Ἰλισός, ἐκεῖνος δ' ὁ Κηφισός.“ 7. „Σὺν δέ, ὦ Ἀλκι-
 βιάδη, λέγε, ποῦ εἰσιν οἱ σοὶ ἀγροί;“ 8. Τότε δ' Ἀλκιβιάδης
 οὐδὲν εἶπε λέξαι· ὁ δὲ Σωκράτης· „Εἰ οἱ σοὶ ἀγροὶ μηδὲν εἰσι
 μέρος τῆς Ἀττικῆς, τί ὀβριζεις;“

98.

Correlativa i inne.

1. Οἷος ὁ βίος, τοιοῦτος καὶ ὁ θάνατος, οἷοι δ' οἱ λόγοι,
 τοιωῦται καὶ αἱ πράξεις. 2. Ὅσους δακτύλους ἔχομεν ἐν ταῖς

χερσί, τοσοῦτους ἔχομεν ἐν τοῖς ποσίν. 3. Ὅσα κρείττων ψυχῆ σώματος, τοσοῦτω μᾶλλον χρὴ ἡμᾶς τῆς ψυχῆς ἐπιμέλεισθαι ἢ τοῦ σώματος. 4. Τοιοῦτος ῥήτωρ βέλτιστός ἐστίν, ὅστις ἐν ὀλίγοις ἔπεισι τὰ πλεῖστα καλῶς λέγει. 5. Δεῖ τοὺς πολίτας φροντίζειν, ὅποια τῇ πόλει συμφέρει. 6. Ἄγισ ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν, ὅτι τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐ τοῦτο μέλει, ὅπόσοι εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅπου εἰσὶν. 7. Οἱ στρατιῶται τῇ μὲν ἑτέρᾳ χειρὶ εἶχον τὴν ἀσπίδα, τῇ δ' ἑτέρᾳ τὸ δόρυ. 8. Τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν οὐδέτερος περιεστίν· ἀμφοτέρου δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. 9. Μιλτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς τὰ πλεῖστα ὠφέλησαν τὴν πατρίδα, οὐδὲ ῥᾶδιον λέξαι, ὁπότερος αὐτῶν μείζονος δόξης ἀξίός ἐστιν.

99.

1. Nie tego meża słów słuchać należy, który (rzeczy) najprzyjemniejsze radzi, lecz tego, który najlepsze. 2. Co Bóg rozkazuje, to przedewszystkiem czynić należy. 3. To jest pierwsze i największe prawo: kochaj wszystkich ludzi jak samego siebie. 4. Cóż jest droższego nad ojczyznę? 5. Komu winniśmy większą wdzięczność niż rodzicom? 6. Jeśli ktoś mówi, że bogactwo więcej warte niż cnota, myli się. 7. Im więcej darów Bóg komuś udziela, do tem większej względem Boga powinien się poczuwać wdzięczności.

100.

Περὶ τῆς Ὁρόντου κρίσεως.

1. Ὁρόντας Πέρσης ἦν ἀνὴρ ἐν τῷ Κύρου τοῦ νεωτέρου στρατεύματι, γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν. 2. Οὗτος ὁ Ὁρόντας εὐνοώστερος ὢν βασιλεῖ ἐπεβούλευε Κύρῳ καὶ ἐπιστολὴν ἔγραψε παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξει πρὸς αὐτὸν ἰππέας τοῦ Κύρου ἔχων ὡς πλείστους· ἐνῆν δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας

ὑπομνήματα καὶ πίστεως. 3. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισε πιστῶ, ὡς ᾔετο, ἀνδρί οὗτος δὲ πάντα ἀναφαίνει Κῦρος. 4. Κῦρος οὖν συλλαμβάνει Ὀρόνταν· συγκαλέσας δ' εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκητὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπία, τῶν δ' Ἑλλήνων Κλέαρχον μόνον, ᾧ μάλιστα ἐπίστευεν, ἐκέλευσε τοὺς ἄλλους τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐτοιμούς ἔχειν τοὺς ὀπλίτας περὶ τὴν σκητὴν.

101.

Dokończenie.

1. Παρόντος δὲ καὶ τοῦ Ὀρόντου ἤρξε Κῦρος τοῦ λόγου ὧδε: „Παρεκάλεσα ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως μεθ' ὑμῶν βουλευόμενος, ὃ τι δίκαιόν ἐστι πρὸς θεῶν καὶ ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ὀρόντου τουτοῦ. 2. Οὗτος γὰρ ὑπὴκοος ὢν ἐμοῦ πρῶτον μὲν ἐπολέμησεν ἐμοὶ τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν ἔχων, ὕστερον δὲ φιλίαν ποιησάμενος πρὸς ἐμὲ κακῶς ἐποίησε τὴν ἐμὴν χώραν, ὅτι ἐπὶ τοὺς Μυσοὺς ἐστράτευσεν· νῦν δὲ τὸ τρίτον ἤδη φανερός ἐστιν ἐπιβουλεύων ἐμοὶ μηδὲν ἀδικήσαντι αὐτόν. 3. Ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ᾧ Κλέαρχε, λέγε ἡμῖν, ὃ τι σοι δοκεῖ.“ 4. Κλέαρχος δ' ἔλεξε τάδε: „Συμβουλευώ ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐπὶ θάνατον ἄγειν ὡς τάχιστα· οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστιν αἰεὶ φυλάττεσθαι αὐτόν καὶ σὲ καὶ ἡμᾶς τοὺς φίλους σου.“ 5. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλοι οἱ παρόντες τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην, ἐκέλευσε Κῦρος τοὺς φύλακας ἐπὶ θάνατον ἄγειν τὸν Ὀρόνταν.

Odmiana słów na ω.

102.

Coni. opt. i imper. praes. act.

1. Οὐδεὶς πιστεύει ψεύσῃ, κἂν ἀληθεύῃ. 2. Ὅταν εἴ πρᾶττης, πολλοὺς ἔχεις φίλους. 3. Οἱ φιλόγυνοι, οὐδ' ἐὰν πλεῖστα ἔχωσιν, ἱκανὰ ἔχειν νομίζουσιν. 4. Διὰ τοῦτο δύο μὲν

ἔχομεν ὦτα. στόμα δ' ἔν, ἵνα πλέω μὲν ἀκούωμεν, ἦττω δὲ λέγωμεν. 5. Πόλλ' ἂν λέγοιμί σοι περὶ τῆς σοφίας, τί ἐστίν, εἰ σχολὴν ἔχοις. 6. Πῶς ἂν μᾶλλον ἀρέσκοιμεν θεῶ ἢ ὡς μάλιστα πειθόμενοι αὐτῶ; 7. Ἀποτρέποιτε, ὦ θεοί, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. 8. Μὴ φεύγωμεν, ὦ ἑταῖροι, ἐκ τῆς μάχης, ἀλλὰ καλῶς ἀποδυσήσκωμεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. 9. Οὐχ ὁ πλουσιώτατος, ἀλλ' ὁ σωφρονέστατος πλείστην τιμὴν ἐχέτω. 10. Τῶν ἀνδρῶν ἀγορευόντων οἱ νεανία σιγὴν ἐχόντων.

103.

Coni. opt. i imper. praes. med. i pass.

1. Οὐ πάντα ἔξεστί μοι πράττειν, ἂ ἂν βούλωμαι. 2. Ἀστυάγης ἔλεξε πρὸς Κῦρον παῖδα ὄντα: „Ἐὰν παρ' ἐμοὶ μένης, καὶ ἵπποις τοῖς ἐμοῖς χρήσῃ καὶ ἄλλοις, ὅποσοις ἂν βούλῃ“. 3. Πῶς ἄξιος ἄρχειν, ὅς ἂν μὴ πείδηται τοῖς νόμοις; 4. Θανμάζοντός τινος, ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται οὕτως ὀλίγον οἶνον πίνουεν, Λεωτυχίδης: „Οὕτως ὀλίγον“, ἔφη, „πίνουμεν, ἵνα μὴ ἄλλοι ὑπὲρ ἡμῶν βουλευόνται, ἀλλ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἄλλων. 5. Εἶθ' ἄξιοι φαίνοισθε, ὦ νέοι, τῶν ὑμετέρων προγόνων. 6. Δημάρατος ἔλεξε πρὸς Ξέρξην ἐν ταῖς Θερμοπύλαις: „ὦ βασιλεῦ, μὴ οἶου ῥαδίαν εἶναι τὴν νίκην· νῦν γὰρ ἂν πρὸς τοὺς ἀνδρειοτάτους ἄνδρας μάχοιο. 7. Μηδενὶ χαριζέσθω ὁ δικαστὴς παρὰ τὸ δίκαιον. 8. Οἱ μὲν γεραίτεροι βουλευέσθων, οἱ δὲ νεώτεροι πειθέσθων.

104.

Ἀρτάβανος συμβουλεύει Ξέρξην μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

1. Ξέρξης τοὺς Ἀθηναίους τιμωρίσασθαι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταστρέφασθαι βουλόμενος συνέλεξε Περσῶν τοὺς ἀρίστους, ἵνα γνώμας αὐτῶν ἀκούοι περὶ τῆς στρατείας. 2. Ἐπεὶ δ' αὐτῶν

τὸν βουλόμενον γνώμην ἀποφαίνεσθαι ἐκέλευσεν, ἦν ἔχοι, ὁ μὲν Μαροδόσιος συνεβούλευεν ὡς τάχιστα παρασκευάσαι τὴν στρατείαν, Ἀρτιάβανος δ' ὁ τοῦ Ὑστάσπου ἐλέξε τάδε: „Ὁ βασιλεῦ, ἐγὼ δ' οὐκ ἂν συμβουλεύοιμί σοι στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ἐπικίνδυνον γάρ ἐστι τὸ πράγμα. 3. Μέλλεις γάρ, ὦ βασιλεῦ, ἐπ' ἀνδρας στρατεύεσθαι, οἳ κατὰ τε θάλατταν καὶ κατὰ γῆν ἄριστοι λέγονται εἶναι, οὐδέ σε, οἴμαι λανθάνει, ὅσα ἤδη κακὰ ἔπραξαν ἡμῶς. 4. Καλῶς οὖν βουλεύου, πρὶν στρατεύεσθαι· τὸ γὰρ εὖ βουλεύεσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ὄν. 5. Εἰ δὲ δεῖ πάντως ἐπὶ τοὺς ἀνδρας τοῦτους στρατεύεσθαι, Μαροδόσιος στατενέσθω στρατιὰν ἔχων, ὅποσῃν ἂν βούληται, σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐν τοῖς Πέρσαις μένε.

105.

1. Wielu mamy przyjaciół, gdy (ὅταν) nam się dobrze powodzi. 2. Jeśli (ἐάν) ktoś ma piękne ciało, a duszę złą, piękny ma okręt, a sternika złego. 3. Szlachetny mąż nie skłamię (opt. z ἂν). 4. Nie wierzymy tym, którzy nam schlebiają. 5. Szalejemy wszyscy, gdy (ὅταν) się gniewamy. 6. Któżby (mógł) skrzywdzić (aor.) swego dobroczyńcę? 7. Mężni żołnierze nie przestaną (opt. z ἂν) walczyć, zanim albo polegną (aor.) albo nieprzyjaciół zmuszą do ucieczki. 8. Dzieci niechaj zawsze rodziców słuchają.

Verba contracta.

106.

Praes. i impf. act. słów na εω.

1. ^{πανηγύ}Κράτει πανταχοῦ γλώττης. 2. Μία χελιδὼν οὐ ποιεῖ ἔαρ. 3. Μὴ ποιεῖτε κακῶς τοὺς εὐεργετήσαντας ὑμᾶς. 4. Τοῖς μὲν νοσοῦσι τοὺς ἰατροὺς δεῖ βοηθεῖν, τοῖς δ' ἀτυχοῦσι τοὺς φίλους. 5. Οὐ φιλοῦσιν οἱ θεοὶ τοὺς μέγα φρονοῦντας. 6. Τῶν ὀυστυχοῦντων εὐτυχῆς οὐδεὶς φίλος, τῶν δ' εὐτυχοῦντων πάν-

- τες εἰσὶ συγγενεῖς. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰ ἔτη ἐπολέμουν τοῖς Σπαρτιάταις καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν. 8. Μὴ ποιεῖτε ταῦτα, ἃ ἂν ἄλλοις ποιοῦσιν ἐγκαλοῖτε. 9. Ὁ τοὺς φίλους ἀληθῶς φιλῶν οὐ μόνον λόγους, ἀλλὰ καὶ ἔργους ὠφελήσει αὐτούς. 10. Τίς ἂν ἐπαινοίῃ παιδάς, οἳ ἂν μὴ φιλῶσι τοὺς γονεάς; 11. Πολλοὶ σε μισήσουσιν, ἐὰν σαυτὸν μόνον φιλήῃς.
12. Βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει.

107.

Praes. i impf. med. i pass. slow na ew.

1. Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν στρατηγὸν ἢ τοὺς πολεμίους. 2. Μηδέεις αἰρείσθω τὸ ἥδιον μᾶλλον ἢ τὸ βέλτιον. 3. Ὁ βασιλεὺς αἰρεῖται, οὐχ ἵνα αὐτόν, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολίτας εὐτυχεῖς ποιῇ. 4. Τοὺς ἀγαθοὺς μὴ μόνον ἐπαινεῖτε, ἀλλὰ καὶ μιμείσθε. 5. Σικελία ἢ νῆσος τὸ πάλαι Τρινακρία ἐκαλεῖτο. 6. Πονηρὸν ἄνδρα μηδέποτε ποιοῦ φίλον σαυτοῦ. 7. Τοὺς τυράννους οἳ πολῖται ἐφοβοῦντο μὲν, οὐκ ἐφίλουν δέ. 8. Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. 9. Παντὸς ἔργου ἀπὸ τοῦ θεοῦ ποιῶμεθα τὴν ἀρχήν. 10. Σαυτὸν μόνον φιλῶν ὑπὸ πολλῶν ἂν μισοῖο.
11. Μιμοῦ ^{ἀμελοῦ} τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τροπούς.

108.

Σωκράτης καὶ Λῦσις.

Σ. Ἡ σφόδρα φιλεῖ σε, ὦ Λῦσι, ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ;

Λ. Πάνυ γε, ὦ Σώκρατες.

Σ. Βούλονται δ' ἂν σ' εὐδαιμονέστατον εἶναι;

Λ. Πῶς γὰρ οὐ;

Σ. Εἰ οὖν φιλοῦσί σε καὶ βούλονται σ' εὐδαιμονεῖν, ἀρ' ἔξεστί σοι, ἃ ἂν βούλη, ποιεῖν;

Λ. Οὐ δῆτα.

Σ. Διὰ τί δ', ὦ Λῦσι, διακωλύουσί σε ποιεῖν, ἂ ἂν βούλη;

Λ. Οὐκ ἔχω, ὃ τι λέγω, ὦ Σώκρατες.

Σ. Λέγε δέ μοι τόδε· εἰ καθαρίζειν ἢ τὸ σῶμα γυμνάζειν βούλοιο, διακωλύοιέν σ' ἂν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ;

Λ. Οὐ δῆτα.

Σ. Ἐὰν δ' ἐπὶ τινος τοῦ πατρὸς ἀρμάτων ὀχεῖσθαι ἢ περὶ τὸν τῆς μητρὸς ἰστόν τι ποιεῖν ἐπιθυμῆς, πότερον διακωλύουσί σε, ἢ οὐ;

Λ. Πάνυ γε, ὦ Σώκρατες.

Σ. Τί δ' αἰτιόν ἐστιν, ὦ Λῦσι, ὅτι ταῦτα μὲν σε διακωλύουσιν, ἐκεῖνα δ' οὐ διακωλύουσιν;

Λ. Ὅτι, οἶμαι, περὶ ἐκείνων μὲν ὀρθῶς φρονῶ, περὶ τούτων δ' οὐ.

Σ. Ἀληθῆ λέγεις.

109.

1. Przyjaciołom zawsze dobrze czynić należy. 2. Któżby nieszczęśliwym nie spieszył z pomocą? 3. Bracia niechaj się wzajemnie kochają i wspierają. 4. Zły człowiek, choćby był w szczęściu, jest godny politowania. 5. Obyśmy wszyscy byli szczęśliwi! 6. Bóg nie potrzebuje nikogo, mędrzec tylko Boga. 7. Odważni żołnierze nie lękają się śmierci. 8. Młodzieńcy spartańscy lękali się hańby więcej niż śmierci. 9. Naśladuj, młodzieńcze, piękne przodków swoich czyny.

110.

Praes. i impf. act. słów na αω.

1. Τίμα, ὦ παῖ, τοὺς γονεάς· θεὸς γὰρ κελεύει τοὺς γονεάς τιμᾶν. 2. Ἀγαμέμνων, ὁ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμῶν, πάντων μάλιστα τὸν Νέστορα ἐτίμα διὰ τὴν σωφροσύνην καὶ διὰ τὸ γῆρας. 3. Κῦρος τὸν βασιλέα ἐν τῇ μάχῃ νοήσας· „Τὸν ἄνδρα ὀρῶ“ ἀνεφώνησε καὶ εὐθὺς φέρεται ἐπ' αὐτὸν καὶ τιρώσκει, διὰ τοῦ θώρακος. 4. Σωκράτης πρὸς τινα ἐρωτῶντα αὐτόν.

τίνι διαφέρει τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, „Οἱ μὲν ἄλλοι“, ἔφη, „ζῶσιν, ἵνα ἐσθίωσιν, ἐγὼ δ' ἐσθίω, ἵνα ζῶ.“ 5. Οἱ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἐτίμων Ἀθηνᾶν καὶ Ποσειδῶνα καὶ Ἑρμῆν. 6. Τοὺς ἀνθρώπους ἐξαπατώης ἂν φευδέσι λόγοις, ἀλλ' οὐ τὸν θεόν. 7. Θεμιστοκλῆς νέος ἔτι ὢν ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸν τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον, τοῦ ἐν Μαραθῶνι νικῆσαντος, οὐκ ἐφή καθεύδειν.

8. Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δρωσι σύμμαχος θεός.

111.

Praes. i impf. med. i pass. slów na aw.

1. Ὑπ' ἐσθλῶν ἀνδρῶν ἀγαπᾶσθαι καὶ τιμᾶσθαι μεγάλη δόξα ἐστίν. 2. Οἱ γέροντες ὑπὸ τῶν νέων τιμᾶσθων. 3. Μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἄλωσιν Ὀδυσσεὺς πολὺν χρόνον καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν ταῖς θαλάτταις ἐπλανᾶτο. 4. Οὐ χρυσῶ οὐδ' ἀργύρῳ κτώμεθα τοὺς φίλους, ἀλλὰ τῷ τῆς ψυχῆς κάλλει. 5. Πῶς ἂν ἤξον κτώμεθα τοὺς φίλους ἢ εὐεργετοῦντες καὶ ὠφελοῦντες αὐτούς; 6. Ὁ τοῖς χρήμασι μὴ χρώμενος οὐδὲν διαφέρει τοῦ μηδὲν ἔχοντος. 7. Πολλοὶ ἀνθρωποὶ σπουδαίως μὲν κτῶνται τὰ χρήματα, κτησάμενοι δ' οὐ χρῶνται αὐτοῖς καλῶς. 8. Οἱ βάρβαροι ἐν πολλαῖς μάχαις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐνικῶντο. 9. Τὰ τῶν ἡττωμένων χρήματά ἐστι τῶν νικῶντων. 10. Ὅργην ἑταίρου καὶ φίλου πειρῶ φέρειν.

112.

Οὐδὲν γλυκύτερον τῆς πατρίδος.

1. Οὐδὲν τιμιώτερον καὶ ἀγιώτερον καὶ γλυκύτερόν ἐστι τῆς πατρίδος. 2. Αὕτη γὰρ ἡμᾶς γεννᾷ καὶ τρέφει καὶ παιδεύει, αὕτη τὰ μέγιστα ἡμᾶς εὐεργετεῖ. 3. Δεῖ οὖν ἡμᾶς ἀγαπᾶν καὶ τιμᾶν τὴν πατρίδα ἅπαντα ποιοῦντας, ἢ ἂν κελεύῃ. 4. Ὅταν δὲ κινδυνεύουσιν αὐτὴν καὶ βοηθείας δεομένην ὁρῶμεν, ὁρμώμεθα ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ γενναίως μαχώμεθα καί, εἰ δέοι,

τελευτῶμεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· κάλλιον γὰρ ἐν πολέμῳ τελευτῆσαι ἢ μετὰ τὴν ἤτταν αἰσχροῶς ζῆν. 5. Τοὺς μὲν γὰρ νικῶντας ἀγαπῶσι πάντες καὶ τιμῶσι, τοὺς δ' ἤττωμένους μισοῦσι καὶ λοιδοροῦσιν. 6. Ἀγαπᾶτε οὖν, ὦ νεανία, τὴν πατρίδα μηδέ τις ὑμῶν τολμῶη ποτ' αὐτὴν ὀπωσοῦν βλάψαι.

113.

1. Miłą jest rzeczą widzieć uczniów uczących się pilnie. 2. Co nie przystoi, tego ani nie słuchaj, ani nie oglądaj. 3. Nie żyjemy, aby jeść, lecz jemy, aby żyć. 4. Kochając i szanując rodziców nie tylko podobasz się ludziom, lecz także Bogu. 5. Cyrus najbardziej z pomiędzy Hellenów cenił Klearcha. 6. Zyskawszy majątek, starajmy się go dobrze używać. 7. W Lacedemonie otaczano starców największą czcią (pass.).

114.

Praes. i impf. act. słów na οω.

1. Ὁ χρόνος πάντα τὰ ἀόηλα δηλοῖ. 2. Ὡν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. 3. Γενναίου πολίτου ἐστὶν αἰεὶ μετὰ παρῆρησίας δηλοῦν τὴν γνώμην, ἦντινα ἔχει. 4. Πάντες ἀξιούμεν κατὰ τοὺς νόμους ζῆν. 5. Οἱ ποιηταὶ πολλάκις ὁμοιοῦσι τὰ τῶν ἀνθρώπων γένη τοῖς τῶν δένδρων φύλλοις. 6. Οἱ Ἕλληνες ἐστεφάνουν τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα. 7. Τοὺς ἀγαθοὺς ζηλῶν μάλιστα ἂν δηλοίης τὴν σαντοῦ σωφροσύνην. 8. Οἱ νόμοι μὴ μόνον ζημιούντων τοὺς ἀδίκους, ἀλλὰ καὶ ὠφελούντων τοὺς δικαίους. 9. Τοὺς γεραιτέρους οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγίστων τιμῶν ἤξιουν· οὐδὲν γὰρ ἤττον αὐτοὺς ἡδοῦντο ἢ τοὺς πατέρας. 10. Ζηλοῦ τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα καὶ τὸν σῶφρονα.

115.

Praes. i impf. med. i pass. słów na οω.

1. Μὴ θυμοῦ δικαίως ζημιούμενος. 2. Οἱ τοὺς εὐεργέτας κακῶς ποιοῦντες ἰσχυροῶς ζημιούσθων. 3. Ἰπὸ τῶν σοφῶν

ὁ μὲν λόγος ὁμοιοῦται τῷ ἀργύρῳ, ἡ δὲ σιγή τῷ χρυσῷ. 4. Μὴ εἴκε ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλ' ὡς ἀνδρειότατα αὐταῖς ἐναντιοῦ· οἱ γὰρ ταῖς ἐπιθυμίαις μὴ ἐναντιούμενοι δουλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. 5. Οἱ ἐν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀγῶσι νικήσαντες ἐστεφανοῦντο· αὐτὴ γὰρ μεγίστη τιμὴ ἦν. 6. Οἱ τῶν ἀνθρώπων τρόποι μᾶλλον ἐκ τῶν ἔργων δηλοῦντ' ἢ ἐκ τῶν λόγων. 7. Φεύγετε, ὦ πολῖται, τὰς σιτήσεις, μὴ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δουλώσθε.

8. Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλοῦται ταχύ.

116.

Λέων, ἀλώπηξ καὶ ἔλαφος.

1. Λέων νοσῶν καλεῖ τὴν ἀλώπεκα καὶ λέγει· „Εἰ ἐθέλεις με ζῆν, τὴν ἔλαφον τὴν μεγίστην, τὴν ἐν τῇ ὕλῃ οἰκοῦσαν, γλυκέσι λόγοις ἐξαπατήσασα, ἄγε εἰς τὰς ἐμὰς χεῖρας· ἀποθνήσκω γὰρ ὑπὸ λιμοῦ.“ 2. Ἡ οὖν ἀλώπηξ ἀναζητήσασα τὴν ἔλαφον ἐν τῇ ὕλῃ· „Χαῖρε“, ἔφη, „ἀγαθὰ σοι δηλῶ· ὁ βασιλεὺς ἡμῶν νοσεῖ καὶ ἐγγύς ἐστι τοῦ ἀποθνήσκειν. 3. Ἐβουλεύετο οὖν, ποῖον τῶν θηρίων μετ' αὐτὸν βασιλεύσει, ἠγγεῖτο δὲ σὲ πάντων ἀξιωτάτην εἶναι τῆς βασιλείας καὶ τὸ εἶδος ὕψηλῃ οὔσαν καὶ πολλὰ ἔτη ζῶσαν καὶ κέρα ἔχουσαν μεγαλοπρεπῆ. 4. Μὴ οὖν φοβοῦ μηδ' ἐναντιοῦ, ἀλλ' ὡς τάχιστα σπεῦδε πρὸς τὸν τελευτῶντα.“ 5. Καὶ ἡ ἔλαφος ἐπίστευε τῷ κόλακι· ὁ δὲ λέων αὐτῇ εἰσερχομένη σὺν σπουδῇ ἐφορμήσας ἠδὲν δεῖπνον ἐαυτῷ παρεσκευάσατο.

6. Ὁ μῦθος ^{ἀπὸ τῆς} δηλοῖ, ὅτι οἱ τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν ἐπιθυμοῦντες τοὺς κινδύνους οὐ κατανοοῦσιν.

117.

1. Prawa nie tylko karzą źle czyniących, lecz także wspierają sprawiedliwych. 2. Aleksander, król Macedończyków, najbardziej ze wszystkich podziwiał Achillesa. 3. Przyrównujemy często młodość do wiosny, a starość do zimy. 4. Śmierć ujarzmia

zarówno młodych jak i starych. 5. Obyśmy zawsze podziwiali i naśladowali piękne czyny przodków. 6. W Sparcie nawet królowie bywali karani, gdy popełnili (part.) coś złego. 7. Życie ludzkie możnaby trafnie przyrównać (pass.) do snu. 8. Piękną jest rzeczą być wieńczonym przez obywateli z powodu męstwa.

118.

Ἡρακλῆς τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν αἰρεῖται.

1. Ἡρακλῆς ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἡβην ὠριμᾶτο, ἐν ἀπορίᾳ ἦν, εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τέμνοι ἐν τῷ βίῳ, εἴτε τὴν δι' ἡδονῆς. 2. Ἀποροῦντι δ' αὐτῷ καὶ ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τούτων ἐνθυμουμένῳ φαίνονται δύο γυναῖκες καλαὶ καὶ μεγάλαι. 3. Ὦν ἡ μὲν ἑτέρα προστρέχουσα λέγει· „Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐν τῷ βίῳ τέμνης. 4. Ἐὰν οὖν ἐμοὶ ἔπαισθαι ἐθέλῃς, τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥᾶιστην ὁδὸν ἐγὼ σε ἄξω. 5. Βιώσῃ δ' εὐδαιμόνων καὶ ἄπειρος λυπῶν καὶ φροντίδων· ἃ δ' οἱ ἄλλοι ἐργάζονται, τούτοις σὺ χρίσῃ οὐδὲν πονούμενος αὐτός.“ 6. Καὶ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα· „ὦ γύναι“, ἔφη, „ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν;“ 7. Ἡ δέ· „Οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι,“ ἔφη, „καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές με ὀνομάζουσι Κακίαν.“

119.

Ciąg dalszy.

1. Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσέρχεται αὐτῷ καὶ λέγει· „Καὶ ἐγὼ ἦκω πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις· οὐ γὰρ ἄπειρος ὄσα τῶν σῶν γονέων καὶ τῆς σῆς φύσεως τὰ ἀριστά σοι συμβουλεύσειν ἐλπίζω. 2. Οὐδ' ἐξαπατήσω σε προσιμίῳις ἡδονῆς, ἀλλὰ τὰ ὄντα διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. 3. Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς εὐμενεῖς εἶναι σοι βούλει, θεραπεύειν χρὴ τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους χρὴ εὐργετεῖν, εἴτε ὑπὸ τινος

πόλεως ἐπιθυμῆσαι τιμᾶσθαι, ὠφελεῖν χορὴ τὴν πόλιν, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. 4. Πείθου οὖν ἐμοὶ μηδὲ φεῦγε πόνοους καὶ κινδύνους, εἰ ὡς ἀληθῶς εὐδαιμονεῖν ἐθέλεις.“

120.

Dokończenie.

1. „Εἰ δὲ μανθάνειν ἐπιθυμῆσαι, τίς ἐγὼ εἰμι, ἐγὼ σοι φράσω. 2. Ἄρετή ἐστι τὸ ἐμὸν ὄνομα· σύνειμι δὲ θεοῖς, σύνειμι δ' ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπινον χωρὶς ἐμοῦ γίνεται. 3. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις, ἀγαθὴ καὶ βεβαία σύμμαχος οὔσα αὐτοῖς καὶ τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων καὶ τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων. 4. Πάντες δὲ δι' ἐμὲ φίλοι γίνονται θεοῖς, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. 5. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον οὐ μετὰ λήθης ἀτιμοί εἰσιν, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι.“ 6. Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα οὐκ ὤκνει τῇ Ἄρετῇ ἔπεσθαι.

Inne słabe czasy i tryby v. pura i muta.

121.

Modi futuri act. i med. Futurum Atticum.

1. Πιστεύομεν ὑμᾶς τοὺς πολεμίους τιμωρήσεσθαι, ὡς προσήκει ἀνδράσιν ἀγαθοῖς. 2. Οἱ Ἀθηναῖοι πιεζόμενοι ὑπὸ κακῶν πολλῶν ἀγγέλους ἔπεμψαν εἰς Λακεδαίμονα πράξοντας περὶ τῆς εἰρήνης. 3. Κῦρος τοὺς ξένους εἰς τὴν μάχην παροξύνων ἔλεγεν, ὅτι Ἕλληνας ὄντες τοὺς Πέρσας ῥαδίως νικήσοιεν καὶ εἰς φυγὴν τρέποιεν. 4. Μακαρίζω καὶ αἰεὶ μακαριῶ τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος τελευτήσαντας. 5. Πλοῦτιζε τοὺς φίλους· τοὺς γὰρ φίλους πλουτίζων σαυτὸν πλουτιεῖς. 6. Τὴν μὲν ὁμόνοιαν ἐν τῇ πόλει φυλάττοντες, τὰς δὲ στάσεις φεύγοντες, τὴν τε πατρίδα ὠφελήσομεν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς πολλὰ ἀγαθὰ

ποριοῦμεν. 7. Ὁμολόγησαν οἱ πολέμοι μὴ τειχιεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν. 8. Ὅδε ἦν ὁ τῶν Ἀθήνησι δικαστῶν ὄρκος· Περὶ ὧν μὲν νόμοι εἰσὶ, ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, περὶ δ' ὧν μὴ εἰσι, σὺν γνώμῃ δικαιοτάτῃ.

122.

Coni., opt. i imp. aor. I. act.

1. Τιμᾶτε τὸν ἄνδρα, ὃν ἂν τιμήσῃ ἡ πόλις. 2. Μὴ πράξετε μηδὲν αἰσχρόν· εἰ γὰρ αἰσχρόν τι πράξετε, καταφρονησοῦσιν ὑμῶν οἱ ἄνθρωποι. 3. Νίκησον τὴν ὀργήν. 4. Βοηθήσατε τοῖς φίλοις. 5. Εἶθ', ὦ θεός, παύσειάς ποτε τὴν τῶν ἐχθρῶν ὕβριν. 6. Κρέων ἐπέταξε τοῖς θεράπουσι τὸ Πολυνείκουσ σῶμα φυλάξαι, ἵνα μηδεὶς θάψειεν· Ἀντιγόνη δέ, ἡ τοῦ Πολυνείκουσ ἀδελφή, κρύφα αὐτὸ κλέψασα ἔθαπεν. 7. Τὸν ἄφρονα οὐκ ἂν πείσαις. 8. Οἱ μὲν πολῖται φυλαξάντων τὴν πόλιν, οἱ δὲ στρατιῶται διωξάντων τοὺς πολεμίους. 9. Πρᾶξον τὰ σαυτοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων φρόνει.

123.

Coni., opt. i imp. aor. I. med.

1. Οὐ παύσομαι οὐδέποτε σπουδαίως μανθάνων· ἐὰν γὰρ παύσωμαι, ἐμαντὸν βλάψω. 2. Σὺ μὲν, ὦ φίλε, μὴ περὶ πλείστου τὰ χρήματα ποιοῦ· κτησάμενος γὰρ τάχ' ἂν κακῶς χρήσαιο αὐτοῖς. 3. Καλόν τι ἔργον διαπράξασθαι βουλόμενοι βουλευσώμεθα πρὸ τοῦ ἔργου. 4. Εἶθε μήποτε, ὦ νεανίαι, κακοῦ ἔργου ἄψαισθε. 5. Εὐκλείδης ἀκούσας τοῦ ἀδελφοῦ λέγοντος· „Ἀποθνήσκοιμι ἂν, εἰ μὴ σε τιμωρησαίμην,“ „Ἐγὼ δέ,“ ἔφη, „εἰ μὴ σε φιλεῖν ἐμὲ πείσαιμι.“ 6. Οἱ τοῦ Κλεάρχου στρατιῶται πολλὰ χρήματα κτήσεσθαι ἤλπίζον; εἰ στρατεύσαιντο ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. 7. Λόγισαι, πρὶν ἀποκρίνεσθαι. 8. Πρὸ τῆς μάχης ὁ μὲν στρατηγὸς θυσάσθω, οἱ δὲ στρατιῶται τοῖς θεοῖς εὐξάσθω.

Βάτραχοι αἰτοῦντες βασιλέα.

1. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀναρχίᾳ ἰκέτεον τὸν Δία, ὅπως αὐτοῖς βασιλέα πέμψειεν. 2. Ὁ δὲ χαρισάμενος αὐτοῖς ξύλον εἰς τὴν λίμνην ἐρῶμεν. 3. Καὶ οἱ βάτραχοι τὸ μὲν πρῶτον δεινῷ φόβῳ κατεχόμενοι οὐκ ἐτόλμησαν τῷ βασιλεῖ πλησιάσαι· ὕστερον δέ, ὡς ἀκίνητον ὄρωσι τὸ ξύλον, τοσοῦτον κατεφρόνησαν αὐτοῦ, ὥστε ἐπέβαινον καὶ ἐπεκαθέζοντο αὐτῷ. 4. Εἷς δὲ τις αὐτῶν σύλλογον ποιησάμενος ἔλεξεν ὧδε· „Ἐγωγε, ὦ φίλοι, τὸν τοιοῦτον ἀνάξιον ἂν νομίσαιμι ἡμῶν ἄρχειν· εἰ γὰρ τῷ τοιούτῳ δουλεύομαι, μεγάλην αἰσχύνην περιάψομαι ἂν τῇ πόλει. 5. Πέμπωμεν οὖν πρέσβεις παρὰ τὸν Δία, ἵν' ἡμῖν τὸν ἄρχοντα μεταλλάξῃ.“ 6. Καὶ οὕτως ἐποίησαν. 7. Τότε δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν ὑδραν αὐτοῖς ἐπέπεμψεν, ὑφ' ἧς συλλαμβανόμενοι κατησθίουτο.

1. Nie szkódź (coni. aor.) i nie krzywdź nikogo. 2. Łatwiej zaszkodzić niż pomódz. 3. Niechaj cię nikt z ludzi nie nakłoni do popełnienia (inf.) czegoś szpetnego. 4. Obyście nigdy, uczniowie, nie przestawali uczyć się pilnie! 5. Xerxes spodziewał się, (że) zawładnie całą Helladą, gdyby zwyciężył Ateńczyków. 6. W niebezpieczeństwach módlmy się do Boga, a Bóg nas ocali. 7. Jakżeżby mógł wykonać (opt. z ἂν) piękny jakiś czyn ten, któryby się przed czynem dobrze nie namyślił? 8. Mędrzec nikogo przed śmiercią nie będzie mienił szczęśliwym. 9. Zacni obywatele nie będą nigdy głosować wbrew słuszności.

Aor. I. pass. Indic.

1. Χάριν μεγάλην ἔχω τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις, ὅτι καλῶς ὑπ' αὐτῶν ἐπαιδεύθη. 2. Κῦρος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κατεπέμφθη σατραπίης τῆς Λυδίας καὶ τῆς Φρυγίας καὶ

τῆς Καππαδοκίας. 3. Ξενοφῶν θαναμάζει, τίνι τρόπῳ ἐπεισθησαν οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτη ἄξιον εἶναι θανάτου. 4. Εὐξώμεθα τοῖς θεοῖς, ὧ φίλοι· ἐκ δεινῶν γὰρ κινδύνων ἐσώθημεν ὑπ' αὐτῶν. 5. Ἀντακλίδας ὁ Λακεδαιμόνιος Ἀθηναίου τινὸς λέξαντος· „Ἰμεῖς ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν ἐδιώχθητε,“ „ὁμεῖς δὲ,“ ἔφη, „οὔποτε ἀπὸ τοῦ Εὐρώτου.“

127.

Ciąg dalszy. Inne tryby.

1. Ἐὰν μὲν δίκαια πράττης, μηδὲν φοβηθῆς, ἐὰν δ' ἄδικοι, θεὸν φοβήθητι τὸν πάντ' ἐφορῶντα. 2. Οὐδ' ἂν τις ὑπ' ἄρχοντος ταχθῆ, ἐνταῦθα δεῖ μένοντα κινδυνεύειν. 3. Ἄνευ ὁμονομίας οὔτ' ἂν πόλις καλῶς πολιτευθεῖη, οὔτ' ἂν οἶκος εὖ οἰκηθεῖη. 4. Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τί ἐστὶ πολέμιον ἀνθρώποις, „αὐτοί,“ ἔλεξεν, „ἐαυτοῖς.“ 5. Τὸ πραχθὲν οὐκ ἂν κωλύσαις. 6. Ῥώμη ὑπὸ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου κτισθῆναι λέγεται.

7. Πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκεῖς.

128.

Futurum I. pass.

1. Πόλις ἄνευ νόμων ἐν βραχεῖ χρόνῳ καταλυθήσεται. 2. Ὁ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόλεγε· ἀτυχήσας γὰρ γελασθήσῃ. 3. Ὅς ἂν τὴν πατρίδα καὶ τοὺς πολίτας σώσῃ, ὑφ' ἀπάντων θανατωθήσεται καὶ ὑμνηθήσεται. 4. Αἱ εὐπραξίαι δειναί εἰσι συγκρούσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα· εἰ δέ τι πταίσει ὁ πονηρός, τότε ἀκριβῶς ἀποκαλυφθήσεται πάντα. 5. Λυπῶν καὶ φροντῖδων οἱ ἄνθρωποι οὔποτε ἀπαλλαχθήσονται. 6. Τειρεσίας ὁ μάντις Ὀδυσσεῖ ἐμαντεύσατο, ὅτι μόνος ἐπ' ἄλλοτριᾶς νεῶς κομισθήσοιτο εἰς τὴν πατρίδα. 7. Πύρρος ἤλπιζε τοὺς Ῥωμαίους ἀπείρους ὄντας τῶν ἐλεφάντων φοβηθήσεσθαι καὶ ταραχθήσεσθαι ἐν τῇ μάχῃ.

Περὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν.

1. Μετὰ τὸν τοῦ Πεισιστράτου θάνατον ἤρχον ἐν Ἀθήναις οἱ υἱεῖς αὐτοῦ Ἰππίας καὶ Ἰππαρχος. 2. Ἐπεὶ δ' ὁ Ἰππαρχος ὑπὸ τῶν πολιτῶν διὰ ὕβριν τινὰ ἐφονεύθη, ὁ Ἰππίας φοβηθεὶς, μὴ καὶ αὐτὸς φονευθεῖη ἢ φυγαδευθεῖη, πιέζειν ἤρξατο τοὺς πολίτας, ἵνα φόβον αὐτοῖς ἐμπούσειεν. 3. Οὕτως ἡ τυραννὶς ἤδη πάλαι μισουμένη ἔτι μᾶλλον ἐμισήθη. 4. Ἀπορῶντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ᾧτιμι τρόπῳ ἐλευθερώσαιεν ἅν τῶν τυράννων τὴν πόλιν, ἐκέλευσεν ἡ Πυθία τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις· ἀνεπέισθη δὲ μεγάλοις καὶ τιμίσις δώροις τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, οἳ ποτε ὑπὸ Πεισιστράτου ἐκ τῶν Ἀθηνῶν φυγαδευθέντες νῦν παντὶ τρόπῳ ἐμηχανῶντο, ὅπως αἱ Ἀθηναὶ τῆς τυραννίδος ἀπαλλαχθήσονται.

Dokończenie.

1. Οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι, καίπερ ξένοι ὄντες τῶν Πεισιστρατιδῶν, τὸ τοῦ Θεοῦ περὶ πλείστου ποιούμενοι πρῶτον μὲν Ἀγχιμόλιον, ἄνδρα εὐδόκιμον, μετὰ στρατοῦ πολλοῦ ἔπεμψαν. 2. Ἐπεὶ δ' οὗτος ὑπὸ τῶν Θετταλῶν ἐνικήθη, οἳ τῷ τυράννῳ ἐβοήθησαν, Κλεομένης ὁ βασιλεὺς μετὰ μείζονος στρατοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπέμφθη, ὅφ' οὗ οἱ μὲν Θετταλοὶ ἐνικήθησαν, ὁ δ' Ἰππίας ἐν τῇ ἀκροπόλει κατειρχθεὶς ἐπολιορκήθη. 3. Φοβούμενος οὖν ὁ τύραννος περὶ τῶν ἑαυτοῦ παίδων κρύφα ἐξέπεμψεν αὐτοὺς ἔξω τῆς χώρας, ἵνα εἰς τὴν Ἀσίαν σωθῆεν· οὗτοι δ' ἀλίσκονται ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. 4. Τότε δ' ὁ τύραννος σπονδὰς ἐποίησατο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας, ἵνα οἱ παῖδες ἀπολυθῆεν· ἐκ δὲ τῶν σπονδῶν ἠναγκάσθη ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀποχωρῆσαι. 5. Οὕτως ἠλευθερώθησαν τῆς τυραννίδος οἱ Ἀθηναῖοι.

131.

1. Cyrus wychowany został według (*έν*) praw perskich. 2. Agamemnon został przez innych książąt achajskich zmuszony córkę swoją ofiarować bogom. 3. Jeśli swych przyjaciół nie będziesz wspierał, nie będziesz i od nich wspierany. 4. Kto od lat dziecięcych otrzyma dobre wychowanie (*coni. aor. pass. z άν*), ten także jako mąż do (wszystkiego, co) piękne i dobre, dążyć będzie. 5. Za radą Temistoklesa zostały Ateny w krótkim czasie obwarowane. 6. Roztropny młodzieniec dobrych rad chętnie słuchać będzie, złym zaś nigdy nie ulegnie. 7. Amasis udzielił następującej rady Polykratesowi: posłuchaj mnie i przedmiot najbardziej ci miły rzuć w głębiny morskie, aby ci bogowie nie zazdrościli szczęścia i nie rozgniewali się na ciebie.

132.

Ind. perf. I. act.

1. Φωκίων γέροντων ὧν ἔλεξεν. „Πολλὰ συμβεβούλευκα τοῖς Ἀθηναίοις καὶ προσήκοντα, ἀλλ' οὐ πεπιστεύκασιν τοῖς ἐμοῖς λόγοις.“ 2. Πολέμου καταλυθέντος ὁ στρατηγὸς ἔλεξε πρὸς τοὺς συμμάχους. „Ἄνδρες σύμμαχοι, συνεστρατεύκατε ἡμῖν, πολλοὺς δὲ κινδύνους κεινδυνεύκατε μεθ' ἡμῶν, ἀνδρείως μαχόμενοι περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας. νῦν οὖν, ἐπεὶ νενικήκαμεν τοὺς πολεμίους, χάριν ἔχωμεν τοῖς θεοῖς, εἰσαεὶ δὲ φίλοι μένωμεν ἀλλήλοις.“ 3. Θεὸς πάντ' ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιμελῶς κατεσκεύακεν. 4. Ἐπὶ τοῖς ἔπεσι τεθναμάκαμεν μάλιστα τὸν Ὅμηρον, ἐπὶ δὲ τῇ τραγῳδίᾳ τὸν Σοφοκλέα. 5. Ἀρτάβανος συνεβούλευε Ξέρξῃ μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ πέπεικεν αὐτόν.

133.

Inne tryby. Plusquamf. act.

1. Ἡ Σφίγξ ἀπέκτεινεν ἕκαστον, ὃς μὴ λελύκοι τὸ αἶνιγμα αὐτῆς. 2. Ὁμηρὸς τὴν Ἑλλάδα τοῖς ἑαυτοῦ ἔπεσι πεπαιδευκέναι λέγεται. 3. Τοὺς τετελενητότας μὴ κακολόγει, ἀλλὰ μακάριζε.

4. Ὁ παῖς ὁ εὖ πάντα κατεσκευακῶς κόσμος τῶν γονέων ἐστίν.
 5. Θαναμάζομεν ἔτι καὶ νῦν τὰ λαμπρὰ ἱερά, οἷς ποτε Περικλῆς τὰς Ἀθήνας ἐκεκοσμήκει. 6. Αἴας ἐστρατεύκει μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τρῶας. 7. Διογένης ἐθαύμαζε τοὺς ῥήτορας ἐσπουδακῆναι λέγειν μὲν τὰ δίκαια, πράττειν δ' οὐδαμὰ.
 8. Νέος πεφνκῶς πολλὰ χρησιτὰ μάνθανε.

134.

Ind. perf. med. i pass.

1. Χάριν ἔχομεν τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις, εἰ καλῶς πεπαιδευμένα. 2. Χαίρετε, ὦ πολῖται· νενίκηνται οἱ πολέμοι, ὁ δὲ πόλεμος πέπανται. 3. Τὸ μέλλον ὑπὸ θεοῦ κεκάλυπται. 4. Πολλὰ μὲν ἀνέλπισια πράττεται, πολλὰ δὲ πέπρακται, πολλὰ δὲ πραχθήσεται. 5. Μαχόμεθα γενναίως ὑπὲρ τῆς χώρας, ἐν ἧ τεθράμμεθα. 6. Σεσώσμεθα, ὦ ἑταῖροι, θεὸς δ' ἐστίν ὁ ἡμᾶς σεσωκῶς. 7. Τῷ τοῦ Κύρου τάφῳ ὁ Καμβύσης ἐπιγράψαι ἐκέλευσε τάδε· „ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Καμβύσου· κέκτημαι τὴν ἀρχὴν Πέρσαις· βεβασίλευκα τῆς Ἀσίας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.“

135.

Inne tryby i plqupf. med. i pass.

1. Εὖ βεβούλευσο πρὸ τοῦ ἔργου. 2. Βουλευθῶν μὲν βραδέως, διαίπρατε δὲ ταχέως τὰ βεβουλευμένα. 3. Ξενοφῶν λέγει Κύρον τοῦ νεωτέρου μηδένα ὑπὸ πλειόνων περιλησθαι οὐδ' Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων. 4. Ῥόδον τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν κεκρῦφθαι λέγουσιν ὑπὸ τῆς θαλάττης. 5. Αἱ Ἀθηναὶ ὑπὸ Κέρροπος ἐκτίσθαι λέγονται. 6. Σωκράτης πένης ἦν· ἐκέκτητο γὰρ οὐ πλέον ἢ μῶν ἀργυρίου. 7. Οἱ τῶν Ῥωμαίων νόμοι ἐν δέκα σανίσι γεγραμμένοι ἦσαν. 8. Ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ μὲν ἀριστεροῦ κέρατος οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ δὲ δεξιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι ἦσαν.

Fut. III. pass., adiect. verb.

1. Ὡ τάλας ἐγὼ· πότε λελύσομαι, πότε ἀπηλλάξομαι τῶν ἐμῶν κακῶν; 2. Ἐὰν τοὺς πολίτας ἀμείνους ποιήσης, μέγιστος τῆς πόλεως εὐεργέτης ἀναγεγράφῃ. 3. Ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄρξαι τοῦ ἔργου· καλῶς δέ σοι πάντα πεπραξέται. 4. Τί ποιητέον, ὦ φίλοι; 5. Εἰ βούλει σοι τοὺς θεοὺς εὐμενεῖς εἶναι, θεραπυτέον τοὺς θεοὺς, εἰ δ' ὑπὸ τῶν φίλων ἀγαπᾶσθαι ἐθέλεις, εὐεργετητέον τοὺς φίλους. 6. Οὐδὲν ἄλλο χρὴ τοῖς νέοις μᾶλλον παραινεῖν ἢ τὸ „πειστέον τοῖς νόμοις.“ 7. Εἰ βούλει εὐδαίμων εἶναι, σωφροσύνη μὲν σοι διωκτέα καὶ ἀσκητέα, ἀκολασία δὲ φευκτέα. 8. Θαυμασιὰ ἐστὶ τὰ ἔργα θεοῦ. 9. Μετ' ὀργῆς τοῖς φρονίμοις πρακτέον οὐδέν.

1. Ateńczycy pierwsi oddali Herkulesowi cześć boską. 2. Labirynt, jak mówią, zbudował był Dedalus. 3. Mówią, że Hellenowie przez poetów wychowani zostali. 4. Filip uzyskał potęgę, jakiej nikt inny z Hellenów (nie uzyskał). 5. Wojsko dobrze uszykowane łatwo pokona nieprzyjaciół. 6. Nie tylko pisane prawa istnieją, lecz także niepisane, które ludzie od Boga otrzymali. 7. Przez Boga zostało wszystko na świecie dobrze obmyślane i urządzone. 8. Ten, który ojczyznę z niebezpieczeństw ocalił (part.), zostanie przez wszystkich obywateli czcią otoczony. 9. Rzeczy piękne i dobre należy czynić, złych zaś unikać. 10. Podziwienia godne były czyny Heraklesa.

Περὶ Προμηθεύς.

1. Προμηθεὺς οὐ μόνον τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ὕδατος καὶ γῆς πλάσαι λέγεται, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αὐτοῖς αἴτιος πεφυκέναι. 2. Τὸ γὰρ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλέψας, ὃ ποτε

Ζεὺς τοὺς ἀνθρώπους ἀφήρητο ὀργισθεῖς, αὐτοῖς πάλιν ἐκόμισεν. 3. Ἐνταῦθα δὲ Ζεὺς ἔτι μᾶλλον θυμωθεὶς προσέταξεν Ἡφαίστῳ τὸν Προμηθεῖα πέτρα τινὶ τοῦ Καυκάσου ὄρους προσηλωσάσαι. 4. Ὁ οὖν Ἡφαιστος συνεργοῖς χρησάμενος Κρότει καὶ Βίᾳ, τοῖς αὐτοῦ ὑπηρέταις, εὐθύς διέπραξε τὰ προστεταγμένα. 5. Τότε δὲ Προμηθεὺς δεδεμένος καὶ τῇ πέτρᾳ προσηλωθεὶς δεινὰ ἔπασχεν· αἰτὸς γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν παραγιγνόμενος κατήσθιε τὸ ἥπαρ αὐτοῦ αὐξανόμενον διὰ νυκτός. 6. Τέλος δὲ τῶν παθῶν ὑφ' Ἡρακλέους ἀπηλλάχθαι λέγεται, ὃς τὸν μὲν αἰτὸν κατετόξευσε, τὸν δὲ Προμηθεῖα τῶν δεσμῶν ἔλυσεν.

Verba liquida.

139.

Fut. act. i med.

1. Ἐὰν μὴ φυλάττης τὰ μικρά, ἀποβαλεῖς τὰ μείζονα.
2. Οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται οὐ λείψουσι τὴν τάξιν, ἀλλὰ μενοῦσιν, οὗ ἂν ἕκαστον ὁ ἄρχων τάξῃ.
3. Λέγοντός τινος, ὅτι πολλοὶ εἰσιν οἱ πολέμιοι, Σπαρτιάτης τις „Καλὸν γε,“ ἔφη, „πλείους γὰρ ἀποκτενοῦμεν.“
4. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι νικήσαντες ἄγγελον ἔπεμψαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀγγελοῦντα τὴν νίκην.
5. Ἐρώτα, ὃ τι ἂν βούλῃ· ἀποκρινοῦμαί σοι.
6. Ὁ σπουδαῖος μαθητὴς αἰεὶ καλῶς ἀποκρινεῖται ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.
7. Εὐτυχεῖς σὺν τῷ θεῷ φανόμεθα.
8. Ἄνευ ὁμονοίας μὴ ἐλπίζετε, ὦ πολῖται, ἀμυνεῖσθαι τοὺς πολεμίους.
9. Ἀεὶ λέγων τάληθές οὐ σφαλῆ ποτε.

140.

Aor. I. act. i med.

1. Ἀχιλλεὺς πολλοὺς Τρῶας ἀπέκτεινε τιμωρούμενος ὑπὲρ τοῦ φίλου.
2. Μὴ χαλεπήνῃς δικαστῆ δικαίως κρίναντι· τοῦ

γὰρ δικαστοῦ ἐστὶ δικαίως κρίνειν. 3. Οὐ ῥαδίον ἐστὶ διακρίναι τὸν κόλακα καὶ τὸν φίλον. 4. Σωκράτης ἔλεξε πρὸς τοὺς δικαστάς· „Ἐὶ τότε, ὅτε με οἱ ἄρχοντες ἔταπτον, ἐν τῇ τάξει ἔμεινα καὶ ἐκινδύνευσα, πῶς οὐκ ἂν μείναιμι νῦν τάπτοντος τοῦ θεοῦ;“ 5. Ἀλέξανδρος ἀποθνήσκων οὐκ ἀπεφίηματο, ᾧτινι καταλείποι τὴν ἀρχήν· διενείμαντο οὖν τὴν ἀρχὴν οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ. 6. Ἀπόφηναι, ᾧ φίλε, μετὰ παρῶρησίας τὴν γνώμην, ἦντινα ἔχεις. 7. Μίλων ὁ ἀθλητὴς ταῦρον ἀράμενος ἐν Ὀλυμπίᾳ ἔφερε διὰ μέσου τοῦ σταδίου. 8. Τὰ ἀδύνατα οὐκ ἂν ἐπαγγείλαιο.

141.

Inne słabe czasy.

1. Ἐπεὶ τῷ στρατηγῷ ἢ τῶν πολεμίων φυγὴ ἠγγέλθη, ἰππέας ἔπεμψε διώξοντας αὐτούς. 2. Αἰσχύνθητε, ᾧ παῖδες, τοὺς γέροντας ὡς τοὺς ὑμετέρους πατέρας. 3. Δεινὰ ἠγγέλκας ἡμῖν, ᾧ ἄγγελε. 4. Οἱ τριάκοντα τῶν Ἀθηναίων πλείους διεφθάρκεσαν ἐν ὀκτῶ μισίν ἢ πάντες οἱ Πελοποννήσιοι ἐν δέκα ἔτεσιν. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκτειναν τοὺς πρόσβεις, οὓς Ξέρξης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπεστάλκει γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας. 6. Πολλὰ πόλεις στάσει ἐφθαρμέναι εἰσίν. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι μέγα στρατεύμα ἔχοντες ὠρμήθησαν εἰς Σικελίαν, ἠγεμῶν δὲ τοῦ στρατεύματος ἀπέσταλτο Ἀλκιβιάδης ὁ τοῦ Κλεινίου. 8. Πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων χρήματα φθαρά, ἢ δ' ἀρετὴ ἀθάνατός ἐστιν.

142.

Περὶ Βελλεροφόντου.

1. Βελλεροφόντης, τῆς Κορίνθου βασιλέως υἱός, ἄκων ἀποκτείνας τὸν ἀδελφὸν φεύγει ἐκ τῆς πατρίδος. 2. Ἐπεὶ δ' ἦκε πρὸς Προῖτον, τῆς Τίρυνθος βασιλέα, φίλον ὄντα πατρῶον, δεῖται αὐτοῦ καθῆραι αὐτὸν τοῦ φόνου. 3. Προῖτος οὖν ἐκά-

θηρεν αὐτόν, καθήρας δ' ἔλεξεν. „Ἄνδρὸς φίλου παῖς ὦν ἦκεις παρ' ἐμέ· μεῖνον οὖν παρ' ἐμοί, εἰ βούλει, οὐδενὸς δὲ χροήματος ἀπορήσεις.“ 4. Καὶ ὁ Βελλεροφόντης ἔμεινε παρὰ τῷ Προΐτῳ. 5. Μετὰ δ' ὀλίγον χρόνον διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς ἐπιβουλευοὶ αὐτῷ. 6. Ὁ οὖν Προΐτος ἀπιστῶν μὲν τῷ ξένῳ, αἰδούμενος δ' ἀποκτεῖναι, πρὸς Ἰοβάτην, τῶν Λυκίων βασιλέα, ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐπιστολὴν ἐγχειρίσαι κελεύσας, ἐν ᾗ ἐνετείλατο τῷ Ἰοβάτῃ τὸν νεανίαν διαφθεῖραι.

143.

Dokończenie.

1. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διέφθειρε τὴν τῶν Λυκίων χώραν ἡ Χίμαιρα, δεινὸν θηρίον, σῶμα μὲν λέοντος, οὐρὰν δὲ δράκοντος, κεφαλὴν δ' αἰγὸς ἔχουσα, ἐκ δὲ τοῦ στόματος πῦρ ἀναπνέουσα. 2. Ταύτην οὖν τὴν Χίμαιραν ὁ Ἰοβάτης ἀποκτεῖναι ἐπέταξε τῷ Βελλεροφόντῃ, διαφθερεῖν ἐλπίζων τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ξένον. 3. Ὁ δὲ Βελλεροφόντης τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἄρας ἠύχετο τῇ Ἀθηνᾷ· ἡ δὲ θεὰ ἔπεμψεν αὐτῷ τὸν Πήγασον, πτηνὸν ἵππον, ἐφ' ὃν ἀναπηδήσας ὁ Βελλεροφόντης αἴρεται εἰς ὕψος καὶ κατατοξεύει τὴν Χίμαιραν. 4. Ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἄλλα πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἔργα ἐπέρανεν, ἃ αὐτῷ ὁ Ἰοβάτης ἐπέταξε, μεγάλην δ' ἐκ τούτων ἐκτίσασα δόξαν, ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἔλεξεν. 5. „Ὅρῶ σε ἄνδρα μὲν ὄντα δεινὸν καὶ ἀγαθόν, φίλον δὲ τοῖς θεοῖς· οὐ γὰρ ἂν ἄνευ θεῶν περάνειέ τις τὰ τοιαῦτα. 6. Μεῖνον οὖν παρ' ἐμοί, ἵνα τελευτήσαντός ποτ' ἐμοῦ τῶν Λυκίων ἄρχῃς.“

144.

1. Złoto nieraz popsuło (ludzi) nierozumnych, nigdy jednak nie popsuje rozumnych. 2. Strzeż rzeczy małych, abyś (ὅπως) nie utracił większych. 3. Posłańcy donieśli, że nieprzyjaciele, pokonawszy nasze wojsko, zniszczyli kraj i wielu ludzi pozabijali.

4. Gdyby cię ktoś pytał, co to jest mądrość, cóżbyś mu odpowiedział? 5. Nie lękajcie się, przyjaciele, lecz śmiało objawcie zdanie, jakie macie. 6. Łatwiej zapytać, niż odpowiedzieć, łatwiej polecić, niż wykonać. 7. Jeśli (ἐάν) od Boga rozpoczniesz dzieło, pięknie je wykonasz.

Tempora secunda.

145.

Aor. II. act.

1. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον Θεμιστοκλέα ἐκ τῆς χώρας, ὃ δ' ἔφυγε πρὸς βασιλέα. 2. Σόλων ἐπὶ σοφία καὶ ἀνδρεία μεγάλην δόξαν κατέλιπεν. 3. Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥαδίον ἐστίν. 4. Νιόβη μετὰ τὸν τῶν παίδων θάνατον τὰς Θήβας ἀπολιποῦσα πρὸς Τάνταλον τὸν πατέρα ἦκεν εἰς Σίπυλον. 5. Τὰ μὲν ἄλλα κακὰ ἐκφύγοις ἄν, τὸν δὲ θάνατον οὐκ ἔστιν ἐκφυγεῖν. 6. Φυλάττου, μὴ τῶν μεγάλων ὀρεγόμενος καὶ τὰ μικρὰ ἀποβάλλῃς. 7. Ὅτε Λεωνίδα μετὰ τῶν τριακοσίων ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἐτελεύτησεν, ὃ δὲ Ξέρξης εἰς τοὺς Φωκέας τὸ στρατεύμα προῆγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔλιπον τὴν πόλιν, γυναικας δὲ καὶ τέκνα ἤγαγον εἰς Σαλαμίνα.

8. Οὐδείς ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν.

146.

Aor. II. med.

1. Μιλτιάδης μόνος τῶν ἐνδόξων Ἀθηναίων κατελίπετο υἱὸν ὁμοιον τῷ πατρὶ ἢ καὶ μείζω αὐτοῦ. 2. Οἱ πολέμιοι εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν· ποῖ νῦν τραπώμεθα, ποῖ καταφύγωμεν, ὦ φίλοι; 3. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν μικρῷ χρόνῳ τὴν πόλιν τείχει περιεβάλλοντο. 4. Ταχὺ πρὸς τὸ ἔργον τράπεσθε, ὦ νεανῆαι· οἱ γὰρ ταχὺ πρὸς τὸ ἔργον τρεπόμενοι ταχέως ἐξανύττουσιν αὐτό. 5. Εἶδε μήποτε εἰς φυγὴν τράποισθε, ὦ στρατιῶται.

πολὺν γὰρ κάλλιον ἐν τῇ μάχῃ τελευτῆσαι ἢ φυγεῖν. 6. Χρησιῶν ἀνδρῶν οὐκ ἔστι μείζων ἡδονὴ ἢ υἱὸν καταλιπέσθαι αὐτῶ ὁμοιον. 7. Οἱ Ἕλληνες εἰσηγάγοντο πολλοὺς θεοὺς ἐξ ἄλλοτριῶν ἔθνων· ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων βουλὴ ἐκώλυσε θεοὺς ξένους εἰσάγεισθαι.

147.

Λύκος καὶ οἷς.

1. Λύκος οἷν ἐδίωκεν· ἡ δ' εἰς ἱερόν τι κατέφυγεν. 2. Ὁ δὲ λύκος κατεσθίειν αὐτὴν βουλόμενος ἔλεξε τάδε· „Ἐγὼ μὲν συμβουλεύω σοι τὸ ἱερόν ἀπολιπεῖν καὶ φυγεῖν· ἐὰν γὰρ μὴ φύγῃς, φοβοῦμαι, μὴ ὁ ἱερεὺς σε πρὸς τὸν βωμὸν ἀγάγῃ καὶ ἀποσφάξῃ. 3. Ἄλλ' ὡς τάχιστα τραποῦ καὶ φύγε· ὄρω γὰρ ἤδη τὸν ἱερέα προσερχόμενον.“ 4. Ἡ δ' οἷς πρὸς ταῦτα· „Ἄλλ' οὐ πείσεις με, ὦ κακοῦργε,“ ἔφη, „ἐνθὺνδε φυγεῖν καὶ ἄλλοσέ ποι τραπέσθαι· εἰ γὰρ τοῦτον τὸν τόπον, ὃς μοι ἀσφάλειαν παρέχει, ἀπολίποίμι, οὐκ ἂν ἐκφύγοίμι τὸν θάνατον· οὐ γὰρ ἄγνοῶ, ὅτι εὐθὺς διασπάσεις με.“

148.

1. Tysafernes oczernił Cyrusa przed bratem, że gotuje mu zdradę. 2. Nikt z ludzi nie uszedł śmierci, wielu natomiast zostało po sobie nieśmiertelną sławę. 3. Zeus miał Likaona, króla Argiwów, z powodu (jego) bezbożności zamienić w wilka. 4. Waleczni żołnierze nie opuściliby swego stanowiska w walce z obawy (part.) przed śmiercią. 5. Trudną jest rzeczą przepędzić życie bez smutku. 6. Nie wielu sławnych ludzi pozostawiło synów do siebie podobnych. 7. Temistokles nakłonił Ateńczyków, (ażeby) miasto opuścili i na okręty się schronili, niewiasty zaś i dzieci na Salaminę przewieźli. 8. Nieprzyjaciele w bitwie pokonani zwrócili się do ucieczki. 9. Gdy wódz w bitwie poległ, wojsko poszło w rozsypkę.

Aor. II. pass. i mocne fut. pass.

1. Ἀλέξανδρος ἄριστος μὲν στρατηγός, οὐκ ἄριστος δ' ἄνθρωπος ἐφάνη. 2. Ἀχιλλεύς καὶ Πάτροκλος ἐκ παίδων φίλοι ἦσαν· ὁμοῦ γὰρ ἐτράφησαν καὶ ἐπαιδεύθησαν. 3. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ πολλαὶ τῶν Περσῶν νῆες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διεφθάρησαν. 4. Δημοσθένους πρὸς Φωκίωνα λέξαντος· „Ἀποκτενοῦσί σε οἱ Ἀθηναῖοι, ἐὰν μανῶσιν,“ „Ἐμὲ μὲν,“ ἔφη, „ἐὰν μανῶσι, σὲ δέ, ἐὰν σωφρονῶσιν.“ 5. Αἰσχυνθεῖν ἄν, εἰ τῆς ἑμᾶντοῦ δόξης μᾶλλον φροντίζων φανεῖν ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. 6. Οἱ μὲν τῆς πατρίδος εὐεργέται τιμηθέντων, οἱ δὲ προδόται ἀποσφαγόντων. 7. Τοῦ Κρόνου τὰ ἑαυτοῦ τέκνα κατεσθίοντος ὁ Ζεὺς κλαπεῖς ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ εἰς Κρήτην κομισθεὶς ὑπ' αἰγὸς ἀνατραφῆναι λέγεται.

8. Ὁ τῆς σοφίας καρπὸς οὐ φθαρήσεται.

Ὅδοι πόροι καὶ ἄρκτος.

1. Δύο φίλοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐπορεύοντο. 2. Ἄρκτου δ' αὐτοῖς ἐπιφανείσης ὑπερξεπλάγησαν· ἐνόμιζον γὰρ αὐτίκα ὑπ' αὐτῆς διαφθαρήσεσθαι. 3. Ὁ μὲν οὖν ἕτερος ἐπὶ δένδρον ἀνέφυγεν, ὁ δ' ἕτερος μάτην δεηθεὶς ἐκείνου βοηθῆσαι αὐτῷ ἔρριψεν ἑαυτὸν χαμᾶζε προσποιούμενος τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι· ἤκουσε γὰρ ποτε νεκροῦ μὴ ἄπτεσθαι τοῦτο τὸ ζῶον. 4. Ἡ μὲν οὖν ἄρκτος τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ ὠσφραίνετο, ἔπειτα δὲ στραφεῖσα ἀπηλλάγη. 5. Ἀπαλλαγείσης δ' αὐτῆς ὁ ἕτερος ἀπὸ τοῦ δένδρου καταβαίνων ἠρώτησεν· „Τί δέ σοι πρὸς τὸ οὖς ἔλεγεν ἡ ἄρκτος,“ 6. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· „Συνεβούλευσέ μοι μὴ πιστεύειν φίλοις, οἳ τοὺς ἐταίρους ἐν κινδύνοις κατέλιπον.“

151.

1. Mężnie walczcie, żołnierze, i okażcie się godnymi waszych przodków. 2. Ajas oszalałszy, siebie samego miał zabić. 3. Dusza rozłączywszy się z ciałem, nigdy nie zaginie; jest bowiem nieśmiertelna. 4. Bóg przepowiedział Tebanom, że nie pierwiej się uwolnią od Sfinxa, aż (πρὶν ἄν) ktoś rozwiąże zagadkę. 5. Kiedy się ukazało wojsko królewskie przygotowane do walki, przełękli się Hellenowie, którzy byli z Cyrusem, gdyż sądzili, że nieuszykowanych do boju król łatwo pokona. 6. Ateńczycy spodziewali się, że po śmierci Filipa uwolnią się od macedońskiego panowania. 7. W bitwie morskiej pod Salaminą zniszczono czterdzieści okrętów helleńskich i około dwieście perskich.

152.

Mocne perf. i pluperf. act.

1. Δαίδαλος ὁ ἀρχιτέκτων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κρήτην πεφευγέναι, ἐκεῖ δὲ τὸν λαβύρινθον κατεσκευακέναι λέγεται. 2. Σοφοκλῆς, ὡς λέγουσι, πλέω ἢ ἑκατὸν δράματα ἐγεγράφει. 3. Κροῖσος εἰς Δελφοὺς πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ τῆς στρατείας μαντευσομένους· πεποιδῶς δὲ τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμῶ ἐπὶ τὸν Κῦρον ἐστρατεύσατο. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι τῇ τοῦ Θεμιστοκλέους βουλῇ πεποιδότες τὴν πόλιν κατελελοίπεσαν καὶ εἰς τὰς ναῦς ἀπεπεφεύγεσαν. 5. Ὁ θεὸς ἐν τῇ τε φύσει καὶ τοῖς ἀνθρώποις πάντα ἄριστα διατέταξε καὶ παρεσκεύακεν. 6. Τὰς συμφορὰς τῶν κακῶς πεπραγόντων μὴ ὑβρίσης. 7. Ὡς Ἀθηναῖοι, ἀπεκτόνατε Σωκράτη, ἄνδρα σοφόν.

8. Πλούτῳ πεποιδῶς ἄδικα μὴ πειρῶ ποιεῖν.

153.

Nieprawidłowy augm. i redupl.

1. Τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον τὸν Θεμιστοκλέα οὐκ εἶα καθεύδειν. 2. Οἱ Εἰλωτες τοῖς Σπαρτιάταις εἰργάζοντο τὴν γῆν. 3. Οἱ Πέρσαι εἰθίζον τοὺς υἱοὺς ἐκ παίδων ἀεὶ τάλιθῃ λέγειν.

4. Τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἶποντο ἡδέως οἱ στρατιῶται, ὅποι βούλοιο, νικήσειν πεποιοότες πάντας τοὺς πολεμίους. 5. Ἀχιλλεὺς Πατρόκλου θάνατον ἀκούσας οὐ κατεῖχε τὰ δάκρυα. 6. Ἀκηκόατε ἐμοῦ, ὦ φίλοι, πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 7. Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστὰς ἔλεξε· „Πέπεισμαί ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοισ διειλέγμεθα.“

8. Ὁ μὴ πεπλευκῶς οὐδὲν ἐώρακε κακόν.

154.

κρίνω, βάλλω, τείνω.

1. Ἡ Ἀττικὴ χώρα Ἀθηναῖς ἐκρίθη ὑπὸ τῶν θεῶν, ὅτι πρῶτον τὴν ἐλάαν ἐν αὐτῇ ἐφύτευσεν. 2. Τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἂν οἱ πολῖται τοῖς νόμοις μὴ πείθωνται, ἀθλιωτάτην εἶναι κεκρίκαμεν. 3. Ἡ σοφία ἄριστον κτήμα κέκριται ὑπὸ πάντων τῶν σωφρόνων. 4. Πελοπίδας, στρατιώτου τινὸς ἀνδρείου διαβληθέντος πρὸς αὐτὸν ὡς βλασφημῆσαντος αὐτόν, „Ἐγώ,“ ἔφη, „τὰ μὲν ἔργα αὐτοῦ βλέπω, τῶν δὲ λόγων οὐκ ἤκουσα.“ 5. Οἱ Ἀλκμεωνίδαι, οἱ ὑπὸ Πεισιστράτου ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐξεβλήθησαν, παντὶ τρόπῳ ἐμηχανῶντο, ὅπως αἱ Ἀθῆναι τῆς τυραννίδος ἀπαλλαγῆσονται. 6. Ἡ Σφιγξ ἀπέκτεινεν ἕκαστον, ὃς μὴ λελύκοι τὸ αἶνιγμα τὸ ὑπ' αὐτῆς προβληθέν. 7. Πάντα μὲν ἀποβεβλήκαμεν, ἢ δ' ἀνδρεία καὶ τὰ ξίφη ἡμῖν λέλειπται. 8. Προμηθεὺς δεδεμένος καὶ ἐν πέτρῳ τινὶ τοῦ Καυκάσου ὄρους ἐκτεταμένος δεινὰ ἔπασχεν.

155.

1. Arystofanes miał napisać czterdzieści komedyj. 2. Niejeden władca zbyt ufny w potęgę i bogactwa znieważał nie tylko ludzi, lecz także bogów. 3. Czyto w szczęściu, czy w nieszczęściu mąż roztropny i dzielny ani zbyt się nie cieszy, ani się nie smuci. 4. Herakles nie za rozkoszą postępował, lecz za cnotą. 5. Nie-

przyjaciele nie pozwalali wojsku naszemu wypocząć. 6. Leonidas i trzystu jego towarzyszy przez długi czas powstrzymywali Persów w Termopilach. 7. Nic godnego uwagi ani nie usłyszeliśmy w mieście, ani nie widzieliśmy. 8. Sokrates przez boga delfickiego miał zostać uznanym za najmędrszego. 9. Temistokles z kraju wygnany schronił się do króla perskiego. 10. Nie sądzicie, abyście nie byli sądzeni.

156.

Ἀστυάγης καὶ Κῦρος.

1. Ἀστυάγης, τῶν Μήδων βασιλεύς, ἐωράκει ποτὲ ἐνύπνιον, ὡς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς Μανδάνης, Καμβύσου δ' ἀνδρὸς Πέρσου γυναικός, ἄμπελος ἀνέτειλεν, ἣ τὴν Ἀσίαν ἐσκίασεν. 2. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο τὸ ἐνύπνιον ἔκριναν οἱ μάγοι, ὅτι μέλλει ὁ τῆς θυγατρὸς υἱὸς ἀντ' ἐκείνου βασιλεύσειν, ἐπέταξεν Ἀρπάρω, ἀνδρὶ τῶν Μήδων πιστοτάτῳ, εἰς ὄρη ῥῆψαι τὸν τῆς Μανδάνης παῖδα, ἵνα διαφθαρεῖ. 3. Ὁ δ' ἐλεήσας τὸν παῖδα αὐτὸς μὲν τὰ προστεταγμένα οὐ διέπραξε, βουκόλον δὲ τινα μεταπεμψάμενος ἔλεξε· „Τοῦτον τὸν παῖδα κελεύει σε βασιλεὺς ἀποκτεῖναι· ἐὰν δὲ μὴ ἀποκτείνῃς, ἀλλ' ὅπως οὖν ἐσώσῃς, θανάτῳ ζημιωθήσῃ.“ 4. Ταῦτα δὲ λέξας τὸν Μανδάνης παῖδα καλῇ ἐσθῆτι κεκοσμημένον τῷ βουκόλῳ ἐνεχείρισεν.

157.

Ciąg dalszy.

1. Ἡ δὲ τοῦ βουκόλου γυνὴ ἀκούσασα, ὅτι Ἀρπαγὸς Κῦρον διαφθεῖραι ἐπετετάχει, δακρύσασα ἔλεξε· „Τοῦτον τὸν παῖδα μὴ ἀποκτείνωμεν, ὃ βέλτιστε, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου μᾶλλον τρέφωμεν, ὃς ἄρτι τετελεύτηκεν. 2. Μηδὲ φοβήθητι τὸν Ἀρπαγὸν· ἐὰν γὰρ νῦν τὸν τετελευτηκότα παῖδα τῇ τοῦ ἐτέρου ἐσθῆτι κοσμήσῃς καὶ ἐν ὄρεσι καταλίπῃς, Ἀρπαγὸς πεισθήσεται Κῦρον εἶναι τὸν ὑπὸ σου ῥιφθέντα.“ 3. Τοῦτῳ οὖν τῷ λόγῳ

τὸν ἄνδρα ἔπεισεν. 4. Καὶ ὁ μὲν τοῦ βουκόλου παῖς ὑπὸ τοῦ Ἀρπάγου ἐτέθραπτο, ὁ δὲ Κῦρος ἐν τῇ κώμῃ ἐτρέφετο παίζων μετ' ἄλλων ἡλικιωτῶν, οἳ αὐτῷ ὡς βασιλεῖ ἐπείθοντο· διέφερε γὰρ τῶν ἄλλων παιδῶν ῥώμῃ καὶ διανοίᾳ.

158.

Ciąg dalszy.

1. Συνέπαιζε δέ ποτ' ἄνδρὸς ἐν Μήδοις εὐδοκίμου παῖς, ὃν Κῦρος πληγαῖς ἐκόλασε διὰ τὸ μὴ προᾶξαι τὸ προσταχθέν. 2. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀστυάγης μετεπέμψατο τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. 3. Ἐπεὶ δὲ παρήσαν, Ἀστυάγης δεινῶς προσβλέψας τὸν Κῦρον ἠρώτησεν· „Πῶς σὺ, δούλου παῖς ὢν, ἐτόλμησας εὐδοκίμου ἄνδρὸς παῖδα κακῶς ποιῆσαι;“ 4. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· „ὦ δέσποτα, ἐγὼ δὲ ταῦτα δικαίως πέπραχα· ἐβασίλευσα γὰρ τῶν παιδῶν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παῖδες ἠδέως ἐπετέλουν τὰ ἐντεταλμένα, ἐκεῖνος δ' οὐ μόνον οὐκ ἐπέιθετο, ἀλλὰ καὶ κατεγέλα ἐμοῦ. Τίς δὲ βασιλεὺς οὐκ ἂν ὀργισθεῖν καταγελῶμενος ὑπὸ τῶν ἀρχομένων;“ 5. Ἀστυάγης δὲ τὸν τε ἔλευθέριον τοῦ παιδὸς λόγον καὶ εἶδος καὶ φωνὴν θαυμάσας τῇ τῆς Μανδάνης ὁμοίαν, ἠρώτησε τὸν βουκόλον, πόθεν ἔχοι τὸν παῖδα. 6. Τοῦ δὲ βουκόλου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ἐκφήναντος εὐθὺς τὸν Ἀρπαγον μετεπέμψατο.

159.

Ciąg dalszy.

1. Τότε δ' ὁ Ἀρπαγὸς πᾶν τὸ προᾶγμα ἀποφῆναι ἀναγκασθεῖς δεινῶς ἐξεπλάγη φοβούμενος, μὴ θανάτῳ ζημιωθεῖν ὑπὸ βασιλέως. 2. Ὁ δ' Ἀστυάγης τὴν ὀργὴν κατακρουσάμενος, „Χαίρω,“ ἔφη, „ὦ Ἀρπαγε, ὅτι μοι τὸν ἔγγονον σέσωκας· διὰ τοῦτο συνδειπνήσεις μοι. Ἀλλὰ πέμψον μοι ὡς τάχιστα τὸν σεαυτοῦ παῖδα, ἵνα τῷ Κύρῳ συμπαίξῃ.“ 3. Εὐφρανθεῖς οὖν

ὁ Ἄρπαγος εὐθύς τὸν υἱὸν ἔπειμεν· Ἄστυάγης δὲ σφάζει καὶ ὀπτῆσαι τὸν παῖδα ἐκέλευσεν, ἵν' ὁ Ἄρπαγος τοῦτου τοῦ δείπνου γεύσαιο, τὴν δὲ τοῦ παιδὸς κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας εἰς κανοῦν ἐμβαλεῖν προσέταξεν. 4. Ἐπεὶ δ' Ἄρπαγος ἐδείπνησεν οὐδὲν ὑποπτεύων, ἐκομίσθη αὐτῷ τὸ κανοῦν· ἀποκαλυφθέντων δὲ τῶν ἔνδον ὄντων ἐξεπλάγη ὁ ἄθλιος πατήρ, τὴν δ' ὀργὴν ἀποκρουσάμενος ἀπηλλάγη.

160.

Dokończenie.

1. Ἄρπαγος μὲν οὖν οὕτως ἐκολάσθη, Κῦρος δ' εἰς Πέρσας τοῖς γονεῦσιν ἀπεπέμφθη· ἔπεισαν γὰρ οἱ μάγοι τὸν βασιλέα, οὐκέτι φοβητέον αὐτῷ εἶναι, μὴ Κῦρος τὸ δεύτερον ἄρξῃ, ἐπεὶ ἤρξεν ἤδη τῶν παιδῶν. 2. Μετὰ πολὺν δὲ χρόνον Ἄρπαγος ἀπέστειλε κρύφα πρὸς Κῦρον γράμματα· ἐγεγράφει δὲ τάδε· „ὦ παῖ Καμβύσου, ἐὰν βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, οὐ μόνον τοὺς Πέρσας ἐλευθερώσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν Μήδων ἄρξεις· ἀναπέπεικα γὰρ πολλοὺς καὶ εὐδοκίμους Μήδους τὰ σὰ φρονεῖν. Σκόπει, ὅσα ὑπ' ἐκείνου περιυβρίσμεθα. Τιμώρησαι οὖν τὸν ἡμᾶς ἠδικηκότα.“ 3. Κῦρος οὖν τῷ Ἄρπάγῳ πεισθεὶς μεγάλην στρατιὰν συνέλεξε καὶ ἐστρατεύσατο ἐπὶ τοὺς Μήδους. 4. Καὶ ὁ μὲν Ἄστυάγης ἐν τῇ μάχῃ νικηθεὶς τῆς ἀρχῆς κατεπαύθη, ὁ δὲ Κῦρος οὐ μόνον τῶν Μήδων ἐβασίλευσεν, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἀσίας ὕστερον ἤρξε τοὺς Λυδοὺς καταστρεψάμενος καὶ ἄλλα πολλὰ ἔθνη.

Odmiana słów na mi.

161.

Praes. i impf. act. słowa dίδωμι.

1. Ἐσθλῶ ἐνδρὶ καὶ ἐσθλὰ δίδωσι θεός. 2. Τῶν καλῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ἄγρευ πόνου οἱ θεοὶ δίδουσι τοῖς ἀνθρώποις. 3. Πάντες εὐχονται θεῷ τὰ μὲν κακὰ ἀπερύκειν, τὰ δ' ἀγαθὰ

διδόναι. 4. Τίς ἂν φίλον προδιδοίη; 5. Δίκας διδόντων οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες. 6. Πόλις οὐ σωθήσεται, ἐὰν οἱ ἀδικοῦντες δίκας μὴ διδώσιν. 7. Χάριν ἀποδίδου τοῖς εὐεργέταις, τοὺς γὰρ χάριν μὴ ἀποδιδόντας οἱ θεοὶ μισοῦσιν. 8. Κῦρος δῶρα τοῖς φίλοις διεδίδου πρὸς τὸν τρόπον ἐκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου μάλιστα ὀρφῆ ἕκαστον δεόμενον.

9. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

162.

Praes. i impf. act. słowa τίθημι.

1. Ἡ ἀρετὴ μόνη εὐδαίμονας τίθησι τοὺς ἀνθρώπους.
2. Μὴ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν πρώτην τίθετε. 3. Ἐντιθῶμεν τοῖς νέοις τῆς σοφίας ἔρωτα. 4. Παῖς πατέρα τιμῶν μάλιστα ἂν εὐδαίμονα τιθελή. 5. Τοῖς νομοθέταις ὄνομά ἐστιν ἀπὸ τοῦ νόμου τιθέναι. 6. Οἱ τοὺς νόμους τιθέντες τοῖς τὴν πατρίδα προδιδούσι δίκην χαλεπωτάτην ἐπιτιθέασιν. 7. Ραδάμανθους ἐν "Αἴδου κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ δίκην ἐπετίθει. 8. Οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ στόματι τῶν τετελευτηκότων ὀβολὸν ἐτίθεσαν, ναῦλον τοῦ Χάρωνος. 9. Οἱ Σκύθαι τοῖς τελευτήσουσι βασιλεῦσιν εἰς τοὺς τάφους ἐνετίθεσαν, ἃ αὐτοῖς ἐν τῷ βίῳ φίλτατα καὶ ἥδιστα ἦν.

163.

1. Bóg używa nam wszelakich dóbr, bądźmy Mu więc wdzięczni. 2. Ci, którzy się nie wywdzięczają (partic.) swoim dobroczyncom, są niesprawiedliwi. 3. U Persów karę ponosili niewdzięczni. 4. Prawodawcy państwom nadają prawa. 5. Oby zawsze karę ponieśli ci, którzy prawa przekraczają. 6. Z pomiędzy dóbr kładźmy bogactwo na ostatniem miejscu, bogactwo bowiem niepewną jest posiadłością. 7. Nie tylko Hellenowie, lecz także barbarzyńcy, radząc się wyroczeni, składali dary bogu delfickiemu. 8. Obyśmy się przyczynili do szczęścia naszych rodziców!

164.

Praes. i impf. act. slowa ἴημι. = ἠγάθημι

1. Ὁ Νεῖλος ἐξήσιν εἰς τὴν θάλατταν ἐπὶ τὰ στόμασιν.
2. Ὅτε οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀργίζονται, κακὰ αὐτοῖς ἐφιασιν.
3. Μὴ ἀφίετε, ὦ νεανίαί, μηδένα καιρὸν τοῦ ἀεί τι προσμανθάνειν.
4. Ὡςπερ τὰ τόξα, οὕτω χορὴ καὶ τὰς ψυχὰς τοτὲ μὲν ἐντείνειν, τοτὲ δ' ἀνιέναι.
5. Τὰ καλὰ τῶν Ἑλλήνων ποιήματα πῶς ἂν βούλοιτό τις ἀναγινώσκειν μὴ συνιείς ἑλληνιστί;
6. Οἱ βάρβαροι οὐ συνίεσαν ἑλληνιστί, διελέγοντο οὖν δι' ἑρμηνέων τοῖς Ἑλλήσιν.
7. Μηδέποτε ἀφιῶμεν τοὺς φίλους ἐπὶ τῷ κέρδει.
8. Οἱ τοὺς ἀδελφούς παριέντες καὶ ἄλλους φίλους ζητοῦντες παραπλήσιοί εἰσι τοῖς τὴν ἑαυτῶν γῆν ἐῶσι, τὴν δ' ἀλλοτρίαν γεωργοῦσιν.

165.

Praes. i impf. act. slowa ἴστημι.

1. Ἡ πενία τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὰς τέχνας δεινοτέρους καθίστησιν.
2. Οἱ ἰατροὶ τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας ἀνιστάσιν ἐκ τῶν νόσων, τοὺς δὲ τελευτήσαντας οὐκ ἂν ἀνισταῖεν.
3. Μὴ δίστη φίλους ἀγαθούς.
4. Οἱ κακοὶ χαίρουσι φίλους ἀγαθούς διωστάντες.
5. Κῦρος κήρυκας πέμψας τοὺς Ἰωνας ἐπειράτο ἀπὸ Κροίσου ἀφιστάναι.
6. Οἱ Ἕλληνες τοὺς πολεμίους νικήσαντες τρόπαια ἴστασαν.
7. Μαρδόνιος δημοκρατίας εἰς τὰς τῶν Ἰώνων πόλεις καθίστη.
8. Λάκων τις ταχθεὶς ἔσχατος τοῦ χοροῦ ἐπέθετο πρὸς δὲ τὸν ἰστιάνα τὸν χορόν, „Ἐὖ γε,“ ἔφη, „ἔχει, ὅτι οὐχ οἱ τόποι τοὺς ἀνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες τοὺς τόπους ἐντίμους καθιστάσιν.

166.

1. Rzeczki częstokroć kilku ramionami uchodzą do morza.
2. Nie pomińajcie braci, szukając przyjaciół, najlepszymi bowiem przyjaciółmi są dla każdego bracia.
3. Nie należy żadnej spo-

sobności pomijać (do) wspomagania przyjaciół. 4. Persowie, nie umiejąc po grecku, przez tłumaczy rozmawiali z Grekami. 5. Szczęście czyni ludzi nierozsądnymi (comp.), nieszczęście zaś roztropiejszymi. 6. Umarłego nie wskrzesisz (opt. z *äv*). 7. Jeśliby ktoś dobrych przyjaciół poróżnił, czyż nie jest (człowiekiem) złym?

167.

Κύων καὶ οἷς.

1. "Ὅτε τὰ ζῶα ἀνθρωπίνην φωνὴν ἀφίει, ἢ οἷς τῷ κυνὶ ἀμείνονος τροφῆς φθοροῦσα πρὸς τὸν δεσπότην „Ὁὐ συνίημι," ἔφη, „διὰ τί τὸν κύνα τῶν οἰῶν προτιμᾶς. 2. Ἡμῖν μὲν γὰρ ταῖς καὶ ἔριά σοι καὶ τυρὸν καὶ κρέας παρεχοῦσαις οὐδὲν δίδως, ὃ τι ἂν μὴ ἢ γῆ ἡμῖν διδῶ· τῷ δὲ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδως σίτου, ὅνπερ αὐτὸς ἔχεις, καὶ φύλακα ἡμῶν καθίστης." 3. Ὁ δὲ κύων ἀκούσας, „Ναὶ μὰ Δία," ἔφη, „δικαίως προτιμᾶ με καὶ φύλακα ὑμῶν καθίστησιν ὁ δεσπότης· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, τοῖς λύκοις φόβον ἐντιθεῖς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι τολμῶτε φοβούμεναι, μὴ ὑπὸ λύκων ἀρπασθῆτε." 4. Οὕτω δὲ καὶ ἢ οἷς συνεχώρησε τὸν κύνα προτιμᾶσθαι.

168.

Aor. act. słowa δίδωμι.

1. Κάδμω ἔδωκε Ζεὺς γυναῖκα Ἀρμονίαν, Ἀφροδίτης καὶ Ἀρεως θυγατέρα. 2. Τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα ἔδοσαν οἱ θεοί, ἵνα τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὑπηρετοῖ. 3. Δός μοι, ὦ θεός, ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ἡσυχίαν βίου. 4. Τίς ἂν τῷ μαινομένῳ μάχαιραν εἰς χεῖρας δολῆ; 5. Ὁμοίον ἐστὶ μαινομένῳ μάχαιραν δοῦναι καὶ πονηρῷ δύναμιν. 6. Ὅστις δυνατὸς ὦν χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδοῖ, δικαίως ἂν ἀχάριστος κληθεῖ. 7. Φίλον δι' ὀργὴν ἐν κακοῖς μὴ προδῶς. 8. Οἱ τοὺς φίλους προδόντες καὶ τὴν

πατρίδα ἂν προδοῖεν. 9. Μίνως καὶ Ῥαδάμανθυς τοὺς πονη-
ροὺς καταδικασθέντας ταῖς Ἑρινύσι παραδόντες εἰς τὴν τῶν
ἄσεβῶν χώραν ἐξέπεμπον.

169.

Aor. act. slōw τίθημι, ἵημι i slaby aor. slōwa
ἵστημι.

1. Ζεὺς Ἑρμῆν κήρυκα ἑαυτοῦ καὶ τῶν οὐρανίων θεῶν
ἔθηκεν. 2. Λυκοῦργος καὶ Σόλων νόμους ἔθεσαν, ὁ μὲν τοῖς
Σπαρτιάταις, ὁ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις. 3. Ῥῶον ἐξ ἀγαθοῦ θεῖναι
κακὸν ἢ ἐκ κακοῦ ἐσθλόν. 4. Ὁ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον εὖ διαθεὶς καὶ
τὰ τῆς πόλεως πράγματα εὖ ἂν διαθεῖη. 5. Κῦρος ἀποθνήσκων
πρὸς τοὺς παῖδας ἐλεξε: „Τὸ ἐμὸν σῶμα, ὅταν τελευτήσω, μὴτ'
ἐν χρυσῷ θῆτε μὴτ' ἐν ἀργύρῳ, ἀλλὰ τῇ γῇ ὡς τάχιστα ἀπό-
δοτε.“ 6. Ἀγαμέμνων Χρῦσην, τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερέα, τὴν
θυγατέρα λῶσαι βουλόμενον, κακῶς ἀφῆκεν. 7. Ἡ Ἀττικὴ
πρώτη τὴν ἐλάαν τοῖς ἀνθρώποις ἀνεῖναι λέγεται. 8. Ζεὺς
κεραυνὸν εἰς τὴν γῆν διέστησεν. 9. Τὸν τετελευτηκότα οὐκ ἂν
ἀναστήσειας.

10. Ἀφείς τὰ φανερά μὴ δίωκε τάφανη.

170.

Fut., perf. i plqupf. act. slōw δίδωμι, τίθημι, ἵημι;
fut. slōwa ἵστημι.

1. Ὁ ἐσθλὸς ἀνὴρ οὐποτε τὸν φίλον προδώσει. 2. Ὁ νομο-
θέτης οὐ πρὸς τὸ κέρδος, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρετὴν βλέπων θήσει
τοὺς νόμους. 3. Οὐδέποτε ἐφήσομεν οὐδενὶ παρὰ τοὺς νόμους
τι πράττειν. 4. Ἐέρξης ἐπηγγείλατο τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ συστρα-
τεύσαιντο ἑαυτῷ, ἀναστήσειν τὰ ἱερά τὰ κεκαυμένα καὶ χρήματα
δώσειν πολλὰ καὶ κυρίους καταστήσειν αὐτοὺς τῆς Ἑλλάδος.
5. Οἱ νομοθέται τοῖς τὴν πατρίδα προδεδωκόσι θανάτου δίκην

ἐπιτεθείκασιν. 6. Φίλιππος ἐρωτώμενος, οὕστινας μάλιστα φιλεῖ καὶ οὕστινας μάλιστα μισεῖ, „Τοὺς μέλλοντας“, ἔφη, προδώσειν μάλιστα φιλῶ, τοὺς δ' ἤδη προδεδωκότας μάλιστα μισῶ.“ 7. Τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν ἀφεικῶς μὴ αἰτιῶ τὴν τύχην.

171.

Περὶ Λαομέδοντος.

1. Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἀνθρώποις εἰκασθέντες ἐπὶ μισθῷ ἐτείχισαν τὸ Πέργαμον. 2. Ἐπεὶ δ' αὐτοῖς Λαομέδων, ὁ τῆς Τροίας βασιλεὺς, τὸν μισθὸν οὐκ ἀπέδωκεν, ὁ μὲν Ἀπόλλων λοιμὸν ἔπεμψε τῇ πόλει, ὁ δὲ Ποσειδῶν κῆτος ἐφήκεν, ὃ τοὺς ἀνθρώπους συνήρπαζεν. 3. Χρησμῶν δὲ λεγόντων ἀπαλλαγὴν ἔσεσθαι τῶν συμφορῶν, ἐὰν προθῆ Λαομέδων Ἡσιόνην, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, βορὰν τῷ κῆτει, οὗτος προὔθηκε πρὸς τὰς πλησίον τῆς θάλαττης πέτρας ἀναδήσας αὐτήν. 4. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡρακλῆς ἐπηγγέλλατο σώσειν αὐτήν, εἰ Λαομέδων δώσει αὐτῷ τοὺς ἵππους, οὓς ὁ Ζεὺς ἔδωκε ποτ' αὐτῷ. 5. Δόντος δὲ Λαομέδοντος πιστὰ Ἡρακλῆς κτείνας τὸ κῆτος Ἡσιόνην ἔσωσεν. 6. Ἐπεὶ δὲ Λαομέδων οὐκ ἐβούλετο τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι, Ἡρακλῆς αὐτὸν τ' ἀπέκτεινε καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησεν.

172.

1. Przodkowie nasi przekazali nam wielką sławę, której nam strzedz należy. 2. Elialtes zdradził Hellenów walczących w Termopilach. 3. Ten, który zdradził (partic.) ojczyznę, godzien jest śmierci. 4. Karę wymierzyć należy tym, którzy skrzywdzili państwo. 5. Kto własnym domem dobrze zarządza, ten i sprawami państwa będzie dobrze zarządzał. 6. Po bitwie pod Termopilami Hellenowie, porzuciwszy Artemisium, popłynęli ku Salaminie. 7. Wskrzesić umarłego niemożliwą dla człowieka jest rzeczą.

173.

Praes. i impf. med. i pass. σλώω δίδωμι, τίθημι, ἴημι, ἴστημι.

1. Ἐκάστης ἡμέρας ἀναρίθμητα ἀγαθὰ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δίδονται. 2. Ἐν Ὀλυμπίᾳ τοῖς νικήσασιν ἐλάας στέφανοι ἐδίδοντο. 3. Τίθεται ὁμολογῶν, ὃς ἂν μὴ ἀποκρίνηται. 4. Ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας ἀεὶ κατατίθεσο. 5. Πάντες ἐφίενται τῆς εὐδαιμονίας· καὶ ὁ μὲν ἐφίεται πλούτου, ὁ δὲ τιμῆς καὶ δόξης, ὁ δὲ σοφὸς μόνος σοφίας καὶ ἀρετῆς. 6. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ἐκόντες τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν ἀφείσαν, αὐτοὶ δὲ τῆς θαλαττοκρατίας ἐφίεντο. 7. Οἱ δικασταὶ ὑπὸ τῆς πόλεως καθίστανται, ἵνα οἱ ἀδικούντες δίκας διδῶσιν. 8. Καταλυθέντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὀλιγαρχία καθίσταντο ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσιν.

174.

Aor. med. i pass. σλώω δίδωμι, τίθημι, ἴημι, ἴστημι.

1. Ἀλέξανδρος τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως κρατήσας ἀπέδοτο τοὺς ἐλευθέρους πάντας πλὴν τῶν ἱερέων. 2. Ὁ νόμος λέγει· ὃ μὴ κατέθου, μὴ λάμβανε. 3. Ἀλέξανδρος παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν φίλων νυκτὸς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις, „Ὁ βασιλικόν,“ ἔφη, „τὸ κλέπτειν τὴν νίκην.“ 4. Αἰσχρόν ἐστιν ἐν ταῖς συμφοραῖς τοὺς φίλους προέσθαι. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Πειραιᾶ ἐμπόριον ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος κατεστήσαντο. 6. Ζεὺς ὑπὸ τῆς μητρὸς κλαπεῖς καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἐκτεθεὶς ὑπ' αἰγὸς ἀνατραφεῖν λέγεται. 7. Ὑπὸ Λυσάνδρου τοῦ Σπαρτιατοῦ ἐν Ἀθήναις τριάκοντα τύραννοι κατεστάθησαν. 8. Ὁ στρατηγὸς ἐφοβεῖτο, μὴ ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐν τῇ μάχῃ προεθελή. 9. Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν.

175.

Παῖς ψεύστης.

1. Παῖς τις πρόβατα ἔνεμεν. 2. Τοῖς δὲ γεωργοῖς φόβον ἐνθεῖναι βουλόμενος ἐπεβόησε. „Βοηθεῖτε, ἐπείγεσθε· λύκοι γὰρ τοῖς προβάτοις ἐπιτίθενται.“ 3. Οἱ δ' ἐκ τῆς κόμης ἰέμενοι, ἵνα βοηθοῖεν, τοῦτον εὕρισκον ψευδόμενον. 4. Τοῦτο δὲ ποιήσαντος αὐτοῦ πολλάκις, τὸ τελευταῖον τῇ ἀληθείᾳ λύκοι τῇ ἀγέλῃ ἐπέθεντο. 5. Μάτην οὖν ἐβόησεν ὁ παῖς· ἐκεῖνοι γὰρ νομίζοντες αὐτὸν παῖζεν κατὰ τὸ ἔθος, οὐκ ἐβοήθησαν. 6. Οἱ δὲ λύκοι οὐδενὸς κωλύοντος τὰ τε πρόβατα καὶ αὐτὸν τὸν παῖδα διέφθειραν.

7. Ὁ ψεύστης καὶ ἀληθῆ λέγων οὐ πιστεύεται.

176.

1. Lacedemończycy, pokonawszy Messeńczyków, wielu z pomiędzy nich albo zabili albo w niewolę zaprzędali. 2. Są prawa niepisane, które nie przez ludzi, lecz przez Boga zostały nam dane. 3. Wilki napadają często nie tylko na owce, lecz także na ludzi. 4. Sprawiedliwy sędzia nie wyda (opt. aor. z *ἄν*) wyroku wbrew prawom. 5. Któżby opuścił przyjaciela w nieszczęściu? 6. Nie pożądajmy rzeczy niemożliwych! 7. Wojsko nasze poszło w rozsypkę, zostało bowiem podczas bitwy przez sprzymierzeńców opuszczone. 8. (Ludzie) powołani do władzy powinni być jej godnymi.

177.

Fut., perf. i plqurf. med. i pass. słów *δίδωμι*, *τίθημι*, *ἵημι*.

1. Ὁ δίκαιος κριτὴς περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ψῆφον δῆσεται. 2. Ἰπ' ἀδίκου ἀνδρὸς οὐποτε νόμοι δίκαιοι τεθήσονται. 3. Εὐχέσθε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. 4. Πυθαγόρας ἔλεγε τοῖς ἀνθρώποις δύο τάδε ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι κάλλιστα·

τό τε ἀληθεύειν καὶ τὸ εὐεργετεῖν. 5. Οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλὸν χρόνον ἐφύλαττον τοὺς ὑπὸ Λυκούργου τεθειμένους νόμους. 6. Οὐκ ἐβούλεσθε, ὦ πολῖται, τοῖς πράγμασι προσέχειν τὸν νοῦν, νῦν δὲ πάντα ἀφείται. 7. Δημοσθένης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλεξεν· „Εἰ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡςπερ πολλὰ ἤδη προείμεθα, καὶ τοὺς Ὀλυνθίους, τί Φίλιππον κωλύσει βαδίζειν, ὅποι βούλεται;“ 8. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ τρίτον μέρος τῆς χώρας ἐδέδοτο τοῖς ἱερεῦσιν.

178.

Nieprzechodnie formy słowa ἴσθημι.

1. Θεὸς τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται. 2. Δαρείου τελευτήσαντος εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀρταξέρξης κατέστη. 3. Αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις, τὸ ἀρχαῖον Τισσαφέρνει ὑπὸ βασιλείᾳ δεδομέναί, ἀπέστησαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου. 4. Οἱ σύμμαχοι ἀποστάντες πρὸς τοὺς πολεμίους κακῶς ἐποίουν τὴν ἡμετέραν χώραν. 5. Διογένης ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐρωτηθεὶς, εἴ τινος δέοιτο, ἀπεκρίνατο· „Μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι.“ 6. Τάνταλος, ὡς λέγουσιν, αἰὲ διψῶν ἐν τῇ τοῦ Ἰδίου λίμνῃ ἔστηκεν. 7. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστῶσας τύχας. 8. Τὸ πρῶτον μὲν Δῆλος ἡ νῆσος ἦν πλανωμένη· Ποσειδῶνος δὲ λέξαντος· „Στήθι, ὦ νῆσε,“ αὐτίκα ὑπέστη.

9. Πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐδ' Ἄρης ἀνθίσταται.

179.

Σόλων καὶ Πεισίστρατος.

1. Σόλων τὴν πολιτείαν καταστήσας ἀπεδήμησεν. 2. Ἀκούσας δὲ τοὺς μὲν πολῖτας πάλιν στασιάζειν, τὸν δὲ Πεισίστρατον ἐφίεσθαι τῆς τυραννίδος, ὡς τάχιστα εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπανέρχεται καὶ κατὰ δύναμιν ἀνθίσταται αὐτῷ. 3. Τότε δὲ Πεισίστρατος, αὐτὸς ποτε ἐαυτὸν καταικίσας, ἤκεν εἰς τὴν ἀγορὰν

ὡς ἐκπεφευγῶς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔπειθε τὸν δῆμον φυλακὴν τοῦ σώματος ἑαυτῷ δοῦναι. 4. Καὶ ὁ Σόλων ἀναστὰς ὑπέθετο μὲν μὴ προσέσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν δῆμον. 5. Ὁ δὲ Πεισίστρατος, ἐπεὶ αὐτῷ ἡ φυλακὴ ἐδόθη, εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς οὐ μόνον τὸν Σόλωνα οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ ἐφύλαττεν. 6. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ νομοθέτου οἱ νόμοι μετετέθησαν.

180.

1. Niesprawiedliwi mężowie nie nadadzą nigdy sprawiedliwych praw państwu. 2. Wiele już dobrodziejstw przez Boga zostało nam udzielonych i wiele jeszcze zostanie udzielonych, jeśli (ἐάν) Go prosić będziemy. 3. Ktoby przyjaciela opuścił, ten także ojczyznę w nieszczęściach opuści. 4. Mąż zły i niesprawiedliwy nie zostanie obrany naczelnikiem państwa. 5. Nieszczęśliwym należy śpieszyć z pomocą. 6. Egipcyan, którzy od Persów odpadli (part.), podbił na nowo król Daryusz. 7. Perykles przez lat trzydzieści stał na czele państwa ateńskiego. 8. Mówią, że Tantalus, wiecznie pragnąc, stoi w jeziorze podziemia.

Inne słowa na μι klasy pierwszej.

181.

Ὀνίνημι, πίμπλημι, πίμπρημι, φημί.

1. Τὸ δίκαιον μέγα ὀνίησι τοὺς ἀνθρώπους. 2. Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμοις τὴν μὲν πατρίδα μέγιστα ὤνησεν, αὐτὸς δ' οὐ μόνον οὐδὲν ὤνητο, ἀλλὰ καὶ φεύγειν ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν. 3. Ἡ κακία ἐνέπλησε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων λύπης καὶ μεταμελείας. 4. Ἀλέξανδρος τὰ ἐν Περσεπόλει βασίλεια ἐνέπρησε τιμωροῦμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ ἐκείνων γὰρ ἱερὰ καὶ πόλεις ἐνεπρήσθησάν ποτε ὑπὸ τῶν Περσῶν. 5. Μὴ παιδὶ μάχαιραν. ἢ παροιμία φησίν. 6. Ἀπλὴν φασιν εἶναι τὴν τῆς ἀληθείας

ὁδόν. 7. Τὴν μέσην ὁδὸν ἀρίστην εἶναι ἅπαντές φαμεν. 8. Θα-
 λῆς οὐδὲν ἔφη τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆν· „Σὺ οὖν,“ ἔφη
 τις, „διὰ τί οὐκ ἀποθνήσκεις;“ „Οὐ,“ ἔφη, „οὐδὲν διαφέρει.“
 9. Τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδεὶς ἂν ἠττη-
 θῆναι φήσκει δικαίως· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεῖ θά-
 νατον αἰροῦνται.

182.

Ἄγαμαι, δύναμαι, ἐπίσταμαι, κρέμαμαι.

1. Τὸ ψεῦδος οὐ δύνασαι ἀληθές ποιεῖν. 2. Πολλοὶ ῥῆον
 τῶν πολεμίων ἢ τῶν ἡδονῶν κρατεῖν δύνανται. 3. Ἄνηρ δίκαιός
 ἐστίν, ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται. 4. Τί συμφέρει
 τοῖς ἀνθρώποις τὸ πλουτεῖν, ἐὰν μὴ ἐπίστωνται τῷ πλούτῳ
 χρῆσθαι; 5. Τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς ἐπίστω γενναίως φέρειν.
 6. Τὸ χρυσόμαλλον ἐν Κόλχοις κρεμύμενον Ἰάσων ἤρπασεν
 ἀποκτείνας τὸν δράκοντα, ὃς αὐτὸ ἐφύλαττεν. 7. Οἱ Κύρω
 ὁμιλοῦντες πάντες ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὸν τρόπον λέγονται.
 8. Μετὰ τὴν Τισσαφέρνους προδοσίαν Ξενοφῶν, τῶν στρατη-
 γῶν ὅσοι σῶοι ἦσαν, συλλέξας ἔφη· „Ταῦτα δὲ πάντες ἐπιστά-
 μεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν ἡμῶν,
 ἀπέκτειναν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπιβουλεύουσιν, ὅπως, ἐὰν δύνωνται,
 διαφθειρώσιν αὐτούς· ἀλλ' εὖ ἐπίστασθε, ὅτι τὸ σθένος
 μέγα ὠφελῆσαι δυνήσεσθε, εἰ ἐπιμελήσεσθε, ὅπως ἀντὶ τῶν
 τελευτησάντων ὡς τάχιστα στρατηγὸι κατασταθήσονται.
 9. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ πονῶν εὐδαιμονεῖν.

183.

Περὶ Ἀβδηριτῶν.

1. Ἀβδηρίτης τις Ἀθηναῖος ῥήτορι συνέστησε τὸν υἱόν.
 2. Οὐ πολλῶ δ' ὕστερον ὁ υἱὸς ἐμπλησθεὶς φρονήματος πρὸς
 τὸν πατέρα ἔγραψε τάδε· „Ἀγάσθητι, ὦ πάτερ, ἐμοῦ τὴν σο-

φίαν. 3. 'Επίστω γὰρ ἔμπειρον ἤδη μ' εἶναι πάσης τῆς ῥητορικῆς καὶ δύνασθαι μακροτάτους καὶ σοφωτάτους λόγους συνθεῖναι. 4. Νῆ Δία, ἄξιός ἄν εἴην τῆς πόλεως προστεῖναι· οἱ γὰρ πολῖται πόλλ' ἄν ὄναιτο τῆς ἐμῆς τέχνης.“ 5. Ταῦτα δὲ γράψας προσέθηκε καὶ τάδε· „Ἐῶχομαί σε, ὦ πάτερ, τὴν πατρίδα προδώσειν καὶ δίκην τῆς προδοσίας φεύγειν, ἵνα παραστάς σοι τὴν ἐμὴν τέχνην ἐκφῆναι δύνωμαι.“

6. 'Αβδηρίτη τις ἀπαντήσας ἔλεξεν· „Ὅν παρὰ σου ἐκτισάμην δοῦλον, ἐτελεύτησεν.“ 7. Ὁ δέ, „μὰ τοὺς θεοὺς,“ ἔφη, οὐκ ἠπιστάμην, ὅτι δύναιτο τελευτῆσαι· παρ' ἐμοὶ γὰρ ὄτ' ἦν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησεν.“

8. 'Αβδηρίτης τις ἑταῖρον νοσοῦντα ἐπισκοπούμενος ἠρώτα περὶ τῆς νόσου. 9. Τοῦ δ' ἀποκρίνασθαι οὐ δυναμένου ὀργισθεὶς ἔλεξεν· „Ἐλπίζω καὶ ἐγὼ νοσήσειν καὶ ἀποκρίνασθαι σοι ἐπισκοπουμένῳ μὴ δυνήσεσθαι.“

184.

1. Sokrates wielce się przysłużył ojczyźnie, zachęcając obywateli do cnoty. 2. Temistokles żadnej (dla siebie) nie odniósł korzyści ze zwycięstwa pod Salaminą. 3. Nieprzyjaciele, wpadłszy do kraju, napełnili obywateli trwogą i rozpaczą. 4. Xerxes rozkazał wojsku spalić Ateny. 5. Herakles, jak mówią, był synem Zeusa. 6. Któżby twierdził, że bogactwo pewniejszą jest posiadłością niż cnota? 7. Chcieliśmy wam pomódz, przyjaciele, lecz nie mogliśmy (aor.). 8. Nie wszyscy ludzie umieją używać bogactwa. 9. Podziwiajcie (aor.) i naśladujcie, młodzieńcy, wielkie przodków czyny.

185.

Ἐστάναι, τεθνάναι, δεδιέναι.

1. Διογένει ἐν ἀγορᾷ ἀριστῶντι οἱ περιεστῶτες συνεχῆς ἔλεγον· „Κύον, κύον.“ Ὁ δέ, „Ἰμεῖς,“ ἔφη, „κύνες ἐστέ, οἱ με ἀριστῶντα περιέστατε.“ 2. Ὅστις ἄν πόλεως προεστάναι βούλη-

ται, πρότερον τῆς ἰδίας οἰκίας εὔπροεστιάτω. 3. Τῷ Μίνω ἐν "Αἰδοῦ καθεζομένῳ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ κρίνοντι τοὺς τεθνεῶτας αἱ Ἐρινύες παρεστᾶσιν. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὸν χρόνον τῆς Ἑλλάδος προέστασαν. 5. Οὐ τεθνήσκουσιν οἱ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τελευτήσαντες, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν μακάρων νήσοις διαγίνειν λέγονται. 6. Οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον δεδίασιν οἰόμενοι μέγιστον κακὸν εἶναι τὸ τεθνήσκειν, ἀλλ' οὐδέ τις τὸν θάνατον ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἀνὴρ. 7. Πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων δεδιότες τὴν τῶν τριάκοντα ὕβριν εἰς Μέγαρα καὶ Θήβας ἔφυγον.

8. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστῶσας τύχας.

186.

Ο Ἰ δ α.

1. Οὐδείς τὸ μέλλον οἶδε πλὴν θεοῦ. 2. Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι δεῖ ἀπλῶς τάγαθὰ διδόναι. „Ἡμεῖς μὲν γάρ,“ ἔφη, „οὐ σαφῶς ἴσμεν, ὅποια ἀγαθὰ ἐστίν, οἱ δὲ θεοὶ ἴσασιν.“ 3. Χάριν ἴσθι τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς εὐεργέταις. 4. Πολλοὶ ἀνθρώποι οἴονται μὲν τι εἰδέσθαι, ἴσασιν δ' ἢ ὀλίγα ἢ οὐδέν. 5. Σωκράτης θανάτου κριθεὶς τοὺς ἐταίρους ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου αὐτὸν ἐκκλέψαι βουλομένους ἠρώτησεν, εἴ που εἰδεῖν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα οὐ προσβατὸν θανάτῳ. 6. Ζηλοῦτε μὴ τοὺς πλεῖστα κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν κακὸν αὐτοῖς συνειδόμενους. 7. Δημοσθένης πρὸς κλέπτην λέξαντα. „Οὐκ ἤθεις, ὅτι σὸν ἐστίν,“ „ἀλλ' ὅτι,“ ἔφη, „σὸν οὐκ ἐστίν, ἤθεις;“ 8. Ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἐστὶν ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς μέλλοι εἴσεσθαι.

9. Ὁ χρήσιμ' εἰδώς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδώς σοφός.

187.

Περὶ Σωκράτους.

1. Σωκράτης ἀκούσας, ὅτι ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ πάντων ἀνθρώπων σοφώτατος ἐκρίθη, ἐνεθυμεῖτο, τί ποτε λέγοι

ὁ Θεός· συνήδει γὰρ αὐτῷ οὐδὲν σοφὸς ὢν. 2. Καὶ πολλὸν μὲν χρόνον ἠπόρει, εἶτα δ' ἐπὶ ζήτησιν τοιαύτην ἐτρέπετο. 3. Ἀναζητήσας τινὰ τῶν δοκούντων σοφίᾳ χρῆσθαι, διελέγετο αὐτῷ, ὅπως, εἰ δύναιτο, ἐλέγξειε τὸ μαντεῖον· ᾤετο γὰρ σοφώτερον αὐτοῦ εἶναι τοῦτον τὸν ἄνδρα. 4. Διαλεγόμενος δ' αὐτῷ ἠπιστήθη, ὅτι οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐδόκει μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, ἦν δ' οὐ. 5. Καὶ ἔπειτα ἐπειράτο ὁ Σωκράτης δηλοῦν, ὅτι οἷοιτο μὲν ὁ ἀνὴρ εἰδέναι τι, εἰδείη δ' οὐ· ἀπήχθειτο οὖν καὶ τούτῳ καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων. 6. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους διαλεγόμενος τοὺς εἰδέναι τι δόκουντας ταῦτὰ ἔπασχεν, ἐπίστευε τούτων γε πάντων σοφώτερος εἶναι· ἃ γὰρ οὐκ ᾔδει, οὐδ' ᾤετο εἰδέναι.

188.

1. Orfeusza, jak powiadają, także po śmierci otaczają w podziemiu dusze umarłych, słuchając jego głosu. 2. Lepiej umrzeć, niż źle żyć. 3. Solona jest to prawo: nie mów źle o umarłych. 4. Tylko ludzie źli i niesprawiedliwi lękają się śmierci. 5. Trudno wszystko wiedzieć. 6. Wszyscy wiemy, że umrzeć musimy, lecz nikt z nas nie wie godziny śmierci. 7. Edyp nie wiedział, że zabił własnego ojca. 8. Szczęśliwy, kto się do niczego złego nie poczuwa. 9. Sprawiedliwy mąż będzie się zawsze do wdzięczności poczuwał względem swoich dobroczyńców.

189.

Εἰμί, χρή.

1. Θεὸς ἔστι καὶ ἦν καὶ ἔσται. 2. Οἱ Λάκωνες τρεῖς χοροὺς ἤγον ἐν ταῖς ἑορταῖς· καὶ ὁ μὲν τῶν γερόντων ἦδεν· „ἡμεῖς μὲν ἡμεν,“ ὁ δὲ τῶν ἀνδρῶν· „ἡμεῖς δὲ γ' ἐσμέν,“ ὁ δὲ τῶν παιδῶν· „ἡμεῖς δὲ γ' ἐσόμεθα.“ 3. Μὴ λέγε, τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. 4. Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. 5. Φίλος φίλῳ ἀνυχοῦντι παρέστω. 6. Σύνεστε τοῖς

ἀγαθοῖς, μήποτε δὲ συνείητε τοῖς κακοῖς. 7. Χρῆν σιγᾶν ἢ φρόνιμα λέγειν. 8. Σωκράτης ἐνόμιζε πρὸ πάντων χρῆναι τοὺς ἀνθρώπους σωφροσύνην κτήσασθαι. 9. Τοὺς γονεῖς τιμᾶν χρεῶν.

10. εἶναι δίκαιος, μὴ δοκεῖν εἶναι βούλου.

11. Βίαις παρουσίας οὐδὲν ἰσχύει νόμος.

190.

ΕΙΜΙ.

1. Ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐ παρέσται τοῖς τῶν κακῶν λόγοις, ἐξὸν ἀπιέναι. 2. Ἀγγελιάντων τῶν ἐπισκόπων, ὅτι οἱ πολέμοιοι προσίασιν, ὁ στρατηγὸς ἔταξε τοὺς στρατιώτας καὶ παρώξυνεν ἐπὶ τὴν μάχην. 3. Κέρβερος, ὁ ἐν Ἄιδου κύων, ἡμέρος μὲν ἦν, ὁπότε τις εἰςτοί, ἐξιέναι δ' οὐδένα εἶα. 4. Ἐγώγε μετὰ φίλου ἐταίρου κᾶν διὰ πυρὸς ἴοιμι. 5. Πράττετε, ἂ δεῖ, τὰ δὲ πράγματα ἴτω, ὅπη τῷ θεῷ φίλον. 6. Τὸν ἐπιόντα πόλεμον χρὴ πάντας ἀμύνασθαι. 7. Ἡ ψυχὴ οὐτε παρούσα ὁράται οὐτ' ἀπιούσα. 8. Δημήτηρ μετὰ λαμπάδων νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν περιήει ζητοῦσα Περσεφόνην τὴν θυγατέρα, ὅφ' Ἄιδου ἀρπασθεῖσαν. 9. Οἱ πολέμοιοι ἤδη ἐπῆσαν, οἱ δ' ἡμέτεροί σύμμαχοι οὐκέτι παρήσαν.

191.

α) Κῦρος μένει παρὰ τῷ πάππῳ.

1. Ἐπεὶ ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο, ὡς ἀπιούσα πάλιν πρὸς τὸν ἄνδρα Καμβύσην, ὁ Ἀστυάγης ἔλεγε πρὸς τὸν παῖδα αὐτῆς Κῦρον· „ὦ παῖ, ἐὰν μένης παρ' ἐμοί, πρῶτον μὲν, ὅταν βούλη εἰσιέναι ὡς ἐμέ, ἐπὶ σοὶ ἔσται καὶ χάριν σοὶ εἶσομαι, ὅσῳ ἂν πλεονάκις εἰσίης ὡς ἐμέ. 2. Ἐπειτα δ' ἵπποις τοῖς ἐμοῖς χρῆση καὶ ὅταν ἀπίης, ἔχων ἄπει, οὓς ἂν αὐτὸς ἐθέλης ἵππους. 3. Ἐπειτα τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία δίδωμί σοι, ἂ σὺ διώξῃ, ὁπότεν ἐπιθυμῆς θηρᾶν, καὶ ἄλλα, ὅποσα ἂν βούλη, λέγων πρὸς ἐμέ οὐκ ἀτυχήσεις.“ 4. Καὶ ὁ Κῦρος ἔμεινεν.

b) Φιλόξενος καὶ Διονύσιος.

1. Ἐπεὶ Φιλόξενος τῶν τοῦ Διονυσίου ποιημάτων κατεγέλασεν, οὗτος ὀργισθεὶς, „Εἰς τὸ δεσμωτήριον,“ ἔφη, „ἴθι.“
2. Ὁ δ' ἀπήει. 3. Ἐπεὶ δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ πάλιν εἰς ἀκρόασιν τῶν ποιημάτων ἐκλήθη, ὀλίγον χρόνον μείνας ἀνέστη ὡς ἀπιών.
4. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου „Ποῖ δὲ σὺ νῦν εἶ“; οὗτος „Εἰς τὸ δεσμωτήριον,“ ἔφη, „εἰμι.“

192.

1. Jeśli chcesz być dobrym, uwierz wprzód, że jesteś złym.
2. Gdyby wszyscy ludzie byli sprawiedliwi, nie potrzebowaliby ani sędziów, ani praw.
3. Byliśmy kiedyś szczęśliwi, teraz jednak jesteśmy bardzo nieszczęśliwi.
4. Nie będzie mądrym, kto się uczyć nie chce (coni. z ἄν).
5. Idź, synu, i bądź szczęśliwym.
6. Sokrates nie chciał wyjść z kraju, mówiąc, że wszędzie tym samym pozostanie (będzie).
7. Cyrus przychodził do swojego dziadka, kiedy chciał; było mu bowiem wolno.
8. Choćbym (κἂν z coni.) musiał umrzeć (inf. perf.), nie zdradzę przyjaciela.

193.

Κάθημαι, κείμαι.

1. Ἐν Ἄιδου ἐκάθηντο δικασταὶ δύο, Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς, τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς κρίνοντες.
2. Οἱ πολέμιοι κακῶς ποιοῦσι τὴν ἡμετέραν χώραν· ἡμεῖς δέ, ὦ πολῖται, τί καθήμεθα;
3. Ὀδυσσεὺς πρὸς Θερόστην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δορυβοῦντα, „Κάθησο,“ ἔφη, „ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἄκουσον τῶν ἄλλων, οἳ σου ἀμείνους εἰσίν.“
4. Ἡ Μεσοποταμία ἀπὸ τοῦ κεῖσθαι μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος ὠνόμασται.
5. Τὸ μηδὲν ἀμαρτάνειν ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κεῖται.
6. Ἐν τῷ τῶν τριακοσίων τάφῳ τάδε ἦν γεγραμμένα· „ὦ ξένε, ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς ἐκείνων ῥήμασι

πειθόμενοι.“ 7. Κροΐσος ἀπέπεμψεν εἰς Δελφούς μεγάλους κρατῆρας δύο, ὧν ὁ μὲν χρυσοῦς ἔκειτο ἐπὶ δεξιᾷ εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν, ὁ δ' ἀργυροῦς ἐπ' ἀριστερᾷ.

194.

Περὶ τοῦ Διὸς ξοάνου τοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ.

1. Ἡ Ὀλυμπία ἡ ἐν τῇ Πισάτιδι κειμένη ἔνδοξος ἦν διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν καὶ διὰ τὸ τοῦ Διὸς ἱερόν, πολλοῖς καὶ τιμοῖς ἀναθήμασι κεκοσμημένον, ἅπερ ἐκ πάσης ἀντίθετο τῆς Ἑλλάδος. 2. Μέγιστον δὲ ιούτων ἦν τὸ τοῦ Διὸς ξοάνον, ὃ ἐποίει Φειδίας ὁ Ἀθηναῖος· σχεδόν τι γὰρ ἦπτετο τῇ κορυφῇ τῆς ὄροφῆς, εἰ καὶ ὁ τεχνίτης καθήμενον ἐποιήσατο τὸν θεόν. 3. Κάθηται μὲν οὖν ὁ Ζεὺς ἐπὶ θρόνῳ μεγαλοπρεπεῖ, στέφανος δ' ἐπίκειται τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. 4. Καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ φέρει Νίκην ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἔνεστι σκῆπτρον παντοίοις μετάλλοις κεκοσμημένον. 5. Ὁ δ' ὄρνις ὁ ἐπὶ τῷ σκῆπτρῳ καθήμενός ἐστιν ὁ αἰετός. 6. Ὁ δὲ θρόνος ποικίλος μὲν χρυσοῦ καὶ λίθοις, ποικίλος δὲ καὶ ἐλέφαντί ἐστιν.

195.

Aorysty mocne bez spójkí. *πριαντῶν*

α) ἔβην, ἔφθην, ἀπ-έδραν. ἐπριάμην. *κευρ*

1. Κῦρος μέγα στρατεύμα συλλέξας εἰς Ἀσίαν ἀνέβη πολεμήσων τῷ ἀδελφῷ περὶ τῆς ἀρχῆς. 2. Κροΐσω μαντευομένῳ περὶ τοῦ πρὸς τὸν Κῦρον πολέμου χρησμὸν ἔδωκεν Ἀπόλλων· „Κροΐσος ἂλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.“ 3. Δημοσθένης συνεβούλευε τοῖς Ἀθηναίοις μὴ ξένους ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκπέμψαι, ἀλλ' αὐτοὺς εἰς τὰς ναῦς ἐμβῆναι. 4. Οὐδείς ἔφθην τὸν Κῦρον εὐεργετήσας τοὺς φίλους. 5. Οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ἔφθασαν τοὺς πολεμίους τὸν ποταμὸν διαβάντες. 6. Κρίτων ἦκεν εἰς δεσμωτήριον πρὸς Σωκράτην καὶ ἔπειθεν αὐτὸν ἀπο-

δραῖναι, ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν. 7. Διογένην ὁ δοῦλος ἀπέδρα. Προ-
 τρεπόντων δέ τινων ζητεῖν αὐτόν, „Αἰσχρὸν ἂν εἴη,“ ἔφη, „δοῦ-
 λον μὴ δεῖσθαι Διογένους, Διογένην δὲ δούλου.“ 8. Χρήματα
 ἔστι κτήσασθαι, δόξαν δὲ χρημάτων οὐ ῥάδιον πρῆσθαι.

196.

b) ἔγνω, ἐάλων, ἐβίων, ἔφυν, ἔδυν.

1. Ἄνθρωπος ὀργιζόμενος οὐδὲν ἂν εἰ γνοίη. 2. Ἐν Δελ-
 φοῖς ἦν γεγραμμένα πρὸς τῷ ἱερῷ τὸ „Γνωθὶ σαυτὸν“ καὶ τὸ
 „Μηδὲν ἄγαν.“ 3. Ἐαυτὸν γνῶναι χαλεπώτατον ἔστιν· ὀλίγοι
 δ' εἰσὶν οἱ ἑαυτοὺς γνόντες. 4. Σύγγνωτε τοῖς ἁμαρτάνουσιν.
 5. Ἡ Καρχηδὼν καὶ ἡ Κόρινθος τῷ αὐτῷ ἔτει ἐάλωσαν ὑπὸ
 τῶν Ῥωμαίων. 6. Τῷ δεκάτῳ τῆς πολιορκίας ἔτει Ἴλιον ὑπὸ
 τῶν Ἀχαιῶν ἀλῶναι λέγεται. 7. Σιμωνίδης ἐρωτηθεὶς, πόσον
 χρόνον βίωσθαι, „Χρόνον,“ ἔφη, „ὀλίγον, ἔτη δὲ πολλά.“ Ἐβίω
 δ' ἐνενήκοντα ἔτη. 8. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐν
 τῇ Ἀττικῇ φῦναι ἔλεγον. 9. Ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ
 πολλὰ τῶν Περσῶν νῆες κατέδυσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπέδρασαν εἰς
 τὸν Ἑλλήσποντον. 10. Ὁ τῶν φιλαργύρων πλοῦτος, ὥσπερ
 ὁ ἥλιος καταδύς εἰς τὴν θάλατταν, οὐδένα τῶν ζώντων εὐφραίνει.
 11. Ἰβρις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφυν.

197.

a) Κύρου κρίσις.

1. Παῖς μέγας, μικρὸν ἔχων χιτῶνα, παῖδα μικρόν, μέγαν
 ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτόν, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνον ἐνέδυ-
 σεν, τὸν δ' ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδυν. 2. Τούτοις οὖν δικάζων Κύ-
 ρος παῖς καὶ αὐτὸς ὢν ἔγνω, ὅτι βέλτιον εἴη ἀμφοτέροις τὸν
 ἀρμόζοντα ἐκάτερον χιτῶνα ἔχειν. 3. Ἐν δὲ τούτῳ ἔπαισεν αὐτόν
 ὁ διδάσκαλος λέξας, ὅτι, ὁπότε μὲν τοῦ ἀρμόζοντος εἴη κριτής,
 οὕτω δέοι γνῶναι, ὁπότε δὲ κρίναι δέοι, ὁποτέρου ὁ χιτῶν εἴη,
 τοῦτ', ἔφη, σκεπτέον εἶναι, τίς κτήσις δικαία ἐστίν.

b) Διογένης ἄλους.

1. Διογένης ἄλους καὶ πωλούμενος ἐπεὶ ἠρωτήθη, τί ἐπίσταται, ἀπεκρίνατο· „Ἀνδρῶν ἄρχειν“· καὶ πρὸς τὸν κήρυκα, „Κήρυττε,“ ἔφη, „εἴ τις ἐθέλει δεσπότην αὐτῷ πρῶτασθαι.“ 2. Ξενοιάδῃ δὲ τῷ πριαμένῳ αὐτὸν ἔλεξεν, ὅτι δεῖ πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δοῦλος εἴη· καὶ γὰρ ἰατρῷ ἢ κυβερνήτῃ δεῖν πείθεσθαι, εἰ καὶ δοῦλος εἴη.

198.

1. Homer mówi, że przyszłość na łonie bogów spoczywa. 2. Odpoczywamy leżąc albo siedząc albo stojąc. 3. Tezeusz i Pirytous zeszli do Hadesu, aby porwać Persefonę. 4. Rozumu i sławy (za) pieniądze (genet.) nie kupisz (opt. z ἄν). 5. Jeśli uczciwie żyć pragniecie, poznajcie siebie samych. 6. Gdyby żołnierze nie byli z walki uciekli (aor.), miasto nie zostałoby przez nieprzyjaciół zajęte. 7. Cyrus miał być najdzielniejszym i najpiękniejszym z pomiędzy perskich młodzieńców. 8. Gdy słońce zaszło, zaprzestali żołnierze ścigać nieprzyjaciół.

Odmiana słów zakończonych na *νυμι*.

a) Tematy spółgłoskowe.

199.

Δείκνυμι.

1. Τῷ πλανωμένῳ δείκνυ τὴν ὁδόν. 2. Τυφλὸς τυφλῷ οὐκ ἂν δεικνύοι τὴν ὁδόν. 3. Οἱ συγγραφεῖς ἐπιδεικνύασι θανμαστὰ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα καὶ λόγους. 4. Χαλεπὸν ἐστὶν ἀρετὴν δεικνύναι μὴ χρώμενον παραδείγμασιν. 5. Ὁ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἀεὶ ἐπιδεικνύμενος οὐκ ἔστι σοφός. 6. Δημοσθένης ἀεὶ μετὰ παρόρησίας τὴν γνώμην ἀπεδείκνυτο. 7. Τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐν Ἰλίῳ θύοντι ἔφη ἱερεὺς δεῖξαι τὴν Πάριδος λύραν· „Τὴν Ἀχιλλέως,“ ἔφη, „εἰ ἔχεις, δεῖξον, καὶ πρό γε τῆς λύρας τὸ δόρυ.“ 8. Κῦ-

ρος ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατραπίης τῆς Λυδίας. 9. 'Ραδάμανθυς διὰ τὴν δικαιοσύνην δικαστῆς ἀποδέδεικται καθ' ἑαυτοῦ.

10. Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσι μόνος,
Κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοιῆς μίῃ.

200.

Ζεύγνυμι, μείγνυμι, πήγνυμι, ῥήγνυμι, ἀπ-όλλυμι,
ἴμνυμι.

1. Πολύφημος ὁ Κύκλωψ πέτραν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀπορρήξας ἐρῶσεν ἐπὶ τὴν Ὀδυσσεύς ναῦν. 2. Ξέρξης τῷ στρατοπέδῳ ἔπλευσε μὲν διὰ τῆς ἠπείρου διορύξας τὸν Ἄθω, ἐπέζευσε δὲ διὰ τῆς θαλάττης ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον. 3. Οὐποδ' ὕδωρ καὶ πῦρ συμμειχθήσεται. 4. Ἐκτωρ τὸ δόρυ ἐν τῇ γῆ πήξας Ἀχιλλεῖα ἔμεινεν ἀποκτεῖναι αὐτὸν βουλόμενος ἢ ἀπολέσθαι. 5. Ἡ μὲν εὐταξία σφίξει, ἡ δ' ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν. 6. Πύρρος, ἐπεὶ τοὺς Ῥωμαίους δις μὲν ἐνίκησε, πολλοὺς δὲ τῶν ἠγεμόνων ἀπόλεσε, „Ἐὰν ἔτι μίαν,“ ἔφη, „μάχην νικήσωμεν, ἀπολώλαμεν.“ 7. Ἄρ' οὐκ ὁμώμοκεν ὁ δικαστῆς δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους; 8. Ὄμοσαν οἱ Ἕλληνας ἐν ταῖς Πλαταιαῖς μὴ ἀνοικοδομήσειν τὰ ἱερὰ τὰ ὑπὸ τῶν Περσῶν κατεσκαμμένα.

9. Ἄνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.

201.

Ξέρξης τῶν ἐλπίδων σφάλλεται.

1. Ἐπεὶ Ξέρξης τὸν Ἑλλήσποντον γεφύραις ζεύξας εἰς τὴν Θράκην διέβη, ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τοῦ πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐποίησατο. 2. Ὅρων δὲ τοσαύτην δύναμιν ἐκ πάντων ἔθνων μεμειγμένην ὤμοσιν οὐ μόνον τοὺς Ἕλληνας ἀπολεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰλλα ἔθνη τὰ ἐν Εὐρώπῃ οἰκοῦντα καταστρέφειν. 3. Ἄλλ' ἂ ὁμωμόκει, οὐ διεπράξατο. 4. Τοὺς μὲν γὰρ Λακεδαιμονίους ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἀπόλεσε καὶ τὰς Ἀθήνας

κατέκασεν, ἐλπίζων δὲ τὰς τῶν Ἑλλήνων ναῦς ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἀπολεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀπώλεσεν, ἀλλὰ καὶ φοβούμενος, μὴ αὐτὸς ἀπόλοιτο, εἰς τὴν Ἀσίαν ἔφυγε, Μαροδόνιον καταλιπὼν σὺν τῇ στρατιᾷ. 5. Ἄλλ' οὐδὲν ὄνητο· Μαροδόνιος γὰρ ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπόλωλε καὶ τὴν Ξέρξου δύναμιν ἀπολώλεκεν.

202.

b) Tematy samogłoskowe.

1. Οἱ Ἕλληνες οἶνον ἄκρατον οὐκ ἔπινον, ἀλλ' ὕδατι κεκραμένον. 2. Οἶνος ὕδατι κεκραμένος ῥώννυσι τὸ σῶμα. 3. Δυσκόλῳ ἰατρῷ προσιῶν τις λέγει· „Ὀλωλα· κείσθαι γὰρ οὐ δύναμαι οὐθ' ἑστάναι οὔτε καθῆσθαι.“ Ὁ δ' ἰατρός, „Οὐδέν σοι λέλειπται,“ ἔφη, „ἢ κρεμασθῆναι.“ 4. Διονύσιος ὑπὲρ τῆς Δαμοκλέους κεφαλῆς ξίφος ἐκ τριχὸς κρεμάσαι ἐκέλευσεν. 5. Ἡρακλῆς λέοντα ἐν Κιθαιρῶνι θηρεύσας τὴν δορὰν ἠμφίεσατο. 6. Σωκράτης τὸ αὐτὸ ἱμάτιον ἠμφίεστο θέρους τε καὶ χειμῶνος. 7. Τὴν φιλαργυρίαν οὐκ ἔσβεσέ ποτε οὔτ' ἀργύριον οὔτε χρυσίον. 8. Οἱ προδόται τὰς πύλας ἀναπετίσαντες εἰσεῖσαν τοὺς πολεμίους εἰς τὴν πόλιν. 9. Ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐν Μυκάλῃ ἐμελλον συμμεῖξιν τοῖς Πέρσαις, ἠγγειλέ τις, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν Πλαταιαῖς Μαροδόνιος μὲν ἀπόλωλεν, ἡ δὲ τῶν βαρβάρων στρατιὰ διεσκέδασται· καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπερῶσθησαν.

203.

Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.

1. Οἱ Πέρσαι ἐν Σαλαμῖνι ἠτήθηδέντες νυκτὸς πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον ἔφευγον. 2. Οἱ δ' Ἕλληνες τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τὰς τῶν πολεμίων ναῦς οὐχ ὀρῶντες ἐβουλεύοντο, τί χρὴ ποιεῖν. 3. Θεμιστοκλῆς οὖν πρῶτον μὲν ὑπετίθετο τοὺς ἐσκεδασμένους βαρβάρους διώκειν καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὡς λύσοντας τὰς γεφύρας· ἔπειτα δέ, ὅτ' Εὐρυβιάδης καὶ οἱ ἄλλοι στρα-

τηγοὶ τὴν ἐναντίαν ταύτη γνώμην ἀπεδείξαντο, τῇ τοῦ Εὐρυβιάδου γνώμῃ προσέθετο. 4. Εἰδὼς δέ, ὅτι Ἕλληναῖοι ἐπερὸν νύσαν ἀλλήλους τοὺς Πέρσας διῶξαι καὶ τὰς γεφύρας λῦσαι, παραστὰς ἔλεγε τάδε: „Ἐγὼγε ὑμᾶς οὐκ ἂν ἐπιρὸν νύσοιμι πλεῦσαι ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· εὐ γὰρ ἴστε, ὅτι ἀνὴρ τοσαύτης δυνάμεως κύριος εἰς ἀνάγκην κατασταθεὶς ἀναμάχεται καὶ σπουδάζει τὰ προειμένα ἐπανορθώσασθαι. 5. Οὐδὲ τοῦτο ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὅτι οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες τὸ τοῦ Ξέρξου φρόνημα κατέσβεσαν.“

204.

Dokończenie.

1. Τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ τῶν Ἀθηναίων θυμὸς κατεσβέσθη. 2. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα ἔπεμψεν ὁ Θεμιστοκλῆς Σίκινον τὸν οἰκέτην τάδε φράσσοντα: „Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀγγέλλει σοι, ὦ βασιλεῦ, ὅτι μέλλουσιν οἱ Ἕλληνες πλεύσαντες ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσειν τὰς γεφύρας. 3. Ἐπεὶ οὖν ὁ σὸς βίος ἐκ μιᾶς τριχὸς κρέμαται, εὐθὺς τὰ ἰστία ἐκπετάσας φεῦγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Ἀσίαν.“ 4. Ἀκούσας ταῦτα ὁ βάρβαρος τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε τοὺς ναυάρχους ἀπάγειν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διαφυλάξοντας τὰς γεφύρας, αὐτὸς δ' ἔχων τὸ πεζὸν ὡς τάχιστα ἀπήει εἰς τὴν Θετταλίαν.

205.

1. Mędrcy powinni obywatelom wskazywać drogę do cnoty. 2. Śmiało wypowiadaj zawsze (swe) zdanie. 3. Po śmierci Patroklosa (gen. abs.) przysiągł Achilles, iż go nie wprzód pogrzebie, aż (πρὶν ἂν z con.) karę wymierzy zabójcy (part.). 4. Xerxes rozkazał budowniczym rzucić mosty na Hellesponcie. 5. Podczas (ἐν) wojen ginie wielu ludzi. 6. Hektor zgładziwszy wielu z pomiędzy Achajów, sam wreszcie zginął z ręki (ὑπὸ z gen.) Achillesa. 7. Sława cnoty nigdy nie zaginie. 8. Hellenowie wino mieszały z wodą. 9. Burza rozprószyła flotę nieprzyjaciół.

Powtórzenie słów na mi.

206.

Περὶ Θησέως.

1. Θησεὺς Αἰγέως, τοῦ τῶν Ἀθηναίων βασιλέως υἱός, ἔτι νέος ὢν οὕτω διέφερε ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ὥστε Ἡρακλέα πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἔργα ἀποδειξάμενον οὐ μόνον ἐξήλυν, ἀλλὰ καὶ νικᾶν ἤξιον, τοιοῦτους ἄθλους μᾶλλον αἰροῦμενος, οἷς τοὺς Ἕλληνας πλεῖστα ἡδεῖ ὠφελίσων. 2. Περιῶν οὖν τὴν Ἑλλάδα ληστὰς καὶ κακούργους ἀνεζήτηι καὶ ἀπέκτεινεν, ὅλον Περιφήτην τὸν Κορυνήτην καλούμενον, ὅτι κορύνῃ σιδηρᾷ τοὺς παριόντας κατέκοπτε, καὶ Σίνιν τὸν Πιτυοκάμπτην καλούμενον, ὃς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀγριώτατα διέφθαρκεν, καὶ ἄλλους πολλούς. 3. Ἐπεὶ δὲ πάλιν εἰς Ἀθήνας ἀνῆκεν, ἀφικνοῦνται ἐκ Κρήτης τὸ τρίτον οἱ τὸν δασμὸν ἀπάξοντες. 4. Μίνως γάρ, βασιλεὺς τῶν Κρητῶν, ἐπεὶ Ἀνδρόγεως ὁ υἱὸς ἐν τῇ Ἀττικῇ δόλφ ἀπώλετο, ἐπιθέμενος τοῖς Ἀθηναίοις ἠνάγκασεν αὐτοὺς ὁμολογῆσαι πέμψειν δι' ἐνάτου ἔτους νεανίας ἑπτὰ καὶ τοσαύτας παρθένους. 5. Τοῦτους εἰς Κρήτην ἤκοντας ὁ Μίνως εἰς τὸν λαβύρινθον ἔπεμψεν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἐξοδὸν εὐρίσκουσιν οὐ δυνάμενοι ὑπὸ τοῦ Μινωταύρου κατασθίοντο.

207.

Dokończenie.

1. Ἐπεὶ οὖν τὸ τρίτον οἱ πρέσβεις ἤκον τὸν δασμὸν αἰτήσαντες, τῶν πολιτῶν χαλεπῶς φερόντων, ὅτι ὁ βασιλεὺς αἴτιος μὲν εἶη τῶν παθῶν, αὐτοὺς δὲ τῆς ζημίας οὐ μετέχοι, Θησεὺς ἐκὼν συνέπλευσεν· ἠλπιζε γὰρ τὸν Μινώταυρον ἀποκτενεῖν. 2. Εἰς δὲ Κρήτην ἤκων Θησεὺς Ἀριάδνης, τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς, βοηθούσης τὸν κίνδυνον ἀπέφυγεν. 3. Αὕτη γὰρ θαρσάλέως αὐτὸν εἰς τὸν λαβύρινθον εἰσιέναι κελεύσασα λίνον ἔδωκεν αὐτῷ, ᾧ ἐπόμενος εἴσεται, πῶς ἂν ἐξίη. 4. Θησεὺς

ὄν ἄνευ φόβου εἰς τὸν λαβύρινθον εἵξεισι καὶ τὸν Μινώταυρον ἀπολέσας διὰ τὸ λίνον τὴν ἔξοδον εὐρίσκει. 5. Ἀποφυγὼν δὲ μετὰ τῆς Ἀριάδνης ἐκ τῆς νήσου ἐκείνην μὲν ἐν τῇ Νάξῳ κατέλιπεν, αὐτὸς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατήχθη. 6. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς Θησεὺς εἰς τὴν βασιλείαν καταστὰς ἄλλα τε πολλὰ τὴν πατρίδα ὠφέλησε καὶ πάντα τοὺς τὴν Ἀττικὴν οἰκοῦντας εἰς μίαν πόλιν συνήγαγεν· κοινήν τε θυσίαν κατέστησε τὰ Παναθήναια.

Niewzorowe słowa na ω.

Tematy przybierające spółgłoskę nosową.

208.

Δάκνω, κάμνω, τέμνω, τίνω, φθάνω.

1. Ἀλκιβιάδης, ἔτι παῖς ὢν, ἐπεὶ ἐπαλαίσθη, ἔθακε τὴν χεῖρα τοῦ παλαισσαντος· ὁ δὲ δηχθεὶς ἔλεξε· „Δάκνεις, ὡς αἱ γυναικες.“ „Οὐκ,“ ἔφη, „ἀλλ' ὡς οἱ λέοντες.“ 2. Οὐδέποτε καμώμεθα τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀπονέμοντες. 3. Οἱ βάρβαροι ἀποτεμόντες τὰς κεφαλὰς τῶν στρατηγῶν, οὓς δόλω ἀπέκτειναν, ἐπεδείκνυσαν τοῖς Ἕλλησιν. 4. Οἱ πολέμοι ἐπὶ πάσαις ταῖς πύλαις φύλακας ἔστησαν ὡς ἀποτεμοῦντας τὰς ἐξόδους τοῖς ἐνοικοῦσιν. 5. Προμηθεὺς τοῦ πυρὸς κλαπέντος ποινὰς ἔτισεν. 6. Ὁ ἐσθλὸς ἀνὴρ οὐκ ἀδικῶν ἀλλ' εὐεργετῶν φθίσεται ἄλλους. 7. Τὸν κεκμηκότα ὁ οἶνος ῥώννυσιν. 8. Τῇ ὕδρῳ μιᾶς ἀποτιμηθείσης κεφαλῆς δύο ἀναφῶναι λέγονται.

9. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν.

209.

Βαίνω, ἐλαύνω, ἀφ-ικνέομαι.

1. Βίων ὀρῶν τινα φθονερόν ἀθύμως διακείμενον, „Ἡ τοῦτω,“ ἔφη, „μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν.“ 2. Ἐρμῆς τὰς τοῦ Ἀπόλλωνος βοῦς κλέψας ἀπήλασεν. 3. Οἱ

βάρβαροι ἀνέμενον ἐν ταῖς τοῦ ποταμοῦ ὄχθαις τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀπελῶντες ἐκβαίνοντας. 4. Χαίρετε, ὦ πολῖται· ἀπελήλανται οἱ πολέμιοι. 5. Κρίτων Σωκράτους φίλος ὢν ἀφίκετο πρῶ εἰς δεσμοτήριον Καὶ ὁ Σωκράτης θανατάσας ἠρώτησεν αὐτόν· „Τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίκται ἐκ Δήλου, οὐ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με;“ 6. Κρίτων δ' ἀπεκρίνατο· „Οὗτοι δὴ ἀφίκται, ἀλλὰ δοκεῖ μοι τήμερον ἀφίξεσθαι, καὶ ἀνάγκη εἰς αὐριον ἔσται τὸν βίον σε τελευτᾶν.“ 7. „Ἀλλ' ὦ Κρίτων,“ ἔφη, „τύχη ἀγαθῆ· εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω.“ 8. Κακοῖς ὀμιλῶν κατὸς ἐκβήσῃ κακός.

210.

1. Eurydyka, żona Orfeusza, ukąszona przez węża, umarła. 2. Pilni uczniowie będą się bez znużenia uczyć rzeczy pożytecznych. 3. Artaxerxes kazał uciąć głowy dowódcom helleńskim, których Persowie podstępem do swego obozu sprowadzili. 4. Nieprzyjaciele wpadli do naszego kraju, lecz z pomocą bogów wypędziliśmy ich. 5. Eginetowie zostali przez Peryklesa z wyspy Eginu wypędzeni. 6. Towarzysze nasi wyprzedzili nas w przejściu przez rzekę, lecz nie wyprzedzą w przybyciu do miasta, ponieważ krótszą znamy drogę. 7. Było u Ateńczyków prawem nie karać śmiercią nikogo, zanimby święty okręt powrócił z Delos.

211.

Ἀἰσθάνομαι, ἁμαρτάνω, αὐξάνω, ἀπ-εχθάνομαι,
ὀφλισκάνω.

1. Μυῖα κέρατι βοῶς καθημένη ἠρώτησεν, εἰ ἤδη βούλεται αὐτὴν ἀπιέναι. Ὁ δ' οὐκ αἰσθόμενος ἀπεκρίνατο· „Ἀλλ' οὐδ' ὅτε ἀφίκου, ἠσθόμην, οὐτ' ἐὰν ἀπαλλαγῆς, αἰσθήσομαι.“ 2. Σωκράτης ἀπήχθετο πᾶσιν, οἵτινες φοντο μὲν σοφοὶ εἶναι, ἦσαν δ' οὐ. 3. Εὐνοίαν μὲν ἐνδείκνυσο ἅπασιν, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθήσῃ, τοῖς δὲ φίλος ἔσει. 4. Τῷ λόγῳ ἐν πᾶσι πράγμασι χρώμενος οὐχ ἁμαρτήσῃ. 5. Οἱ εἰς

τοὺς γονεάς ἀμαρτόντες μεγάλην δίκην καὶ πρὸς Θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ὠφλήκασιν. 6. Δράκοντος ἦν ὄδε ὁ νόμος· „Ὁ ἀρπαγῆς ἢ κλοπῆς δίκην ὀφλὼν θανάτῳ ζημιουσθῶ.“ 7. Φίλιππος, ὃς τὴν τῶν Μακεδόνων δύναμιν μέγα ἠῤῥησεν, ἀπεφαίνεται διὰ χρυσοῦ μαῖλλον ἢ διὰ τῶν ὄπλων ἠῤῥηκέναι αὐτήν.

8. Δις ἐξαμαρτεῖν ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

212.

Λαμβάνω, λαγχάνω, λαυθάνω, μανθάνω, τυγχάνω,
πυνθάνομαι.

1. Λαβὼν ἀπόδος καὶ λήψη πάλιν. 2. Οἱ κακοῦργοι πολλὰ ἀδικήσαντες τὸ τέλος συνελήφθησαν καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτιμθέντες ἐτελεύτησαν. 3. Μακάριος, ὅστις ἔτυχε πιστοῦ φίλου. 4. Ζεὺς λέγεται τὴν ἐν οὐρανῷ δυναστείαν εἰληκέναι, Ποσειδῶν δὲ τὴν ἐν θαλάττῃ, Πλούτων δὲ τὴν ἐν Ἄιδου. 5. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἐὰν τοὺς ἀνθρώπους λάθῃς, Θεὸν γ' οὐ λήσεις. 6. Ἐάν τις τῶν εὐεργετῶν ἐπιλάθῃται, ἐπιλέλησται πάσις ἀρετῆς. 7. Ἄ μὴ ἔμαθες νέος ὢν, οὐ μαθήσῃ γέρον. 8. Λάκαινά τις υἱοὺς ἐπὶ πόλεμον ἐκπέμψασα πρὸ τοῦ ἄστεως εἰστίκει πευσομένη, ὅπως ἢ μάχη ἀποβέβηκεν. 9. Ἐπεὶ δ' ἀφίκετό τις ἀγγέλλων, ὅτι πάντες οἱ παῖδες ἀπολώλασιν, „Ἄλλ' οὐ τοῦτο,“ ἔφη, „ἐπυθόμην, ἀλλὰ τί πράττει ἢ πατρίς;“ 10. Πεπυσομένη δέ, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι τῆς νίκης τετυχήκασιν, „Μετρίως,“ ἔφη, „φέρω καὶ τὸν τῶν παίδων θάνατον.“

11. Δίκαια δράσας συμμάχου τεύξῃ Θεοῦ.

213.

Κλειῖτος Ἀλέξανδρον σφάζει ἐκ τοῦ θανάτου.

1. Ἀλέξανδρος, ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάς, ἵνα βασιλεῖ πολεμοίῃ, ἦκεν μετ' ὀλίγας ἡμέρας πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν. 2. Πυθόμενος δέ, ὅτι οἱ Πέρσαι συν-

τεταγμένοι ἐν τῇ ἐτέρῃ ὄχθῃ ἀναμένουσι τοὺς Μακεδόνας εἰσβῆναι εἰς τὸν πόρον, ὡς ἀπελῶντες ἐκβαίνοντας, καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν συνέταξε καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἰππέας, ἔπειτα δὲ τοὺς πεζοὺς εἰσβῆναι ἐκέλευσεν. 3. Αὐτὸς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπύγγων ἐνέβη εἰς τὸν πόρον φυλατιόμενος, μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας ἐπιχειρήσαιεν. 4. Ἐπεὶ δὲ διέβη τὸν ποταμὸν, μάχῃ καρτερὰ περὶ αὐτὸν συνειστήκει τῶν μὲν Μακεδόνων ἐξελάσαι βουλομένων τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῆς ὄχθης, τῶν δὲ Περσῶν κωλύσαι αὐτοὺς ἐπιχειροῦντων ἐκβῆναι.

214.

Dokończenie.

1. Αἰσθόμενος δ' ἐν τῇ μάχῃ ὁ Ἀλέξανδρος Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου γαμβρὸν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προίππεύοντα, ἐξήλασε καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων. 2. Καὶ τὸν μὲν Μιθριδάτην κατέβαλε παίσας εἰς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι, αὐτὸς δ' οὖν ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ ἦν Πέρσης γὰρ τις ἐπελάσας ἔμελλεν αὐτὸν τῇ κοιλίῃ ὀπισθεν παύσειν. 3. Ἐν καιρῷ δ' ἔτυχε ἀφικόμενος Κλεῖτος. 4. Οὗτος ἐπεὶ πρῶτον ἦσθετο τὸν βασιλέα κινδυνεύοντα, προσελάσας παίει τὸν Πέρσην καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον σὺν τῇ κοιλίῃ. 5. Καὶ οὕτω Κλεῖτος ἔσωσε τὸν βασιλέα· οἱ δὲ Πέρσαι πιεζόμενοι πανταχόθεν μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς φυγὴν ἐτράποντο.

215.

1. Wódz spostrzegłszy, że nieprzyjaciele zwrócili się do ucieczki, wysłał jazdę, aby ich ścigała (part. fut.). 2. Dyonizyzus, tyran Syrakuz, znienawidzony był przez obywateli (dat.) z powodu swej dumy. 3. Demostenes powiedział, że Filip, król Macedoński, wzrósł w potęgę przez niedbalstwo Ateńczyków. 4. Głupi, kto sądzi, że ukryje się przed Bogiem, popełniwszy coś złego. 5. Nie łatwo znaleźć wiernego przyjaciela. 6. Jeśli-

byśmy zapomnieli o przyjaciotach, nie jesteśmy godni mieć przyjaciół. 7. Aleksander dowiedziawszy się, że Tebańczycy odpadli, natychmiast z wojskiem przeciw nim wyruszył. 8. Nauczysz się słuchać będziesz umiał rozkazywać.

Tematy przybierające σκ (V. incohativa).

216.

Γηράσκω, ἀπο-θνήσκω, ἀρέσκω, ἀλίσκομαι, ἀν-αλίσκω,
εὐρίσκω, διδάσκω.

1. Αἰδοῦ τοὺς γέροντας· καὶ γὰρ σὺ γηράσῃ. 2. Εἰ τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσαι ἐπιθυμεῖς, ἐπιμελοῦ, ὅπως καὶ θεῶ ἀρέσεις.
3. Κροῖσος ἀλούς ὑπὸ Κύρου ἐπὶ πυρὰν ἀναχθῆναι λέγεται, ἵνα κατακαυθῆι.
4. Ἰφ' ἡδονῆς ὁ φρόνιμος οὐχ ἀλώσεται.
5. Οἱ γονεῖς εἰλήφασιν μὲν οὐδὲν παρ' ἡμῶν, πολλὰ δ' εἰς ἡμᾶς ἀνηλώκασιν.
6. Τῶν ἀνθρώπων μηδένα νομίζετε εὐτυχεῖν, πρὶν ἂν ἀποθάνῃ.
7. Πάντες ἀποθανοῦμεθα· φάρμακον γὰρ τοῦ τεθνάναι οὐδ' εὐρηται οὐδ' εὔρεθῆσεται.
8. Θαλῆς ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶ σοφώτατον, ἀπεκρίνατο· „Ὁ χρόνος· τὰ μὲν γὰρ εὐρηκεν ἤδη, τὰ δ' εὔρησει.“
9. Διόνυσος λέγεται τὸν οἶνον εὔρειν καὶ τὴν τῆς ἀμπέλου φυτεῖαν διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους.
10. Ὁ χρόνος βέλτιστος διδάσκαλος ὢν καὶ σὲ πάντα διδάξει.
11. Οὐκ ἔστιν εὔρειν βίον ἄλυπον οὐδενί.

217.

Tematy reduplikowane.

Ἀπο-διδράσκω, μιμνήσκω, γιγνώσκω, τιτρώσκω.

1. Δίκαιον δεσπότην οὐκ ἀποδράσεται δοῦλος. 2. Ἀλέξανδρος ὁ μέγας μακρὰν νοσήσας νόσον, ἐπεὶ ἀνεφῆρώσθη, „Ἰπέμνησεν ἡμᾶς,“ ἔφη, „ἡ νόσος μὴ μέγα φρονεῖν.“
3. Ὁ στρατηγὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας ἔλεξεν· „Ἀναμνήσω ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους, ἵν' εἰδῆτε, ὡς σφίζονται σὺν τοῖς

- θεοῖς καὶ ἐκ πάντων δεινῶν οἱ ἀγαθοί.“ 4. Χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοῦς ἐπιλαθοῦ. 5. Ὅτι τὸ πείθεσθαι μέγιστον τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθόν ἐστι, πάντες ἐγνώκαμεν. 6. Ἐν ταῖς συμφοραῖς φίλος ἀληθινὸς γνωσθήσεται. 7. Οἱ πολέμιοι τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο καὶ κατέτρωσάν τινας· τῶν δὲ τετρωμένων οἱ πλείστοι ἀπέθανον. 8. Σωκράτης ἔσωσεν Ἀλκιβιάδην ἐν Ποτιδαίᾳ τρωθέντα.
9. Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιτρώσκεται λόγοις.
10. Ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.

218.

α) Λέων καὶ ἀλώπηξ.

1. Λέων γηράσας καὶ μὴ δυνάμενος δι' ἀλκῆς ἑαυτῷ τροφήν πορίζειν ἔγνω δεῖν δι' ἐπινοίας τοῦτο πράξει. 2. Κατακλιθεὶς οὖν ἐν τιμὴ σπηλαίῳ προσεποιεῖτο νοσεῖν καὶ οὕτω τὰ ἐπισκοποῦντα αὐτὸν ζῶα συλλαμβάνων κατήσθιεν. 3. Πολλῶν δὴ θηρίων ἀναλωθέντων ἀλώπηξ τὸν δόλον τοῦ λέοντος αἰσθομένη οὐκ εἰσῆει, ἀλλὰ σιάσα ἔξω τοῦ σπηλαίου ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, πῶς ἔχοι. 4. Ἐρωτηθεῖσα δέ, διὰ τί οὐκ εἰσεῖσιν, „Ἐὔρον γάρ,“ ἔφη, „πολλῶν εἰσιόντων ἴχνη, ἔξιόντος δ' οὐδενός.“

β) Χελώνη καὶ ἀετός.

1. Χελώνη θεασαμένη ἀετὸν πετόμενον, ἐπεθύμησε καὶ αὐτὴ πέτεσθαι· ἠρώτησεν οὖν τὸν ἀετὸν, ἐφ' ᾧ βούλεται μισθῷ διδάξαι αὐτήν. 2. Τοῦ δὲ λέγοντος ἀδύνατον εἶναι, οὐκ ἐπαύσατο αὐτοῦ δεομένη, ἕως ἔπεισεν. 3. Ὁ οὖν ἀετὸς λαβὼν αὐτήν καὶ εἰς ὕψος ἀρθεὶς ἀφήκεν ἐπὶ τινος πέτρας, ὅθεν καταβῆναι οὐ δυναμένη ὑπὸ λιμοῦ ἀπέθανεν.

219.

1. Starajcie się raczej przypodobać Bogu niż ludziom. 2. Gdy miasto nieprzyjacielskie zostało zajęte, skończyła się wojna. 3. Demeter, przybywszy do Attyki, miała nauczyć jej mieszkańców

- uprawy roli. 4. Wielu ludzi (tak) żyje, jak gdyby nigdy nie mieli umierać (part.). 5. Piękną jest rzeczą umrzeć za ojczyznę. 6. Pamiętaj, będąc młodym, że kiedyś będziesz starcem. 7. W bitwie pod Kunaxą został Artaxerxes przez Cyrusa mieczem raniony. 8. Jeśli znalazłeś prawdziwego przyjaciela, bądź wdzięczny losowi. 9. Nie łatwą jest rzeczą poznać siebie samego.

Tematy przybierające ε.

220.

a) w praesens.

Γαμέω, δοκέω, ὠθέω.

1. Ζεὺς ἔμελλε Θέτιν τὴν Νηρέως γαμεῖν. 2. Θέμιδος δὲ θεσπισάσης τὸν παῖδα ταύτης κρείττω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι, ἠνάγκασε Θέτιν θνητῶ ἀνδρὶ γήμασθαι· ἔγημε δ' αὐτὴν Πηλεὺς, τῶν Θετταλῶν βασιλεὺς. 3. Τούτων δ' υἱὸς ἦν Ἀχιλλεὺς, δυνάδανάτων ποιῆσαι τῇ μητρὶ ἔδοξεν. 4. Ἡμέρας μὲν οὖν ἔχρειεν αὐτὸν ἀμβροσίᾳ, νυκτὸς δὲ κρύφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐμβολοῦσα διέφθειρεν, ἧ ἦν αὐτῶ θνητόν. 5. Πηλεὺς δ' ὡς ταῦτα ἤσθετο, φοβούμενος, μὴ τὸ πῦρ τὸν παῖδα βλάβῃ, τὴν μὲν γυναικα ἀπέωσε, τὸν δὲ παῖδα παρέδωκε Χείρωνι τῶ Κενταύρῳ τραφησόμενον· ἧ δ' ἀπεωσμένη πρὸς Νηρηίδας ὄχετο.

6. Ἐὰν μὴ πολλῶν ἐφιῇ, τὰ ὀλίγα σοι πολλὰ ὀξεί. 7. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δεδογμένα.

221.

b) w innych czasach.

Ἀχθομαι, βούλομαι, γίγνομαι, δεῖ, δέομαι, ἐθέλω.

1. Τίς οὐκ ἂν ἀχθεσθεῖη καταγελασθεῖς καὶ διαβληθεῖς; 2. Οὐκ ἀχθεσόμεθα τοῖς νοουθετοῦσιν. 3. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. 4. Μηδένα φίλον ποιῶ,

πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ τοιοῦτον γενήσεσθαι, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. 5. Οὐ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενήμεθα, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. 6. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μετὰ Βρασίδου στρατευσαμένους Εἰλωτας ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν, ὅπου ἂν βουληθῶσιν. 7. Βουλομένην ἂν ὑμᾶς ἐρωτῆσαι, ὦ φίλοι, πότε τὰ δέοντα ποιεῖν ἐδελήσετε. 8. Οὐ δεῖ μᾶλλον τῶν χρημάτων καὶ ἀρχῶν ἐπιμελεῖσθαι ἢ τῆς ἀρετῆς· ἅπαντα γὰρ ἐκεῖνα καταλιπόντας ἡμᾶς δεήσει ἥκειν παρ' Ἄιδου, ἢ δ' ἀρετὴ μόνη ἀκολουθήσει ἡμῖν. 9. Εἰ μὴ πονηρὰ εἴη ἀνθρώπου ἢ φύσις, οὐκ ἂν ποτε δεηθῆι νόμου. 10. Οἱ Ἀθηναῖοι μάτην ἐδείχθησαν τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς βοηθῆσαι.

222.

Ἐρωτάω, μάχομαι, μέλει, μέλλω, ἐπι-μέλομαι, νέμω, οἶομαι, ὀφείλω, χαίρω.

1. Κροῖσος ἀγγέλους πέμψας εἰς Δελφοὺς ἤρετο τὸν θεόν, εἰ στρατεύσαιτο πρὸς τοὺς Πέρσας. 2. Ὁ σοφὸς μῶρα οὐτ' ἐρήσεται, οὐτ' ἀποκρινεῖται. 3. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι γενναίως ἐμαχέσαντο ὑπὲρ τῆς πατρίδος· καὶ ἡμεῖς οὖν, εἰ ἀνάγκη ἔσται, οὐ μελλήσομεν, ἀλλ' ὡς ἀνδρειότατα μαχοῦμεθα τοῖς πολεμοῖσι. 4. Σωκράτει ἀεὶ ἐμέλησε τῆς τῶν πολιτῶν ἀρετῆς· ἔπειθεν οὖν ἕκαστον μὴ πρότερον χρημάτων καὶ δόξης καὶ τιμῶν ἐπιμέλεσθαι, πρὶν τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσοιτο, ἐπιμεληθείη. 5. Ἡ Ἀττικὴ κατὰ δέκα φύλας διανεμένηται. 6. Ἐέρξης ἀκούσας, ἃ παρηγγεῖλατο Ἐφιάλτης, μέγα ἐχάρη. 7. Τίς οὐ χαιρήσει εὖ πράττοντας ὁρῶν τοὺς φίλους; 8. Τίτι ἀνθρώπων μείζω χάριν ὀφειλήσομεν ἢ τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις; 9. Ὡφελές ζῆν, ὦ φίλε. 10. Σωκράτης ὤψθη δεῖν ζῆν ἐξετάζοντα ἀεὶ ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους.

Κροῖσος ὑπὸ Κῦρου ἠττᾶται.

1. Ἐπεὶ Κροῖσος τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμῷ πεποιθὸς ἐδοξε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν Κῦρον, μεγάλην στρατιὰν συλλέξας ἐπορεύετο ἐπ' αὐτόν. 2. Διαβάς δὲ τὸν Ἄλυν ποταμὸν καὶ τὴν τῶν Καππαδόκων χώραν διαφθείρας, ὡς ἐπύθετο προσιώντιος τοῦ Κῦρου, ἔταξε τὴν στρατιὰν ὡς μαχόμενος τοῖς Πέρσαις. 3. Μάχης δὲ καρτερᾶς γενομένης καὶ ἀποθανόντων ἀμφοτέρων πολλῶν τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέστησαν νυκτὸς γιγνομένης. 4. Κροῖσος οὖν σφαλὲς τῆς ἐλπίδος καὶ ἀχθεσθεὶς τῷ χρησμῷ, βουλόμενος δὲ μελῶν στρατιὰν συλλέξει ἐπὶ τὸν Κῦρον, ἀπήλασε τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὰς Σάρδεϊς· οὐδὰμὰ δ' ἐλπίζων Κῦρον οὕτω μαχεσάμενον διώξειν αὐτόν, πάντα τὸν παρόντα στρατὸν ἀφείς διεσκέδασεν. 5. Κῦρος δὲ πυνθόμενος τὰ γεγενημένα οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ὡς τάχιστα ἤλαυνε τὸν στρατὸν εἰς τὴν Λυδίαν, πρὶν διαπράξαιτο τὰ δόξαντα ὁ Κροῖσος.

Dokończenie.

1. Ἐνταῦθα Κροῖσος εἰς ἀπορίαν πολλὴν ἀφιγμένος ὁμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγεν εἰς μάχην· ἦν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὐτ' ἀνδρειότερον οὐτ' ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδοῦ. 2. Ἡ δὲ μάχη αὐτῶν ἦν ἀφ' ἵππων, δόρατα δ' ἔφερον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππεύειν ἀγαθοί. 3. Ὅρῶν δ' ὁ Κῦρος τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην ταττομένους, φοβούμενος δὲ τὴν ἵππων, καμήλους, ὅσαι τῷ στρατῷ τῷ ἑαυτοῦ εἶποντο αιτοφόροι τε καὶ σκευοφόροι, πάσας συναγαγὼν, ἄνδρας ὠπλισμένους ἐπ' αὐτὰς ἀνέβησε καὶ προσέταξεν αὐτοῖς τῆς ἄλλης στρατιᾶς προίεναι πρὸς τὴν Κροῖσου ἵππων· κάμηλον γὰρ ἵππος φοβεῖται καὶ οὐκ ἀνέχεται ὀρῶν αὐτήν, ἀλλὰ φεύγει. 4. Ὁ δ' οὖν καὶ νῦν συνέβη. 5. Οἱ δὲ Λυδοὶ ὡς ἔμαθον τὸ γενόμενον,

ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων πεζοὶ τοῖς Πέρσαις συνέβαλον, χρόνον δ' ὀλίγον μαχεσάμενοι εἰς φυγὴν ἐτράποντο ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Περσῶν. 6. Καὶ ὁ μὲν Κροῖσος εἰς τὴν πόλιν ἐκφυγὼν ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἀλούσης δὲ τῆς πόλεως δοῦλος ἐγένετο αὐτοῦ.

225.

1. Herakles pojął za żonę córkę Hery, Hebę. 2. Postanowił niegdys Zeus wytracić ród ludzki. 3. Nikt się nie urodził, ani nie urodzi, ktoby przez całe życie był szczęśliwy. 4. Obyśmy nie zostali przyjaciółmi ludzi złych i przewrotnych. 5. Gdyby Sokrates był chciał, byłby uszedł z więzienia. 6. Nie chcieliśmy sprzymierzeńcom pospieszyć z pomocą, a teraz sami musimy wyprawiać posłów z prośbą (part. fut.) o pomoc. 7. Dobrym obywatelom na ogólnem dobru zawsze zależało i zależec będzie. 8. Xerxes nie przypuszczał, że Hellenowie pod Termopilami będą z nim walczyli, lecz mniemał, że uciekną. 9. Troszczmy się (aor.) więcej o duszę aniżeli o ciało.

Słowa urabiające czasy od różnych form
jednego tematu.

226.

Ἔχω, ὑπ-ισχνέομαι, ἔπομαι, καθ-ίζω.

1. Ἐὰν τὴν ἀρετὴν ἔχῃς, σχήσεις καὶ δόξαν καὶ τιμὴν. 2. Οἱ πολέμιοι ἐφ' ἡμᾶς πολλῇ στρατιᾷ ὠρμηγνται νομιζοντες, εἰ τὴν ἡμετέραν πόλιν σχοῖεν, ῥαδίως ἂν καὶ ἄλλα σχεῖν. 3. Εὐβοία ἢ νῆσος ἀπὸ τοῦ τῶν βοῶν πλήθους, ὃ ἐκεῖ ἐτρέφετο, τὸ ὄνομα ἔσχηκεν. 4. Οἱ Ἕλληνες εἶποντο Κύρῳ εἰς Ταρσοῦς ἐκεῖ δ' ἀφικόμενοι οὐκ ἔφασαν ἔψεσθαι, ὑποπτεύοντες ἐπὶ βασιλέα εἶναι τὴν στρατείαν· ἐπεὶ δὲ Κύρος ὑπέσχετο αὐτοῖς πολλὰ χρήματα δώσειν, συνέσποντο. 5. Κύρου ἐν τῇ ἐν Κορινθίῳ μάχῃ ἀπολωλότος οἱ Ἕλληνες ὑπέσχοντο Ἀρριάῳ, ἐὰν αὐτοὺς

ἀποσώση εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸν βασιλείου θρόνον καθιεῖν αὐτόν· ὁ δὲ ταῦτα ἀπέωσατο λέγων πολλοὺς εἶναι Πέρσας ἐαυτοῦ βελτίους, οἳ οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο αὐτοῦ βασιλεύοντος. 6. Ὅτε Πλάτων παῖς ἔτι νήπιος ὢν ἐκάθευδεν ἐν τῷ Ὑμητῷ, μέλιται ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ καθίσασθαι λέγονται, τὴν τοῦ Πλάτωνος εὐγλωττίαν μαρτυρούμεναι.

7. Λίαν φιλῶν σεαυτὸν οὐχ ἕξεις φίλους.

8. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶττιαν, ἔσται σοι κακὰ.

227.

Πάσχω, πίνω, πίπτω.

1. Τίς οὐκ οἶδεν, οἷα ἔπαθε Προμηθεύς, διότι φιάνθρωπος ἦν; 2. Ἄ μὲν εὖ πέπονθας, ἀεὶ μέμνησο, ἃ δ' εὖ πεποίηκας, ἐπιλανθάνου. 3. Ἡ τῶν τριάκοντα ἀρχή, καίπερ δεινὴ οὔσα, οὐκ ἐξέπληξε τὸν Σωκράτη· ἐπίστευε γὰρ οὐδὲν πεύσεσθαι ἀκόντων τῶν θεῶν. 4. Σωκράτης ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ μάλα εὐθύμως τὸ φάρμακον ἐξέπιεν· ὁρῶντες δ' αὐτὸν οἱ φίλοι πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐχ οἷοί τ' ἦσαν κατέχειν τὰ δάκρυα. 5. Ἄμεινόν ἐστιν εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας, ἢ παροιμία φησὶν. 6. Ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐμπεσεῖται αὐτῷ. 7. Πύρρος τοὺς πεπτωκότας Ῥωμαίους ἐπιμελῶς ἔθαψε, θανμάζων, ὅτι ἐναντία πάντες ἔφερον τὰ τραύματα.

8. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάθοις βλάβην.

9. Δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.

228.

1. Będąc w szczęściu, licznych mamy przyjaciół, jeśli (ἐάν) jednak popadniemy w nieszczęście, nie będziemy mieli żadnego, albo niewielu. 2. Hellenowie mężnie walcząc (aor.), powstrzymali napad Persów. 3. Prawy mąż nie będzie obiecywał rzeczy niemożliwych. 4. Klearch, wódz Cyrusa, rzekł do swych żołnierzy: „Jeśli wy nie chcecie mnie słuchać i iść za mną, ja pójdę za

wami i zniósę wraz z wami wszystko, cokolwiekby wypadło. 5. Wieleśmy złęgo wycierpieli i wiele jeszcze wycierpimy z powodu naszej niezgody. 6. Cyrus raniony w walce spadł z konia i zginął. 7. Ateńscy śmiertcią karali wodzów, którzyby nie pogrzebali żołnierzy poległych w walce.

Słowa urabiające czasy od różnych tematów.

229.

Αἰρέω, ἔρχομαι, ἐσθίω.

1. Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας ἐλὼν τὴν μὲν πόλιν ἐπόρθησε, τοὺς δὲ πολίτας ἀπέδοτο. 2. Ἡρακλέα λέγουσιν οὐ τὴν τῆς ἡδονῆς, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν ἐλέσθαι. 3. Πολλάκις μία ἡμέρα πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀφείλετο τοὺς ἀνθρώπους. 4. Ἀνδρομάχη Ἐκτορα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἀναιρεθῆναι πυθομένη δεινῶς ᾤμωξεν. 5. Διογένης οὐνειδίζομενος, ὅτι ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, „Ἐν ἀγορᾷ γάρ,“ ἔφη, „καὶ ἐπέλησα.“ 6. Πεινῶντες ἡδέως ἐδόμεθα, διψῶντες δ' ἡδέως πίομεθα. 7. Νικίας ὁ Ἀθηναῖος ἦν οὕτω φιλόπονος, ὥστε πολλάκις τὸν οἰκέτην ἠρώτα. „Ἄρ' ἤδη ἐδήδοκα; ἄρα πέπωκα;“ 8. Παρὰ τῶν Ὀλυνθίων πρέσβεις ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας βοηθείας δεόμενοι ἐπὶ τὸν Φίλιππον. 9. Οἱ ἀποθανόντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν προεληλύθασιν, ἣν πᾶσιν ἐλθεῖν ἐστὶν ἀνάγκη. 10. Ἡδὺ μνησθῆναι τῶν παρεληλυθόντων πόνων.

230.

Ὀράω, τρέχω, ἀγορεύω (λέγω, φημί), φέρω.

1. Γάιος Καῖσαρ Φαρνάκην νικήσας τὸν Ποντικὸν πρὸς τοὺς φίλους ἔγραψεν. „Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.“ 2. Οὐτ' εἶδομεν, οὐτ' ὀψόμεθα ἀνθρωπον, ᾧ βλος ἄλυπος ἐγένετο. 3. Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑώρακεν ἀνθρώπων. 4. Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ὑπ' οὐδενὸς οὔτε γελῶν ὤφθη οὔτε δακρύων. 5. Πτωχὸν ἰδὼν μὴ παραδράμης. 6. Ἀλέξανδρος εἰπεῖν λέγεται,

ὥς, εἰ μὴ Ἄλέξανδρος ἐγερθῆναι, ἠθέλησεν ἂν Διογένους γενέσθαι.
 7. Τὸ καλῶς ῥηθῆναι καὶ οἷς καὶ τοῖς καλῶς ἂν ῥηθῆναι. 8. Χρὴ
 ἐμμεῖνα τοῖς εἰρημένοις. 9. Δημοσθένους εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθη-
 ναίους: „Φροντίζετε, ὅπως οἱ παρ’ ἡμῶν πρόσβεις μὴ λόγους
 μόνον ἐροῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύναι ἔξουσιν. 10. Περι-
 κλῆς τοὺς παῖδας λοιμῶ ἀποβαλὼν ἐρῶμένως αὐτῶν τὸν
 θάνατον ἠνεγκεν. 11. Ὁ σοφὸς ἀνὴρ ῥῆσον οἷσι τῶν ἄλλων τίς
 ἐν βίῳ συμφορᾶς. 12. Μήποτε διενεχθῆναι πρὸς τοὺς φίλους,
 διενηνεγμένος δ’ ὡς τάχιστα διαλλαγέην.

13. Ὁξὺς θεῶν ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πᾶν ἰδεῖν.

231.

1. Xerxes z łatwością (łatwo) zajął Ateny, wszyscy bowiem
 obywatele miasto opuścili. 2. Herakles, wybrawszy drogę cnoty,
 uzyskał nieśmiertelność. 3. Leonidas miał powiedzieć do Xerxesa,
 żądającego wydania (inf.) broni: „Przyjdź i weź sobie“ (aor.).
 4. Cyklop Polifemos miał zjeść towarzyszy Odysseusza. 5. Ani
 nie widziałem, coś uczynił, ani nie słyszałem, coś powiedział
 (perf.). 6. Nie wszystko można (ἔστι) widzieć (aor.) i nie wszystko
 wiedzieć. 7. (Słowa) powiedzianego (aor.) nie cofniesz (opt. aor.
 z ἂν). 8. Perykles miał mężnie znieść śmierć swoich synów.
 9. Mówią, że Aryona zaniósł delfin przez morze do Koryntu
 (pass.).

232.

Ψεύστης κολασθεῖς.

1. Ἀνὴρ τις παρὰ ποταμῶ ξυλευόμενος τὸν πέλεκυν ἀπέ-
 βαλεν· ἀπορῶν οὖν ἐπὶ τῆς ὄχθης καθίσας ἔκλαυσεν. 2. Ἐρμῆς
 δ’ ἀκούσας κλαίοντος αὐτοῦ καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν κατέδωκε εἰς
 τὸν ποταμόν, οἰκτίρας τὸν ἀνθρώπον. 3. Μικρῶ δ’ ὕστερον
 ἀναδὺς ἀνήνεγκε χρυσοῦν πέλεκυν καὶ ἤρετο, εἰ οὗτός ἐστιν,
 ὃν ἀπολώλεκεν. 4. Τοῦ δὲ μὴ τοῦτον εἶναι εἰπόντος ὁ θεὸς
 αὐτῷ καταβὰς ἀργυροῦν ἀνεκόμισεν. 5. Τοῦ δ’ οὐδὲ τοῦτον

εἶναι ἑαυτοῦ φάσκοντος, τὸ τρίτον ὁ θεὸς κατέδου καὶ τὸν τοῦ ἀνδρὸς πέλεκυν ἀνήνεγκεν. 6. Ἰδὼν δ' αὐτὸν ὁ ἀνὴρ μέγα ἐχάρη καὶ εὐθὺς εἶπε τοῦτον ἀληθῶς εἶναι τὸν ἀπολωλότα. 7. Θαυμάσας δ' ὁ θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς δικαιοσύνην ἅπαντας αὐτῷ ἔδωρήσατο.

233.

Dokończenie.

1. Ὁ δέ, παραγενόμενος πρὸς τοὺς ἑταίρους, πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς διηγήσατο· ὧν εἷς τις τὰ ἴσα κερδᾶναι βουλόμενος, παρὰ τὸν ποταμὸν ἦλθε καὶ τὸν πέλεκυν ἐξεπίτηδες ἀφείξ εις τὸ ρεῦμα, κλαίων ἐκάθητο. 2. Ἐπιφανείς οὖν ὁ Ἑρμῆς ἀκείνῳ καὶ τὴν αἰτίαν γνοὺς τῆς λύπης εὐθὺς κατέδου εἰς τὸν ποταμὸν· ἀνενεγκὼν δὲ καὶ τοῦτω χρυσοῦν πέλεκυν ἤρετο, εἰ τοῦτον ἀπέβαλεν. 3. Τοῦ δὲ σὺν ἰδονῇ „Ναὶ ἀληθῶς ὁδ' ἐστίν“ εἰπόντος, μισήσας ὁ θεὸς τὴν τοσαύτην ἀναίδειαν, οὐ μόνον ἐκείνον κατέσχευεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέδωκεν. 4. Ταῦτα δὲ παθὼν ἔγνω ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ὁ ψευδόμενος βλάπτει ἑαυτόν.

234.

Ἀλεξάνδρου ἀνάβασις.

1. Ἀλέξανδρος Φιλίππου, τοῦ Μακεδόνων βασιλέως υἱός, ἐπεὶ μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τὴν ἀρχὴν παρεδέξατο, στρατείαν παρεσκευάζετο ἐπὶ τοὺς Πέρσας. 2. Στρατιὰν οὖν συλλέξας Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων οὐκ ὀλίγην, ἅμα τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξήλασεν ἐφ' Ἑλλήσποντον, τὰ κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας. 3. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖ διὰ τῆς Θράκης ἐν εἴκοσιν ἡμέραις διεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Ἀβυδὸν τριήρεσι μὲν ἑκατόν, πλοίοις δ' ἄλλοις πολλοῖς. 4. Λέγουσι δ' αὐτὸν ἐν μέσῳ τῷ πόρῳ ταῦρον σφάξαι τῷ Ποσειδῶνι καὶ σπεῖσαι Νηρηΐσιν ἐκ χρυσοῦς φιάλης, πρῶτον

δ' ἐκ τῆς νεῶς ἐκπηδήσαντα εἰς τὴν γῆν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ βωμοὺς ἰδρῦσασθαι Διδὸς καὶ Ἀθηναῖς καὶ Ἡρακλέους. 5. Ἐπεὶ δ' εἰς Ἴλιον ἦκεν, ἔθυσε καὶ Ἀθηναῖα καὶ Πριάμῳ, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενος τῷ Νεοπτολέμῳ γένει· ἦν γὰρ αὐτὸς ἐκ τοῦ Νεοπτολέμου γένους. 6. Ἐστεφάνωσε δὲ καὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον, Ἡφαιστίωνος, ὃς αὐτῷ πιστότατος ἦν τῶν φίλων, στεφανοῦντος τὸν τοῦ Πατρόκλου.

235.

Ciąg dalszy.

1. Ἀκούσας δὲ τοὺς Πέρσας ἐπὶ τῷ Γρανικῷ συντετάχθαι ὡς εἰς μάχην, εὐθύς ἐξήλασεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ παντελῶς ἐνίκησεν. 2. Λαβῶν δὲ μετὰ ταύτην τὴν νίκην τὰς μὲν πλείστας Αἰολίδας καὶ Ἰωνικὰς πόλεις ἄνευ μάχης, τὴν δὲ Μίλητον καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἐλὼν κατὰ κράτος, εἰς Γόρδιον, πόλιν τῆς Φρυγίας, ἐπορεύθη. 3. Ἐκεῖ δ' ἀφικόμενος ὄραν ἐπεθύμησε τὴν ἄμαξαν τὴν τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τὸν δεσμόν· χρησμόν γὰρ ἐπύθετο εἶναι, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τὸν δεσμόν, τοῦτον ἄρξειν τῆς Ἀσίας. 4. Ἐπειρῶτο μὲν οὖν καὶ Ἀλέξανδρος λύειν τὸν δεσμόν· οὐ μὴν ἔλυσέ γε· οὔτε γὰρ τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο αὐτοῦ. 5. Ἐνθα δὴ σπασάμενος τὸ ξίφος διέκοψε τὸν δεσμόν· καὶ ὁ χρησμός οὕτως ἐτελέσθη.

236.

Ciąg dalszy.

1. Ἐξορμήσας δ' ἀπὸ Γορδίου ὁ Ἀλέξανδρος ἐπορεύετο διὰ τῆς Γαλατικῆς καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς Καππαδοκίας ὡς προσκτησόμενος καὶ ταύτας τὰς χώρας. 2. Ἐμβαλὼν δ' ἔπειτα εἰς τὴν Κιλικίαν προσέλαβε τοὺς Ταρσοὺς ἄνευ μάχης. 3. Ἀκούσας δ' ἐκεῖ Δαρεῖον μεγάλην στρατιὰν ἔχοντα προσέρχεσθαι ὡς μαχομένου τοῖς Μακεδόσι, μάλα ἐχάρη καὶ εὐθύς ἐξήλασε ἐπὶ

τοὺς Πέρσας. 4. Συνέτυχε δ' αὐτοῖς παρὰ τὸν Πίναρον ποταμὸν τεταγμένοις ἐγγὺς τῆς θαλάττης καὶ τῆς Ἰσσοῦ πόλεως· ἐλέγοντο δ' εἶναι εἰς ἐξήκοντα ἀνδρῶν μυριάδας. 5. Ἀλέξανδρος δ' οὖν, ἐπεὶ καὶ αὐτῷ διετέτακτο τὸ στράτευμα, ἐποτρύννας τοὺς τε ἡγεμόνας καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἀνδράς ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, προῆγε τὴν δύναμιν· πρῶτοι δὲ οἱ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος δρόμῳ εἰς τὸν ποταμὸν εἰσέβαλον. 6. Εὐθὺς δ', ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, ἐτράποντο οἱ βάρβαροι. 7. Καὶ ταύτη μὲν καλῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρος· ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ κέρατι ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τῶν μισθοφόρων τῶν τοῦ Δαρείου. 8. Καὶ ἐνίκησαν ἂν οἱ τοῦ Δαρείου, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως παρεβοήθησεν.

237.

Ciąg dalszy.

1. Τότε δὲ δρόμῳ ἔφυγε πᾶσα ἡ στρατιά· ἔφυγε δὲ καὶ Δαρεῖος πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὕστερον δέ, ἐπεὶ δυσχωραῖς ἐνέτυχεν, ἐφ' ἵππου, ἀπολιπὼν τὸ τε ἄρμα καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ τόξον καὶ τὸν κἀνδύον. 2. Καὶ τὸν μὲν Δαρεῖον νύξ ἐπιγενομένη διέσωσεν, τὸ δ' ἄρμα αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα ἔλαβον τῶν Μακεδόνων τινὲς διώκοντες· εἶλον δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Περσῶν καὶ ἐν τούτῳ τὴν τε μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ υἱὸν Δαρείου νῆπιον καὶ θυγατέρας δύο. 3. Λέγονται δ' ἀποκτεῖναι οἱ Μακεδόνες ἐν τῇ τε μάχῃ καὶ τῇ διώξει τῶν Περσῶν εἰς δέκα μυριάδας. 4. Μετὰ ταύτην τὴν μάχην ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τοὺς νεκροὺς θάψας μεγαλοπρεπῶς καὶ τὴν στρατιὰν ἀναπαύσας εἰς τὴν Φοινίκην ἦει, Δαρεῖος δ' ἐπὶ Θάψακον τὴν πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνεν, ὅπως ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. 5. Ἐφευγον δὲ μετ' αὐτοῦ τῶν τε Περσῶν οἱ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων.

Ciąg dalszy.

1. Ἀλεξάνδρου δ' ἐν τῇ Φοινίκῃ ὄντος πρέσβεις ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου, ἐπιστολὴν κομίζοντες αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώττης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. 2. Ἐνῆν δὲ καὶ ἐγκλήματα ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη Ἀλέξανδρος καὶ πολλὰ κακὰ εἰργάσατο τοὺς Πέρσας οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παιδῶν. 3. Τούτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρῃ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. 4. Καὶ τὴν μὲν μάχην ὡς θεῶν τινι ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ τὴν μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ σύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἰξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν τοὺς τὰ πιστὰ ληφόμενους καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

Ciąg dalszy.

1. Πρὸς τὰυτα δ' ἀντέγραψεν Ἀλέξανδρος τάδε· „Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προσηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν τῆς ἐχθρας. 2. Ἐπειδὴ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σου δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω τῶν θεῶν μοι δόντων, καὶ κύριός εἰμι τῆς ἀπάσης Ἀσίας, ὥστε, εἴ τινος δέη, ἦκε πρὸς ἐμέ. 3. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ πιστὰ ληφόμενους. 4. Ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐμέ τὴν τε μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι ἐθέλεις, αἶτει καὶ λάμβανε· ὅ τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. 5. Καὶ τοῦ λοιποῦ

ὅταν πέμπης, παρ' ἐμὲ ὡς βασιλέα πέμπει, μηδ' ἂ βούλει, ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ τινος δέη· εἰ δὲ μὴ, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. 6. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῶγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὐδ' ἂν ἦς.“

240.

Ciąg dalszy.

1. Ταῦτα πρὸς τὸν Δαρεῖον ἐπιστείλας προῆει διὰ τῆς Φοινίκης, ὡς τὴν Αἴγυπτον προσκησόμενος· αὕτη γὰρ ἡ χώρα ἦν μὲν ἐκ παλαιοῦ τῶν Περσῶν, χαλεπῶς δ' ἔφερον οἱ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν Περσῶν δουλείαν. 2. Πορευόμενος δὲ παρὰ θάλατταν προσλαμβάνει τὰς πόλεις τὰς ἐκεῖ, Βύβλον τε καὶ Σιδῶνα. 3. Προχωροῦντι δ' αὐτῷ ὡς ἐπὶ Τύρον πρέσβεις Τυρίων ἐντυγχάνουσι κατὰ τὴν ὁδὸν πεμφθέντες περὶ φιλίας. 4. Ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπαινέσας καὶ τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσε φράσαι Τυρίοις, ὅτι βασιλεὺς ἐθέλει εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ· ἦν γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους παλαιάτατον. 5. Ἀποκριναμένων δ' αὐτῷ τῶν Τυρίων, ὅτι εἰς τὴν πόλιν οὔτε Περσῶν τινα οὔτε Μακεδόνων εἰσδέξονται, τὰ δ' ἄλλα ἐτοίμους εἶναι ποιῆσαι, ὅσα ἀπαγγεῖλαι, Ἄλεξάνδρος ὀργισθεὶς προσῆγε τὴν στρατιὰν ὡς πολιορκήσων τὴν πόλιν. 6. Ἦν δ' ἔργον χαλεπώτατον τῆς Τύρου ἡ πολιορκία· καὶ γὰρ καὶ θαλάττη πανταχόθεν περιεβέβλητο ἡ πόλις καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς ὠχύρωτο, νῆες δὲ πολλαὶ τοῖς Τυρίοις ἦσαν. 7. Ὅμως δ' ἔάλω ὑπ' Ἀλεξάνδρου, εἰ καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου.

241.

Ciąg dalszy.

1. Ἐτι δὲ πολιορκοῦντος τὴν πόλιν Ἀλεξάνδρου ἤκον αὐθις πρέσβεις παρὰ Δαρεῖου ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε καὶ γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν δοῦναι ἐθέλειν

Δαρείον Ἀλεξάνδρῳ, τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ μέχρι τῆς θαλάττης Ἀλεξάνδρου εἶναι γήμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ σύμμαχον. 2. Καὶ τούτων ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι, εἰ Ἀλέξανδρος ἦν, κατέλυσεν ἂν ἐπὶ τούτοις τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δ' Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρίνεσθαι Δαρείῳ, ὅπερ καὶ ἀπεκρίνατο. 3. Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας τὸ μέρος λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης· γῆμαί τ' ἂν ἐθέλῃ τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ μὴ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τ' αὐτὸν ἤκειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. 4. Γνοὺς δὲ ταῦτα Δαρεῖος τῆς μὲν φιλίας τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀπέγνω, τὸν δὲ πόλεμον αὐθις παρεσκευάζετο.

242.

Ciąg dalszy.

1. Πορευομένη δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπ' Αἴγυπτον αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις προσεχώρησαν, ἡ δὲ τῶν Γαζαίων πόλις οὐκ ἐδέξατο αὐτόν. 2. Ἐλὼν οὖν καὶ ταύτην τὴν πόλιν κατὰ κράτος, ἐπεὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦκε μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀνὰ τὸν Νεῖλον ποταμὸν ἀναπλεύσας ἀφίκετο εἰς Μέμφιν καὶ ἔθυσεν ἐκεῖ τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι. 3. Κτίσας δ' ἔπειτα τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν χώρῳ καλλίστῳ ἐγγὺς τῆς θαλάττης καὶ παρ' Ἀμμωνα εἰς Λιβύην ὁδὸν ποιησάμενος εἰς χῶρον ἔρημον καὶ ἄνυδρον, ὡς χρῆσόμενος τῷ θεῷ, ἅμα τῷ ἦρι εἰς Τύρον ἐπανῆλθεν. 4. Ἐν Τύρῳ δ' ἀνέπαυσε τὸν στρατὸν καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν. 5. Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ἄνω ὤρμητο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε τὴν πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν· τοῦτον δὲ γεφυρώσας καὶ διαβάς οὐδενὸς

εἰργοντος ἐπορεύετο ἄνω διὰ τῆς Μεσοποταμίας, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη. 6. Πορευομένων δ' αὐτόμολοι ἦκοντες ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατεύματος ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ἐστρατοπέδευεν ὡς κωλύσων Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι. 7. Τοῦτ' ἀκούσας σπουδῇ προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα· ἐπεὶ δ' ἦκεν, οὔτε Δαρεῖον οὔτε φυλακὴν καταλαμβάνει, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον οὐδενὸς κωλύοντος.

243.

Ciąg dalszy.

1. Πυθόμενος δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας στρατοπεδεύειν Δαρεῖον ἐν Γαυγαμήλοις πρὸς τῷ Βουμώδω ποταμῷ, μεγάλην δύναμιν ἔχοντα, εὐθὺς πορεύεται ἐπ' αὐτόν· ἐλέγετο δ' ἡ πᾶσα στρατιὰ εἶναι Δαρείῳ ἵππεις μὲν εἰς τετράκισ μυριάδας, πεζοὶ δ' εἰς ἑκατὸν μυριάδας καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, ἐλέφαντες δὲ πεντεκαίδεκα. 2. Ὡς δ' ἀπεῖχεν Ἀλέξανδρος ὅσον τριάκοντα σταδίους, καταφανεῖς ἤδη ἐγένοντο αἱ τῶν πολεμίων τάξεις. 3. Ἀλέξανδρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τῶν ξένων τοὺς ἡγεμόνας συνεβουλεύετο, πότερον κρεῖττον εἶη εὐθὺς ἐπάγειν τὴν φάλαγγα, ἢ τότε μὲν αὐτοῦ ἀναπαύειν τὸ στράτευμα, κατασκέψασθαι δ' ἅπαντα τὸν χῶρον καὶ τὴν τῶν πολεμίων τάξιν. 4. Συμβουλευόντος δὲ τοῦ Παρμενίωνος καταστρατοπεδεύονται αὐτοῦ τεταγμένοι ὡς εἰς μάχην· Ἀλέξανδρος δὲ λαβὼν τοὺς ψιλοὺς καὶ τῶν ἵππέων τοὺς ἐταίρους περιήλανε κύκλῳ σκοπῶν τὸ χωρίον. 5. Ἐπεὶ δ' ἐπανῆλθε, δειπνοποιεῖσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν, ὡς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ τὴν μάχην ποιησόμενος.

244.

Ciąg dalszy.

1. Καὶ ἤδη τε ἡμέρα ὑπεφαίνεται καὶ Μακεδόνες συνετάττοντο ὡς εἰς μάχην. 2. Ἐπεὶ δὲ συνετάχθησαν, Ἀλέξανδρος

μὲν αὐτὸς ἔχων τὸ δεξιὸν κέρασ προῖγε κατὰ τὸ μέσον τὸ τῶν Περσῶν, ἔνθα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος. 3. Καὶ πρῶτον μὲν ἵππομαχία ἐγένετο κατὰ τὸ δεξιόν· Ἀλέξανδρος δὲ τὴν φάλαγγα ἤγε ὁρόμῳ ἐπὶ τὸν Δαρεῖον αὐτόν. 4. Καὶ χρόνον μὲν τινα ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἦν· ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι οὐ δυνάμενοι ἀντέχειν τοὺς Μακεδόνας. 5. Δαρεῖος δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφηνεν, ὁρῶντες δὲ φεύγουσι καὶ οἱ περὶ αὐτόν. 6. Καὶ τότε ἂν Ἀλέξανδρος εἶλεν, ὡς δοκεῖ, τὸν Δαρεῖον διώξας, εἰ μὴ ἔπεμψε Παρμενίων ἀγγελοῦντα, ὅτι κινδυνεύουσιν οἱ κατὰ τὸ ἀριστερὸν καὶ βοηθεῖν δεῖ ὡς τάχιστα· ἐν ᾧ γὰρ Ἀλέξανδρος τῷ Παρμενίωνι ἐβοήθησεν ἐπιστρέψας σὺν τῇ ἵππῳ, ἔφηνεν ὁ Δαρεῖος. 7. Τέλος δ' ἔφηνον ἀνὰ κρίτους πάντες οἱ βάρβαροι, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι πολλοὺς ἀπέκτειναν· εἶλον δὲ τὸ τῶν βαρβάρων στρατόπεδον καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοὺς καμήλους.

245.

Dokończenie.

1. Ἀλέξανδρος δ' οὐκ ἐπαύετο διώκων τὸν Δαρεῖον, πρὶν ἔλοι. 2. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἰς Ἀρβηλα ἀφίκετο· ἐκεῖ δὲ τὰ χρήματα καὶ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου ἔλαβεν. 3. Ἐξ Ἀρβήλων δ' ὁρμηθεὶς ἦκεν εἰς Βαβυλῶνα, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· προσκεχωρήκασι δ' αὐτῷ ἐκόντες καὶ οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Σούσιοι, πνυθόμενοι τὴν τοῦ Δαρείου ἦτταν. 4. Ἐντεῦθεν προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας ἀκούσας ἐκεῖ εἶναι Δαρεῖον· Δαρεῖος γὰρ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰς ἄρμαμάξας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας ἔπεμψεν, αὐτὸς δ' ἔχων τὴν δύναμιν, ἣτις αὐτῷ ἐκ τῶν παρόντων συνείλετο, ἔμενεν ἐν Ἐκβατάνοις. 5. Ἐπεὶ δ' ἤκουσεν Ἀλέξανδρον ἐγγὺς ὄντα σὺν τῇ στρατιᾷ, οὐκ οὔσης ἀξιωμαχοῦ τῆς δυνάμεως, λαβὼν τὰ χρήματα ἔφηνεν εἰς πύλας τὰς Κασπίας. 6. Ἐπεὶ δὲ κἀκεῖ

Ἄλεξανδρος ἦλθε σπουδῇ ἄγων τοὺς τε προδρομοὺς ἰππέας καὶ τῶν πεζῶν τοὺς κουφοτάτους, ἀγγέλλεται αὐτῷ, ὅτι Βῆσσος, ὁ Βακτριῶν σατράπης, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν σὺν Δαρείῳ φερόντων Δαρεῖον ὀδεμένον ἄγοιεν. 7. Τότε δ' ἔτι θάπτον ἐδίωκεν Ἄλεξανδρος τοὺς βαρβάρους ἄγων τοὺς μεθ' αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. 8. Τέλος δ' ἐπέτυχε τοῖς βαρβάροις· καὶ ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἠμύνοντο, οἱ δὲ πλεῖστοι εὐθὺς ἔφυγον σὺν Βήσσω, Δαρεῖον ἀπολιπόντες καιρίαν τρωθέντα. 9. Δαρεῖος μὲν οὖν ἀπέθανεν ὀλίγω ὕστερον, πρὶν ἤκειν Ἄλεξανδρον· Ἄλεξανδρος δὲ τὸ σῶμα εἰς Πέρσας ἔπεμψε, θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς.

246.

Περὶ Κῦρου τοῦ ἀρχαίου.

1. Κῦρος Καμβύσου, Περσῶν βασιλέως, υἱὸς φῦναι λέγεται εἶδος μὲν κάλλιτος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοπονώτατος, ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομεῖναι τοῦ ἐπαινεῖσθαι ἕνεκα. 2. Καὶ μέχρι μὲν δώδεκα ἐτῶν ὁ Κῦρος ἐν τοῖς Πέρσαις ἐπαιδεύθη· ἐμάνθανον δ' ἐκεῖ οἱ παῖδες εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι σίτου καὶ ποτοῦ, ἐμάνθανον δὲ καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. 3. Ἀκούσας δ' ὁ πάππος αὐτοῦ Ἀστυάγης, τῶν Μήδων βασιλεύς, — ἦν γὰρ Μανδάνη, ἡ τοῦ Κῦρου μήτηρ, Ἀστυάγου θυγάτηρ — καλὸν κάγαθόν αὐτὸν εἶναι, μετεπέμψατο τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς· ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει τὸν Κῦρον. 4. Ἦλθεν οὖν αὐτῇ τε ἡ Μανδάνη πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν ἔχουσα. 5. Ἐν χρόνῳ δὲ βραχεῖ οὕτω προσφιλεῖς ἐγένετο ὁ Κῦρος τῷ πάππῳ, ὥστε πάντα χαρίζεσθαι αὐτῷ τὸν πάππον, ἃ ἂν βούλοιο.

6. Ἐπεὶ δ' ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο ὡς ἀπιοῦσα πάλιν πρὸς τὸν ἄνδρα, εἶδεῖτο αὐτῆς ὁ Ἀστυάγης καταλιπεῖν τὸν Κῦρον. 7. Ἡ δ' ἀπεκρίνατο, ὅτι βούλοιο μὲν ἅπαντα τῷ πατρὶ χαρίζεσθαι, ἄκοντα μέντοι τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν καταλιπεῖν. 8. Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ Κῦρος, πότερον βούλοιο μένειν ἢ ἀπιέναι, οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ταχὺ εἶπεν, ὅτι μένειν βούλοιο. 9. Ἐρωτηθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς μητρός, διὰ τί, εἰπεῖν λέγεται. „Ὅτι οἴκοι μὲν τῶν ἡλίκων καὶ εἰμι καὶ δοκῶ κράτιστος εἶναι, ὦ μητερ, καὶ ἀκοντίζων καὶ τοξεύων, ἐνταῦθα δ' οἶδ' ὅτι ἰππεύων ἤττων εἰμὶ τῶν ἡλίκων· καὶ τοῦτ' εὔ ἴσθι, ὦ μητερ, ὅτι ἐμὲ πάνυ ἀνιῶ. 10. Ἐὰν δέ με καταλίπῃς ἐνθάδε καὶ μάθω ἰππεύειν, ὅταν μὲν ἐν Πέρσαις ὦ, οἰμαί σοι ἐκείνους τοὺς ἀγαθοὺς τὰ πεζικὰ ῥαδίως νικήσειν, ὅταν δ' εἰς Μήδους ἔλθω, ἐνθάδε πειράσομαι ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ὧν ἰππεὺς συμμαχεῖν τῷ πάππῳ.“

11. Τέλος δ' ἡ μὲν μήτηρ ἀπῆλθε, Κῦρος δὲ κατέμενε καὶ αὐτοῦ ἐτρέφετο. 12. Πρῶσσηβος δὲ γενόμενος, ἐπεὶ καὶ ἰππεύειν ἔμαθε, ὥστε οὐ μόνον εἰς τὸ ἴσον ἀφίκετο τῇ ἰππικῇ τοῖς ἡλιξιν, ἀλλὰ καὶ παρῆει διὰ τὸ ἐρᾶν τοῦ ἔργου, καὶ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἀνηλώκει διώκων καὶ βάλλων καὶ κατακαίνων, ὥστε ὁ Ἀστυάγης οὐκέτι εἶχεν αὐτῷ συλλέγειν θηρία, εἶδεῖτο τοῦ πάππου ἐκπέμψαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν θήραν σὺν τῷ θείῳ. 13. Ὁ δ' οὖν Ἀστυάγης ἐπεὶ ἔγνω σφόδρα αὐτὸν ἐπιθυμοῦντα ἔξω θηρᾶν, ἐκπέμπει αὐτὸν σὺν τῷ θείῳ, καὶ φύλακας συμπέμπει ἐφ' ἵππων πρεσβυτέρους, ὅπως ἀπὸ τῶν δυσχωριῶν φυλάττοιεν αὐτὸν καὶ εἰ τῶν ἀγρίων τι φανείη θηρίων. 14. Ὁ οὖν Κῦρος τῶν ἐπομένων προθύμως ἐπυνθάνετο, ποίοις οὐ χρῆ θηρίοις πελάζειν καὶ ποῖα χρῆ θαρροῦντα διώκειν· οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι ἄρκτοι πολλοὺς ἤδη πλησιάσαντας διέφθειραν καὶ κάπροι καὶ λέοντες, αἱ δ' ἔλαφοι καὶ δορκάδες καὶ οἱ ἄγριοι οἰες καὶ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι ἀσινεῖς

είσιν. 15. Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο, τὰς δυσχωρίας ὅτι δέοι φυλάττειν οὐδὲν ἦττον ἢ τὰ θηρία· πολλοὺς γὰρ ἤδη αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ἀπολωλέναι.

16. Καὶ ὁ Κῦρος πάντα ταῦτα ἐμάνθανε προθύμως. 17. Ὡς δ' εἶδεν ἔλαφον ἐκπηδήσασαν, πάντων ἐπιλαθόμενος, ὧν ἤκουσεν, ἐδίωκεν, οὐδὲν ἄλλο ὁρῶν, ἢ ὅποι ἔφευγεν. 18. Καὶ πῶς διαπηδῶν αὐτῶ ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνυα καὶ μικροῦ καὶ ἐκεῖνον ἐξετραχίλισεν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος μόλις πῶς καὶ ὁ ἵππος ἐξανέστη. 19. Ὡς δ' εἰς τὸ πεδῖον ἦλθεν, ἀκοντίσας καταβάλλει τὴν ἔλαφον, καλὸν τι χρῆμα καὶ μέγα. 20. Καὶ ὁ μὲν δὴ ὑπερέχειεν· οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες ἐλοιδοροῦν αὐτὸν καὶ ἔλεγον, εἰς οἷον κίνδυνον ἔλθοι, καὶ ἔφασαν κατερεῖν αὐτοῦ. 21. Ὁ οὖν Κῦρος εἰστήκει καταβεβηκῶς καὶ ἀκούων ταῦτα ἠνιάτο· ὡς δ' ἤσθητο κραυγῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον ὡσπερ ἐνθουσιῶν, καὶ ὡς εἶδεν ἐκ τοῦ ἀντίου κάπρον προσφερόμενον, ἀντίος ἐλαύνει καὶ διατεινόμενος εὐστόχως βάλλει εἰς τὸ μέτωπον καὶ κατέσχε τὸν κάπρον.

22. Ἐνταῦθα μέντοι ἤδη καὶ ὁ θεῖος αὐτῶ ἐλοιδοροεῖτο τὴν θρασύτητα ὁρῶν· ὁ δ' αὐτοῦ λοιδορουμένου ὄμως ἐδεῖτο, ὅσα αὐτὸς ἔλαβε, ταῦτα εἶσαι εἰσκομίσαντα δοῦναι τῷ πάππῳ. 23. Τὸν δὲ θεῖον εἰπεῖν φασιν· „Ἄλλ' ἦν αἰσθηταί, ὅτι ἐδίωκες, οὐ σοὶ μόνον λοιδορήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐμοί, ὅτι σε εἶων.“ 24. „Καὶ ἦν βούληται,“ φάναι αὐτόν, „μαστιγῶσάτω, ἐπειδὴν γ' ἐγὼ δῶ αὐτῶ· καὶ σύγε, εἰ βούλει,“ ἔφη, „ὦ θεῖε, τιμωρησάμενος ὅ τι βούλει, ταῦτα ὄμως χάρισαί μοι.“ 25. Καὶ ὁ Κναξάρχης μέντοι τελευτῶν εἶπε· „Ποῖε, ὅπως βούλει· σὺ γὰρ νῦν γε ἡμῶν ἔοικας βασιλεὺς εἶναι.“

26. Οὕτω δὴ ὁ Κῦρος εἰσκομίσας τὰ θηρία ἐδίδου τε τῷ πάππῳ καὶ ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸς ταῦτα θηράσειεν ἐκείνῳ καὶ τὰ ἀκόντια ἐπεδείκνυ μὲν οὐ, κατέθηκε δ' ἡματωμένα, ὅπου φέτο τὸν πάππον ὄψεσθαι. 27. Ὁ δ' Ἀστυάγης ἄρα εἶπεν· „Ἄλλ'

ὦ παῖ, δέχομαι μὲν ἔγωγε ἠδέως, ὅσα σὺ δίδως, οὐ μέντοι δέομαί γε τούτων οὐδενός, ὥστε σε κινδυνεύειν.“ 28. Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη· „Εἰ τοίνυν μὴ σὺ δέῃ, ἰκετεύω, ὦ πάππε, ἐμοὶ δὸς αὐτά, ὅπως τοῖς ἠλικιώταις ἐγὼ διαδῶ.“ 29. „Ἄλλ’, ὦ παῖ,“ ἔφη ὁ Ἀστυάγης, „καὶ ταῦτα λαβὼν διαδίδου, ὅτῳ σὺ βούλει καὶ τῶν ἄλλων ὅποσα ἐθέλεις.“ 30. Καὶ ὁ Κῦρος λαβὼν ἐδίδου τ’ ἄρας τοῖς παισὶ καὶ ἅμα ἔλεγεν· „ὦ παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν, ὅτε τὰ ἐν παραδείσῳ θηρία ἐθηρῶμεν· ὅμοιον ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι οἰόνπερ εἴ τις δεδεμένα ζῶα θηροφῆ. 31. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν μικρῷ χωρίῳ ἦν, ἔπειτα δὲ λεπτὰ καὶ ψωραλέα· τὰ δ’ ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ λειμῶσι θηρία ὡς μὲν καλὰ, ὡς δὲ μεγάλα, ὡς δὲ λιπαρὰ ἐφαίνετο. 32. Καὶ αἱ μὲν ἔλαφοι ὥσπερ πτηναὶ ἠλλογοντο πρὸς τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ κάπροι, ὥσπερ τοὺς ἀνδρας φασὶ τοὺς ἀνδρείους, ὁμόσε ἐφέροντο, ὑπὸ δὲ τῆς πλατύτητος οὐδ’ ἁμαρτεῖν οἶόν τ’ ἦν αὐτῶν· καλλίω δὲ,“ ἔφη, „ἔμοιγε δοκεῖ καὶ τεθνηκότα εἶναι ταῦτα ἢ ζῶντα ἐκεῖνα τὰ περιωκοδομημένα.“

33. Ταῦτα δ’ εἰπὼν ἀνήρετο, εἰ ἀφεῖεν καὶ αὐτοὺς οἱ πατέρες ἐπὶ θήραν. „Καὶ ῥαδίως γ’ ἂν“, ἔφασαν, „εἰ Ἀστυάγης κελεύοι.“ 34. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· „Τίς οὖν ἂν ἡμῖν Ἀστυάγει μνησθεῖ,“ „Τίς γὰρ ἂν,“ ἔφασαν, „σοῦ γε ἰκανώτερος πείσαι,“ „Ἄλλὰ μὰ τὸν Δία,“ ἔφη, „ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ’, ὅστις ἀνθρωπος γεγένημαι· οὐδὲ γὰρ οἶός τ’ εἶμι λέγειν ἔγωγε οὐδ’ ἀναβλέπειν πρὸς τὸν πάππον ἐκ τοῦ ἴσου ἔτι δύναμαι· παιδάριον δ’ ὦν δεινότητος λαλεῖν ἐδόκουν εἶναι.“ 35. Καὶ οἱ παῖδες εἶπον· „Πονηρὸν λέγεις τὸ πρῶγμα, εἰ μῆδ’ ὑπὲρ ἡμῶν, ἂν τι δέῃ, δυνήσῃ πράττειν, ἀλλ’ ἄλλου τινὸς ἀνάγκη ἔσται δεῖσθαι ἡμᾶς.“ 36. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐδόχθη, καὶ σιγῇ ἀπελθὼν διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν εἰσῆλθην, ἐπιβουλεύσας, ὅπως ἂν ἀλυπότατα εἴποι πρὸς τὸν πάππον καὶ διαπράξειεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς παισίν, ὧν ἐδέοντο.

37. Ἡρξάτο οὖν ὧδε· „Εἰπέ μοι,“ ἔφη, „ὦ πάππε, ἦν
 τις ἀποδρᾷ τῶν οἰκετῶν σε καὶ λάβῃς αὐτόν, τί αὐτῷ χρήσῃ;“
 „Τί ἄλλο,“ ἔφη, „ἢ δῖσας ἐργάζεσθαι ἀναγκάσω;“ 38. „Ἦν
 δ' αὐτόματος πάλιν ἔλθῃ, πῶς ποιήσεις;“ „Τί δέ,“ ἔφη, „εἰ
 μὴ μαστιγώσας γε, ἵνα μὴ αὐθις τοῦτο ποιῇ, ἐξ ἀρχῆς χρή-
 σομαι;“ 39. „Ὡρα ἄν,“ ἔφη ὁ Κῦρος, „σοὶ παρασκευάζεσθαι
 εἶη, ὅτῳ μαστιγώσεις με, ὡς βουλευομαι γέ, ὅπως σε ἀποδρῶ
 λαβὼν τοὺς ἡλικιώτας ἐπὶ θήραν.“ 40. Καὶ ὁ Ἀστυάγης φοβού-
 μενος, μὴ ὁ Κῦρος κακόν τι πάθοι ἐν τῇ θήρᾳ, „Καλῶς,“
 ἔφη, „ἐποίησας προειπὼν· ἐνδοθεν γάρ,“ ἔφη, „ἀπαγορεύω σοι
 μὴ κινεῖσθαι.“ 41. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐπέϊθετο μὲν καὶ
 ἔμεινε, λυπούμενος δ' ἰσχυρῶς σιωπῇ διῆγεν. 42. Ὁ μέντοι
 Ἀστυάγης, ἐπεὶ ἔγνω αὐτὸν λυπούμενον, βουλόμενος αὐτῷ
 χαρίζεσθαι, ἐξάγει ἐπὶ θήραν καὶ πεζοὺς πολλοὺς καὶ ἰππέας
 συναλίσσας καὶ τοὺς παῖδας, καὶ συνελάσας εἰς τὰ ἰππάσιμα
 χωρία ἐποίησε μεγάλην θήραν. 43. Καὶ βασιλικῶς δὲ παρὼν
 αὐτὸς ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη
 θηρῶν· ὁ δὲ Κῦρος οὐκ εἶα κωλύειν, ἀλλ', „Εἰ βούλει,“ ἔφη,
 „ὦ πάππε, ἠδέως με θηρᾶν, ἄφες τοὺς κατ' ἐμὲ πάντας διώκειν
 καὶ ἀγωνίζεσθαι, ὅπως ἕκαστος κράτιστα δύναιτο.“ 44. Ἐνταῦθα
 δὴ ὁ Ἀστυάγης ἀφίησι, καὶ στὰς ἐθεᾶτο ἀμιλλωμένους ἐπὶ τὰ
 θηρία καὶ φιλονεικοῦντας καὶ διώκοντας καὶ ἀκοντίζοντας.
 45. Καὶ Κῦρῳ ἦδετο οὐ δυναμένῳ σιγᾶν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς,
 ἀλλ' ὡς περ σκύλακι γενναίῳ ἀνακλάζοντι, ὁπότε πλησιάζοι
 θηρίῳ, καὶ παρακαλοῦντι ὀνομαστὶ ἕκαστον. 46. Τέλος δ' οὖν
 πολλὰ θηρία ἔχων ὁ Ἀστυάγης ἀπῆει· καὶ τὸ λοιπὸν οὕτως
 ἦσθη τῇ τότε θήρᾳ, ὥστ' αἰεὶ, ὁπότε οἷόν τ' εἶη, συνεξῆει τῷ
 Κῦρῳ καὶ ἄλλους τε πολλοὺς παρελάμβανε καὶ τοὺς παῖδας
 Κῦρου ἔνεκα.

47. Ἐπεὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Κῦρος καὶ πρὸς τοὺς
 πολεμίους, τοὺς εἰς τὴν Μηδικὴν εἰσβαλόντας, ἀνδρείως ἔμα-

χίσατο, πρῶτον τότε ὄπλα ἐνδύς, μεγάλα δὲ τῆς ἀνδρείας
 παρέσχετο τεκμήρια, ὥστε μαινομένῳ εἰκέναι τῇ τόλμῃ, πάντες
 διὰ στόματος εἶχον αὐτὸν καὶ ἐν λόγῳ καὶ ἐν ᾠδαῖς, ὃ τε
 Ἄστυάγης καὶ πρόσθεν τιμῶν αὐτὸν τότε ὑπερεξεπέπληκτο
 ἐπ' αὐτῷ. 48. Καμβύσης δέ, ὁ τοῦ Κῦρου πατήρ, ἤδετο μὲν
 πυνθανόμενος ταῦτα, ἐπεὶ δ' ἤκουσεν ἔργα ἀνδρὸς ἤδη δια-
 χειριζόμενον τὸν Κῦρον, ἀπεκάλει δὴ, ὅπως τὰ ἐν Πέρσαις
 ἐπιχώρια ἐπιτελοῖη. 49. Καὶ ὁ Κῦρος δ' ἐνταῦθα λέγεται
 εἶπεῖν, ὅτι ἀπιέναι βούλοιο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοιο καὶ ἡ πόλις
 μέμφοιτο· καὶ τῷ Ἄστυάγει δὴ ἐδόκει εἶναι ἀναγκαῖον ἀπο-
 πέμπειν αὐτόν. 50. Ἐνθα δὴ ἵππους αὐτῷ δούς, οὓς αὐτὸς
 ἐπεθύμει λαβεῖν, καὶ ἄλλα συσκευάσας πολλὰ ἔπεμπε καὶ διὰ
 τὸ φιλεῖν αὐτὸν καὶ ἅμα ἐλπίδας ἔχων μεγάλας ἐν αὐτῷ
 ἄνδρα ἔσεσθαι ἰκανὸν καὶ φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθρὸς ἀνιᾶν.
 51. Ἀπιόντα δὲ τὸν Κῦρον προὔπεμπον πάντες καὶ παῖδες
 καὶ ἡλικες καὶ ἄνδρες καὶ γέροντες ἐφ' ἵππων καὶ Ἄστυάγης
 αὐτός, καὶ οὐδεὶς ἦν, ὅστις οὐ δακρύων ἀποστραφεῖη· καὶ Κῦρος
 δ' αὐτὸς λέγεται σὺν πολλοῖς δακρύοις ἀποχωρῆσαι.



1. Przysłowia i gnomy zawarte w „Ćwiczeniach“.

1. Χείρ χειρα νίζει.
2. Γλαυκα εἰς Ἀθήνας.
3. Ἀρχὴ ἡμισυ παντός.
4. Μέτρον ἄριστον πάντων.
5. Δὺς παῖδες οἱ γέροντες.
6. Μὴ παιδὶ μάχαιραν.
7. Ὑγιῆς ψυχὴ ἐν ὑγιεῖ σώματι.
8. Γνωθὶ σαυτόν.
9. Μηδὲν ἄγαν.
10. Ἀρχὴν σοφίας νόμιζε τὸν θεοῦ φόβον.
11. Λυπῶν ἰατρός ἐστιν ἀνθρώποις χρόνος.
12. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.
13. Πολλῶν τὰ χρήματ' αἰτ' ἀνθρώποις κακῶν.
14. Φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.
15. Λύπης ἀπάσης γίνεταί ἰατρός χρόνος.
16. Ἀναρχίας μείζον οὐκ ἔστι κακόν.
17. Βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει.
18. Μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τρόπους.
19. Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δρωσι σύμμαχος θεός.
20. Ὁργὴν ἑταίρου καὶ φίλου πειρῶ φέρειν.
21. Ζήλον τὸν ἐσθλὸν ἀνδρα καὶ τὸν σώφρονα.
22. Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλοῦται ταχῦ.
23. Πραῖξον τὰ σαυτοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων φρόνει.
24. Ἄει λέγων τάληθές οὐ σφαλῆ ποτε.
25. Οὐδεὶς ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν.
26. Πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκεῖς.
27. Ὁ τῆς σοφίας καρπὸς οὐ φθαρήσεται.
28. Νέος πεφυκῶς πολλὰ χρηστὰ μάνθανε.
29. Πλούτῳ πεποιδῶς ἄδικα μὴ πειρῶ ποιεῖν.
30. Μετ' ὀργῆς τοῖς φρονίμοις πρακτέον οὐδέν.
31. Ὁ μὴ πεπλευκῶς οὐδέν ἐώρακε κακόν.
32. Θεοῦ διδόντος οὐδέν ἰσχύει φθόνος,
Καὶ μὴ διδόντος οὐδέν ἰσχύει πόνος.
33. Ἄφεις τὰ φανερά μὴ δίωκε τάφανη.
34. Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν.
35. Ὁ ψεύστης καὶ ἀληθῆ λέγων οὐ πιστεύεται.
36. Πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐδ' ἄρης ἀντίσταται.

37. *Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν.*
38. *Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεσιώσας τύχας.*
39. *Ἐὐχρησίμ' εἰδῶς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδῶς σοφός.*
40. *Εἶναι δίκαιος, μὴ δοκεῖν εἶναι βούλου.*
41. *Βίας παρουσίας οὐδὲν ἰσχύει νόμος.*
42. *Ἰβρις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφν.*
43. *Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσι μόνος,
Κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοιῆς μιᾷ.*
44. *Ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.*
45. *Κακοῖς ὁμιλῶν κατὸς ἐκβήσῃ κακός.*
46. *Δις ἐξαμαρτεῖν ταυτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.*
47. *Δίκαια δράσας συμμάχου τεύξῃ θεοῦ.*
48. *Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενί.*
49. *Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιρώσεται λόγους.*
50. *Ἀνθρωπος ὧν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.*
51. *Λίαν φιλῶν σεαυτὸν οὐχ ἔξεις φίλους.*
52. *Εἰ μὴ καθέξεις γλῶττιαν, ἔσται σοι κακά.*
53. *Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάθοις βλάβην.*
54. *Δουρὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται.*
55. *Ὁξὺς θεῶν ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πᾶν ἰδεῖν.*

2. Przykłady zestawione z „Ćwiczeń“ do nauki składni).

- I. Podmiot i orzeczenie: 22, 5 i 6; 64, 10; 77, 4; 79, 4; 95, 3; 115, 5.
- II. Rodzajnik: 4, 1; 6, 2 i 4; 7, 1; 14, 1; 23, 4, 5, 6 i 7; 34, 1; 68, 1; 85, 6; 92, 1; 97, 4; 100, 4; 226, 4; 236, 4.
- III. Szyk przydawki i orzeczenia: 4, 2; 18, 8; 27, 2; 33, 1; 48, 4; 50, 3; 64, 9; 72, 1; 79, 3; 85, 7; 89, 3; 91, 7; 92, 7; 100, 4; 116, 1; 118, 1; 190, 6; — 48, 7; 66, 1; 89, 4; 90, 2; 97, 4; 140, 7.
- IV. Accusativus:
 - a) Biernik zewnętrzny (odmiennie niż w języku polskim): 18, 1; 25, 4; 38, 3; 42, 2; 48, 5; 54, 5; 90, 2; 95, 2; 101, 2; 106, 3; 107, 7; 114, 10; 133, 3; 139, 8; 181, 1; 212, 5; 217, 1; 220, 1; — 167, 3; 183, 4 i 7.
 - b) Biernik wewnętrzny: 106, 5; 118, 1; 150, 1; 200, 6; 217, 2; 229, 9; 246, 8.
 - c) Podwójny accus.: 13, 7; 19, 4; 64, 4; 74, 1; 89, 1; 104, 3; 107, 6; 112, 2; 118, 7; 167, 3; 169, 1; 197 a) 1; 217, 3; 229, 3.

*) Pierwsza liczba oznacza ustęp „Ćwiczeń“, druga zdanie.

- d) Accus. niezależny: 19, 3; 58, 8; 81, 2; 85, 2; 92, 7; 100, 1; 101, 2; 107, 8; 111, 3; 116, 3; 124, 3; 135, 4; 138, 6; 178, 3 i 8; 243, 2.

V. Dativus:

1. Właściwy:

- a) Przedmiotu dalszego (odmiennie niż w języku polskim): 9, 9; 22, 7; 60, 3; 71, 3; 120, 6; 140, 2; 164, 2; 220, 2; 246, 23; — 21, 6; 22, 1; 24, 3; 32, 5; 54, 7; 56, 2; 61, 1; 110, 8.
- b) D. commodi lub incommodi: 39, 3; 86, 2; 95, 6; 221, 5.
- c) D. possessivus: 33, 4; 60, 1; 118, 6.
- d) D. auctoris: 136, 3 i 7; 211, 2; 236, 5.
- e) D. ethicus: 246, 10.
- f) D. relationis: 193, 7.
- g) D. sociativus: 13, 3; 89, 3; 106, 7; 114, 5; 115, 4; 182, 7; 202, 1; — 39, 2; 234, 2; 246, 15.

2. Instrumentalis:

- a) D. instrumenti: 7, 8; 9, 4; 34, 4; 53, 4; 74, 2; 103, 2; 111, 4.
- b) D. cause: 12, 5 i 7; 58, 3; 62, 1; 100, 1; 230, 10.
- c) D. modi: 126, 3; 209, 7; 236, 5; 242, 7; 246, 41.
- d) D. mensurae: 71, 3; 98, 3.

3. Locativus:

- a) D. temporis: 86, 4; 196, 5.
- b) D. loci: 236, 7; 243, 4.

4. D. po niektórych czasownikach złożonych z przyimkami *ἐν*, *ἐπί*, *παρά*, *περί*, *πρός*, *σύν*: 17, 6; 29, 3; 62, 3; 71, 1; 72, 3; 81, 3; 82, 5; 93, 2; 120, 2; 124, 7; 162, 3; 175, 4; 177, 6; 178, 1; 194, 3; 196, 4; 224, 5; 230, 8; 237, 1; 242, 1.

VI. Genetivus:

1. Właściwy:

- a) G. subiectivus (possessivus, auctoris): 15, 1; 18, 7; 21, 1 i 2; 27, 1 i 2; 29, 1; 31, 3; 36, 5; 38, 7; 44, 4; 46, 4; 64, 5; 111, 9; 154, 1.
- b) G. obiectivus: 14, 8; 19, 1; 24, 4; 27, 6; 34, 2; 43, 2; 64, 9; 141, 7; — 22, 2; 24, 5; 98, 9; 128, 7; — 5, 1; 22, 7; 92, 5; 93, 6; 116, 6; 123, 4; 160, 4; 173, 5; 183, 4; 212, 6; 217, 10; 222, 4; 226, 5.
- c) G. partitivus: 6, 2; 41, 2; 59, 1; 76, 1; 91, 2; 181, 3; 212, 3; 246, 32.
- d) G. qualitatis: 74, 4; 84, 6; 85, 3 i 4; 86, 5; 246, 48.

e) G. materiae: 173, 2.

2. W zastępstwie ablatiwu:

a) G. separationis: 28, 1; 41, 2; 49, 1; 72, 2; 86, 8; 107, 8; 128, 5; 130, 5; 246, 18.

b) G. comparationis: 18, 3; 33, 5; 68, 4; 70, 8; 76, 2, 3 i 5; 92, 3; 167, 1.

c) G. causae: 134, 7; 211, 6.

d) G. pretii: 84, 1; 195, 8.

e) G. temporis: 43, 8; 70, 8; 174, 3; 239, 5.

3. G. po niektórych czasownikach złożonych z przyimkami *ἀπό, ἐκ, πρό, κατά*: 43, 6; 122, 2; 185, 2; 191, b, 1; 241, 4.

VII. Strony czasownika:

1. Activum (słów przechodnich w znaczeniu nieprzechodniem):

31, 1 i 2; 97, 8; 98, 8; 146, 2; 164, 1; 178, 2 i 6; 196, 9; 202, 9; 214, 2; 223, 4; 224, 5; 236, 3; 242, 7; 246, 41.

2. Medium:

a) bezpośrednie (biernikowe): 110, 3; 146, 2 i 4; 178, 1.

b) pośrednie (udziałowe): 9, 8; 10, 2; 34, 2; 49, 5; 52, 5; 89, 4; 107, 2; 146, 7; 173, 4; 174, 1 i 5; 246, 37.

c) podmiotowe (dynamiczne): 9, 10; 72, 1; 104, 2; 107, 9; 140, 5; 199, 6; 201, 1 i 3; 206, 1.

3. Passivum: 23, 7; 79, 6; 107, 3; 128, 2; 158, 4; 175, 7.

VIII. Znaczenie niektórych czasów w indicatiwie:

1. Praesens: 6, 1; 61, 3; 71, 4; 142, 3; 191, a, 2.

2. Imperfectum: 17, 1—7; 27, 5; 195, 6; 246, 50.

3. Aoristus: 38, 1—4 i 6—8; 181, 3; 201, 1; 202, 7.

4. Perfectum: 132, 1—5; 134, 7; 152, 5. 178, 6; 186, 1; 193, 5.

IX. Tryby w zdaniach głównych:

1. Indicativus: 189, 7; 246, 18. Zob. zdania warunkowe.

2. Coniunctivus: 102, 8; 107, 9; 122, 2; 140, 2; 146, 2.

3. Optativus: 102, 7; 103, 5; 110, 6; 112, 6; 140, 8; 164, 5; 190, 4; 221, 7; 230, 12.

4. Imperativus: 9, 7 i 8; 122, 9; przyczem por. 122, 2.

X. Tryby w zdaniach pobocznych:

1. Zdania przedmiotowe: 81, 1; 103, 4; 119, 7; 121, 3; 142, 5.

2. Zdania pytajne: 110, 4; 126, 3; 140, 5; 178, 5; 196, 7; 207, 3; 233, 2; 246, 8.

3. Zdania przyczynowe: 59, 3; 204, 3; 227, 1; 239, 6.

4. Zdania zamiarowe: 101, 1; 104, 1; 110, 4; 115, 7; 124, 1; 246, 49.

5. Zdania skutkowe: 82, 1; 239, 2; 246, 1 i 5.

6. Zdania warunkowe: 37, 1 i 4; 90, 3; 103, 2; 123, 5 i 6; 124, 4; 221, 9; 236, 8; 241, 2 i 3.
7. Zdania przyzwolone: 102, 1; 186, 8; 194, 2;
8. Zdania czasowe: 34, 3; 50, 2; 53, 5; 102, 2; 104, 4; 124, 3; 190, 3; 191, a, 3; 216, 6; 218, b, 2; 222, 4.
9. Zdania względne: 66, 5 i 6; 74, 3; 103, 1, 2 i 3; 104, 2 i 5; 106, 8; 139, 2; 182, 3; 235, 3, 246, 17.


XI. Infinitivus:

1. Podmiot i orzeczenie infinitiwu: 37, 2; 52, 1; 187, 6; 211, 2, 238, 3; 246, 24.
2. Infinitivus z rodzajnikiem: 104, 4; 158, 1; 230, 13; 246, 1.
3. Infinitivus bez rodzajnika:
 - a) jako podmiot: 9, 10; 13, 4; 15, 1 i 5; 86, 6; 145, 3; 216, 11; 227, 5; 229, 10, 246, 39.
 - b) jako przedmiot; 2, 9; 31, 6; 37, 2; 38, 5; 50, 4; 97, 8; 104, 3; 120, 6; 150, 3; 161, 3; 187, 6; 200, 8; 217, 2; 221, 7.
4. Infinitivus dla bliższego określenia przymiotników: 39, 2; 59, 2; 128, 4; 224, 2; 227, 4.

XII. Participium:

1. Attributivum: 74, 2; 133, 4; 245, 4; 246, 47.
2. Coniunctum: 23, 1, 2 i 3; 37, 6; 47, 1 i 8; 50, 2; 56, 2; 60, 2; 80, 4; 107, 10; 154, 4; 179, 3; 193, 7; 208, 9; 209, 3; 220, 5; 246, 30 i 47.
3. Absolutum: 47, 4; 173, 8; 189, 11; 190, 1.
4. Praedicativum: 72, 3; 101, 2; 104, 4; 149, 5; 165, 4; 173, 3; 187, 1; 190, 7; 195, 4 i 5; 206, 1; 208, 2; 214, 1, 3 i 4; 221, 1; 230, 4; 246, 9, 13 i 43.

Sprostowanie dostrzeżonych omyłek.

str.	ustęp	zdanie	zamiast	ma być:
23	61	 7	λόγοι	λόγοις.
42	104	5	στατευέσθω	στρατευέσθω
46	114	10	Ζηλοῦ	Ζήλου
48	119	3	εὐργεεῖν	εὐεργεεῖν
55	135	7	Ῥωμαίων	Ῥωμαίων
97	222	5	φύλας	φυλάς
6	24	Słown. szczeg.	ἄδικος	ἄδικος
8	34	"	δίκη	δίκη
16	66	"	Uwaga. Do zd. 5.	Uwaga Do zd. 1.

